స్త్రీల వ్రతకథలు

తృతీయ భాగము

గ్రంథకర్త:

బాలాంత్రపు వేంకటరావు

పిఠాపురం

రెండవ కూర్పు 5000

19

 [దీని వెల 0__6__

ప్రకటనము

స్త్రీలవ్రతకథలు. 1, 2, 3 భాగములు అమ్మకమునకు సిద్ధముగా నున్నవి. భాగము 1కి వెల 0–6–0 మాత్రము.

నాచే రచింపఁబడిన ఈస్త్రీలవ్రతకథలు (నోములకథలు) 1914 సంవత్సరము రివైజ్డు కాపీరైటుఆక్టుప్రకారము నేను సంపూర్ణపుకాపీరైటు కలిగియున్నట్లు తూర్పుగోదావజిల్లా కోర్టు ఫయిలు అసలు నె 2/1927 రున నేను డిక్రీని పొంది యున్నాను. కాబట్టి యీపుస్తకములను నాలిఖితరూపమైన అనుమతి పొందకుండా గ్రంథమంతయుగాని, అందులోని భాగములనుగాని, ఎవ్వరును ముద్రింపఁగూడదని యిందు మూలముగాఁ దెలియఁజేయడమైనది. దీని నతిక్రమించి నడచు వారిపై కాపీరైటు ఆక్టుప్రకారము చర్యజరిపి నాకుఁ గలుగు యావత్తునష్టములు రాబట్టుకోవడమగును. ఈపుస్తకములు నావద్దనే దొరకును. విరివిఆర్డరు యిచ్చు వర్తకులకు మంచికమీషను యియ్యబడును.

1-5-1930
పిఠాపురము
తూర్పుగోదావరిజిల్లా.

బాలాంత్రపు వేంకటరావు,
గ్రంథకర్త ఆ ప్రకాశకుడు.

పుస్తకములు దొరకుస్థలము:—

బాలాంత్రపు వేంకటరావుగారు,
ఆంధ్రప్రచారిణీగ్రంథనిలయము,
పిఠాపురము, తూర్పుగోదావరిజిల్లా

శ్రీరామచంద్ర

స్త్రీల వ్రతకథలు

(నోముల కథలు)

తృతీయ భాగము

గ్రంథకర్త:

బాలాంత్రపు వేంకటరావు

పిఠాపురం

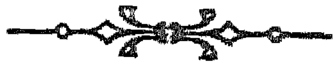
రెండవ కూర్పు 5000

1930

 [దీని వెల 0—6—0

Printed by
A. Lakshmanaswamy Naidu
at the Saraswathi Power Press
Rajahmundry
4995—1930

విన్నపము

స్త్రీలవ్రతకథలలో నిది మూఁడవభాగము. స్త్రీలవ్రతకథల పేరితో నోములకథలు 1-2 భాగములు నేను రచించి ప్రకటించినప్పుడే యీమూఁడవభాగము త్వరలోఁ బ్రకటింతునని చెప్పియును దీనిని చాలకాలముదాఁక ముద్రించిప్రకటింపఁజాలక పోయితిని. ఈనోములకథలు ప్రత్యేకము అందందుఁగల ఆచారపరాయణలును, జ్ఞానసంపన్నలును, భక్తిభావభరితలునగు సోదరీమణులవలన విని క్రమముగా నందఱుస్త్రీలకును దెలియునట్లు రచింపవలసియుండుటచేతను, నాకుఁగల యితరకార్యభారములచే నట్టిసావకాశము దొరకకపోవుటచేతను నింతటియాలస్యమునకుఁ గారణమైనది. ఇప్పుడు క్రమముగాఁ దీరికచేసికొని నాసోదరీమణులసాహాయ్యమున 4-5-6 భాగములు కూడఁ బ్రకటించుచున్నాఁడనని విన్నవించుటకానందించుచున్నాఁడను.

పరమపవిత్రంబులును, భక్తిభరితంబులును, జ్ఞానదాయకంబులును, ఐహికాముష్మికప్రదంబులు నగు స్త్రీవ్రతకథలు రచించి ప్రకటించుటలో నాయుద్యమమున కెల్లవిధములఁ

ప్రోత్సాహముం గూర్చుచు నాకు సాయపడుచున్న నాసోదరీ
మణియు, విదుషీమణియు నగు శ్రీ పులుగుర్తి లక్ష్మీనరస
మాంబగారికిని, ఈమూడవభాగమునకు జాలవఱకు గ్రంథావిధా
నముల నెఱిగించి నన్నుం బ్రోత్సహించిన తక్కుంగల సోదరీ
మణులకును నాకృతజ్ఞతాభివందనము లర్పించుచున్నాండను.

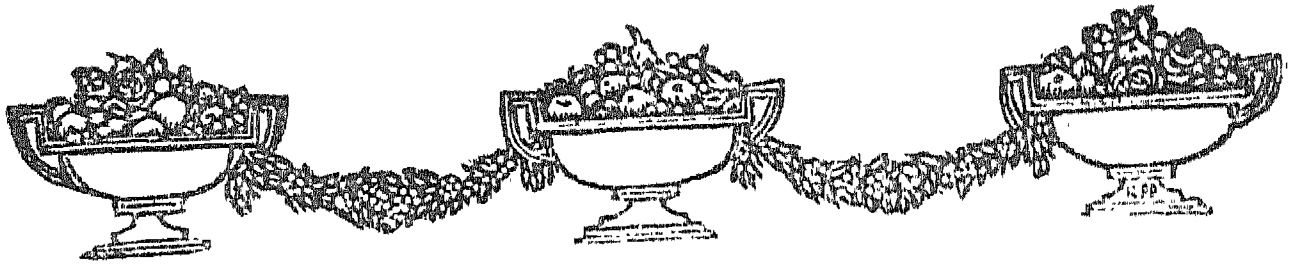
ది 1-1-1928.
పిఠాపురము.

బాలాంత్రపు వేంకటరావు,
గ్రంథకర్త.

తృతీయభాగము

విషయసూచిక

శ్రీరామచంద్ర

స్త్రీలవ్రతకథలు

తృతీయభాగము

---

1. అన్నముముట్టని ఆదివారాలనోముకథ

"కైలాసగిరిమీద గంగాధరులను, పార్వతి వేడుకొని పలికె నొకపలుకు. నెల నెల యీనిష్ఠనియమంబుగాను, కాంతలు దూరమై కడనుండు టేమి? అని పార్వతమ్మడుగ హరుడు సమ్మతిని, చెప్పెనీకథనిట్లు చిత్రమ్ముగాను. వృత్రాసురునిజంపి సుత్రాముడప్పుడు, బ్రహ్మహత్యదోషాన బాధపడుచుండె. బ్రహ్మహత్యదోషాన బాధపడలేక, ఇంద్రుడు యజ్ఞంబు లెన్నెనిచేసి, శ్రీమహావిష్ణువునుచేరి ప్రార్థింప, పంచిరిబ్రహ్మహత్య భాగాలుగాను. మొదటిభాగంబును భూదేవికిచ్చె, రెండవ భాగమ్మువృక్షాలకిచ్చె, మూడవభాగమ్ము ముక్కినొందింప, జగములకిత్తునని జగదీశు డనెను. నాలుగవభాగమ్ము నాతులకిచ్చె, కాంతలు దూరమై కడనుండు టిదియె. ఈ యంటు గలుపువారెవ్వరికైన, పాపము దేహాన పరిత్యజు

మగును. శ్రీగణపతి నిన్ను చిత్తానదలతు, తలచెదను మొక్కె
దను దైవాధినాథ. ఈశ్వరపుత్రుండు నేకదంతుండు, వాక్శుద్ధి
గాను వరమప్పుడొసగె. శోభితులగుచున్న సూర్యభగవానుల,
పాదాల పూజింతు పైడిపుష్పాల, పంచనవరత్నాల బంగారు
పూల, భక్తితో పూజింతు బాలభాస్కరుల. ఘనుగుజవ్వాది
చందనము కస్తూరి, పరిమళగంధాన భక్తిబూజింతు. ఈరీతిగా
పూజలెల్ల కాలమ్మ, ముగునలుచేయవలె మూడు వేళలను.
ప్రజలసంరక్షణకు బాలభాస్కరులు, వనితలకు దానొక్క
వ్రతము గావించె, పణతులకు దానొక్కపాట గావించె ధర
మీదవెలయగా తరుణులుపాడ, అన్నమ్ముముట్టని సూది
వారమ్మ, వ్రతమొక్కవిధముగా వర్ణించిచెప్పె.

వేదశాస్త్రంబులకు విప్రుండు తాను, అఖిలగుణసంపన్ను
డా సోమయాజి. పుత్రులేడుగురును, పుత్రికలిద్దరును, శృంగార
పుత్రిక చిన్నికొమార్తె. అంగన తానుండె నత్తవారింట,
అమావాస్యపున్నమ లవిగడవకుండ, భాండవిదూరమై పణతి
కడనుండు, నట్టికష్టంబు తానతివపొందుచును, తనయ లజ్జించి
తనతండ్రికెరిగించె, ముద్దుకూతునుగాంచి మోహమునదండ్రి,
చింతించి తనయకు జెప్పెనొకబుద్ధి, అమావాస్యపూర్ణిమలంట
నిలేదు, పున్నమనెలజేసి పొలతికడనుండు. ఆతండ్రి పల్కు
లకు నతివహర్షించి, ఉల్లాసమునపొంగె నుత్పలగంధి తండ్రి

వాక్యముబట్టి తానడుపుచుండె, నింతికి దేహంబు నింతన్మై
తోంచె. పాపము దేహాన ప్రత్యక్షమాయె, అతివ తనయు క్త్రింలు
నతిక్లేశపడుచు, నెట్టులో దినములు నెట్టుచుండగను, తండ్రితో
డ్కొనివచ్చె తల్లిపోషించె. చెప్పినపాపాలు చెడనివాః వాపె,
అధికరోగిష్టాయె నాసోమయాజి. పూర్వజన్మమునందు పాత్ర
ముచేసి, ఈలోకమందు దానిజన్మమందు, బాలభాస్కరులకు
భక్తురాలైయుండె, వచ్చిసూర్యాకృతికివందనముచేసి, చెప్పి వృ
త్తాంతమ్మెచిత్తగింపంగ, శరణన్నవారినిగరుణచేకొందు, ను
మ్మెరక్షింతురనినమ్మితిని దేవ. అజ్ఞానకృతములైనట్టి పాపాలు,
అతిరోగినైతినసె నాసోమయాజి. విష్ణుభక్తుండిట్లు విన్నపము
సేయ, సూర్యభగవాన్లతనిజూచి యిట్లనెను. చూడు మనగ్రా
మాన సోమిదేవమ్మ, సకలధర్మంబుల సర్వజ్ఞురాలు, పతికిమా
రాడనిపతివ్రతలమిన్న, పరులదయతోగాంచునపుణ్యశాలిని,
మునున్నాటయరువదిముఖ్యవ్రతములు, అన్నిటిని గావించె
నాభక్తురాలు. మమ్మెబూజించు నామగుప యేప్రొద్దు,
మాకిష్టురాలైన మాభక్తురాలు. మాసేవలొనరింప మరవదె
న్నటికి, మాకుబ్రియురాలైనమాభక్తురాలు, అన్నముముట్టని
యాదివారమ్మె, వ్రతముసేయుచునుండు వనితసద్భక్తి. వనిత
యింటికిబోయి వారమ్మెఫలము, అడిగితెచ్చుకొనిన ఆరోగ్య
మునెను. భాస్కరునియాజ్ఞవిని బ్రాహ్మణుండనెను, నన్నుజూచిన

వారు నవ్వుదురు దేవ. చేరనీ రెవ్వరు సీమలోపలికి, బ్రాహ్మణుం
డీటుపల్క భాస్కరుండ నెను. అంగలార్పకుమయ్య అంగళ్ల
నుండు, ప్రియముగలవారిచే బిలిపింతునిన్ను. వ్రతముచేసెను
నాడు వనితపట్నాన, అక్షతలిప్పించె నతివవిప్రులకు, పిలిపించె
బ్రాహ్మణుల ప్రీతితోడుతను, పీటలుపెట్టించె ప్రియముమీర
గను, నూలుముప్పదినూలు నేతిబూరెలను, తామ్రపాత్రల
యందునరగానుంచి, వస్త్రప్రతిమలుంచి వాయనాలుంచి,
పన్నిద్దరుబ్రాహ్మణులపరికింపగాను, భక్తితోపన్నిద్దరుబ్రాహ్మ
ణోత్తముల, లెక్కకొకబ్రాహ్మణుడు తక్కువైయుండె. కడు
శీఘ్రముమేగి యాంగడివీథివెనకి, వృద్ధబ్రాహ్మణుజూచి వినయ
మ్ముతోను, తగుప్రీతితోడ నాతనిదోడితెచ్చి, భగవానుడే
వచ్చె బ్రాహ్మణుండనుచు, వ్రతసాంతమాయెనని వనితయు
ప్పొంగె, పీటలుపెట్టించె ప్రియముతోడుతను, అరటాకులుపర
చిరందమ్ముమీర, కలికిపాత్రమ్ములు గడువేడ్కనిడిరి. పాత్రాభి
కారాలుభక్తిగానిడిరి, పంక్తిపంక్తికినుప్పువడ్డించిరప్పుడు, వడ్డిం
పవచ్చెదావనితవేడుకను, పంచభక్ష్యమ్ములు పాయసాన్నములు
తెచ్చి వడ్డించిరి దివ్యాన్నములును, కందయును జేమయును
గాయగూరలును, మండిగలు నవరసపుబిండివంటలును, ఊరు
గాయలు మంచిచారు థప్పళము, ఆవపచ్చడులతో నప్పడమ్ము
లతో, అచ్చావునేతులు నాగట్టిపెరుగు, ఔపోసనముబట్టు

నాసనయమందు, వినయానసోమయాజివిన్నపము చేసెఁ వనిత నీవ్రత మొక్కవారమ్ము ఫలము, దయచేయుమమ్మ నేదానపాత్రుండను. అని బ్రాహ్మణుడు పల్కనాశ్చర్యమంది, అతివతానిట్టులనె నందరనుజూచి, ఇది యేమియాశ్చర్య మిదివింటిరయ్యా, ధనధాన్యవస్తువుల దానమడుగుదురు. వ్రతఫలములడుగుదు రె వచ్చినవారు, వెలదిమాటలువినివిప్రుడిట్లనెను. అధికరోగిని గనుకనడిగితినితల్లి, రక్షించివరమిమ్ము రక్షింపుమనెను. అంతలోవచ్చిరి అతివకోమాళ్లు, చిన్నపెద్దలుగూడి ప్రియమాడిరపుడు. అవతరించి భగవానుఁగానసమయమందు, తరుణిచే వారఫలం ధారవోయించె. కడిపుచ్చుకోగానె కదలెపాపాలు, వజ్రకాంతులు దేరివచ్చె దేహమ్ము, సూర్యకాంతులమీరి శోభిల్లె తనువు, చంద్రకాంతుల దేరిసౌరొప్పెమేను, అందరును గని మోహమంది రాజనులు, అంతసంతోషించి రావిప్రులంత. ఆరగించిలేచి రతిశీఘ్రముగను, ఆరగించినవారి హస్తముల కెల్ల వాసించు నుదకములు వారవోయించె, విప్రులకుగప్పూరపు విడెయమ్ములిచ్చె. సంపూర్ణదక్షిణాలు చాలగానిచ్చి, భక్తితో మ్రొక్కెను బ్రాహ్మణులకపుడు, చేతులుగడిగిరి చిరుతళ్లనొత్తి చేరికూర్చుండిరి చిరుచాపమీద. అతిశీఘ్రముగవచ్చి యాసోమయాజి, తల్లినీవ్రతముచే ధన్యుండనైతి, ఈ వ్రతము నేనెట్టులాచరించెదను, అనసోమిదేవమ్మ యాతనికి బలికె, మంచి

ముఖ్యమైన మాఘమాసాన, అయినపున్నమినాడు నాదివ
రాన, మజ్జనంబులనాడి మడతలనుగట్టి, నీమమ్ముతో భ
నెలతల్లెల్లరును, గోమయముతో నరుగు కొమరొప్పనలికి, పం
డ్రెండుపద్మాలు పంచవన్నెలును, నిలిపి మండపమును నెలత
లుంచెదరు, కార్యసిద్ధికొఱకు గణపతినిదలంచి, ఘనముగా
సరస్వతిని కాంతలుపూజింత్రు. పండ్రెండుస్నానాలు భానునకు
జేసి, పట్టుపీతాంబరము భానునకుగట్టి, సకలలోపచారాల
స్వామిబూజించి, ఆవుపాలపొంగ లమరంగబెట్టి, ఆదినారాయ
ణున కర్పితముచేసి, ఉద్యాపనసాంతమ్ము నొప్పుతో వినుడి.
మూటముప్పదిమూడు నేతిబూరెలను, తామ్రపాత్రలలోన దన
రంగనుంచి, వస్త్రప్రతిమలుంచి వాయనాలుంచి, సంపూర్ణద
క్షిణలు చాలంగనుంచి, పన్నిద్దరుబ్రాహ్మణులకు భక్తితో
నొసగ, వ్రతసాంగమగునని వైభవమ్మునను, అతివృద్ధలైనట్టి
యతివలకునెల్ల, ఏణార్థమీవ్రతము హితమొప్పునని, ముట్టం
టునగునట్టి ముగుదలకునెల్ల, మూడేండ్లకీవ్రతము ముగియునని
చెప్పె. ఆచరింపగలేని యతివలకునెల్ల, పాటగానీకథ పఠియిం
పవలెను. పఠియింపలేనట్టి పణతులకునెల్ల, పాపము దేహాన
ప్రత్యక్షమగును. అనినసంతోషించి యాసోమయాజి, తగు
శీఘ్రమున దననగరికేతెంచి, ముద్దుకూతురిచేత మురిపమున
దండ్రి, వ్రతముచేయించె కడువైభవమ్మునను, వ్రతముచేసిన

వెన్క వనితపుణ్యాన, వజ్రకాంతులు దేరి వచ్చె దేహమ్ము, సూర్యకాంతుల దేరి శోభిల్లెతనువు, చంద్రకాంతుల దేరి సౌందర్యమెసగె. ”

అందఱు జూచి ముదమందిరిజనులు,
అడుగుటకువచ్చి రా యతివనందఱును
పాటకంఠతబట్ట భాగ్యమ్ము వినుము,
వరపుత్రి లక్ష్మక్క వరుసతో వినుము,
కనకగోదానమ్ము కన్యదానమ్ము,
సర్వకృతదానమ్ము సలిపినఫలము,
కృష్ణజయ! కృష్ణజయ! కృష్ణమ్మదలతు,
ఇష్టసంపదలు మా కిచ్చిరక్షించు,
రామజయ! రామజయ! రఘురాముదలతు,
నానాటిపాపములు నాశనముచేయు.

---

2. ములగగారినోముకథ.

ములగములగనరాదు - ములగనుజూపరాదు,
ములగనీడదొక్కరాదు-ములగముట్టరాదు- ములగదినరాదు”

ఈ కథచెప్పుకొని రథసప్తమినాడైనను, మాఘపూర్ణిమనాడైనను, అక్షతలువేసికొని యేడాది యీవ్రతము జరుప

వలెను. ఈ వ్రతము చేసినయతివకు అతులైశ్వర్యము నైదువ తనము గలుగును.

ఉద్యాపనము:—పండ్రెండుజోడాల ములగకాడలుంచి, దక్షిణ, తాంబూలమునుంచి, లక్కజోళ్లు, నల్లపూసలకోళ్లు ఉంచి, ఈ విధముగా పండ్రెండుగురుము త్తైదువలకు వాయన మియ్యవలెను. ఒక్కొక్క వాయనములో పండ్రెండేసిజోడాలు ములగకాయ లుంచవలెను. కథలోపమయినా వ్రతలోపము కాకూడదు. భక్తితప్పినా ఫలముతప్పదు.

---

3. అంగరాగాలనోముకథ.

అంగరాగాలు నోచిన అంగన, అంగరాగాలతో, అసమానరత్నభూషణములతో, అఖండైశ్వర్యముతో, అమిత శృంగారముతో, అనంతసంతానముతో, అతిపాడిపంటలతో, ఆపదలెఱుగని యానందముతో, ఆలుమగలయేకీభావముతో, అఖిలసుగుణసంపత్తితో, అనంతకాలము ఇహసుఖము లనుభవించి, అక్షయలోకాలు పొందుచున్నది.

ఈ కథచెప్పుకొని అక్షతలు వేసికొనవలెను.

దీనికి ఉద్యాపనము:—అయిదు బొట్టుపెట్టెలు చేయించి, ఆయైదుబొట్టుపెట్టెలలోను బొట్టుపెట్టెసామానులు వారివారి శక్త్యనుసారముగానుంచి, (కాటుకకాయలు, కుంకుమబరిణెలు నల్లపూసలకోళ్లు, అత్తరులు, పన్నీరు, గంధపుచెక్కలు, దువ్వెనలు, సవరాలు, అగురుండలు, బంగారుపువ్వులుగాని, గులాబిమొదలగుపువ్వులుగాని యుంచి, సబ్బుబిళ్ళలుంచి శక్తి గలవారింకను వారివారిశక్త్యనుసారముగా ముక్కుపుడుకలు, కానులుమొదలగునవి, రవికెలు చీరెలు మొదలగునవియు నుంచవచ్చును.) ఈ విధముగా మంచిగంధము మల్లెపువ్వులు మొదలగునవుంచి యైదుబొట్టుపెట్టెలు, దక్షిణ తాంబూలములతో ఐదుగురుముత్తైదువలకు సమర్పింపవలయును. శక్తి గలవారు పేరంటాండ్రకు తలలంటి భోజనముపెట్టవలెను. కథ లోపమయినా వ్రతలోపము కాకూడదు. భక్తితప్పినా ఫలము తప్పదు.

4. అమావాస్యాసోమవారముల నోముకథ.

ఒకానొక బ్రాహ్మణునికి ఏడుగురుకొడుకులు ఒక్కతే కూతురును గలరు. ఆ బ్రాహ్మణునియింటిలో కోడండ్రు కూతురుగూడ, ప్రతిదినము యాయావరపుబ్రాహ్మణునకు బియ్యము పెట్టుచుండెడివారు. ఆయాయావరపుబ్రాహ్మణుడు తనకు బియ్యము వేయుటకు వచ్చేకోడండ్రను "సౌభాగ్యవతీభవ" యనియు, కూతురిని "గంగాస్నానఫలసిద్ధిరస్తు" అనియు దీవించుచుండెడివాడు. బ్రాహ్మణుని కూతురు ఆబ్రాహ్మణుని దీవన విని యొకనాడు తనతల్లిదండ్రులకు జెప్పగా వారొకరోజున బ్రాహ్మణుని ఏమని యడిగిరి. బ్రాహ్మణుడప్పుడు వారినిజూచి "ఈ చిన్నదానికి సప్తపాదాలవద్దనే వైధవ్యము రానున్నది" అని చెప్పెను. అప్పుడాబాలిక తల్లిదండ్రులాబ్రాహ్మణునికి మ్రొక్కి ఆతని ప్రార్థించి "స్వామీ! ఈ దోషమెట్లు నివారణము కాగలదు" అని వినయముగా ...శ్నించిరి. అప్పుడు బ్రాహ్మణుడు "ఏడుసముద్రాల కావల ...ాకలపోలియున్నది. ఆపోలిదగ్గర కీ బాలికను తీసికొని వెళ్ళి... చో ఈ దోష మది నివారణ చేయగలదు" అని చెప్పెను. ...ప్పుడాతల్లిదండ్రులు తమ యేడ్గురు కొమాళ్లను బిలిచి ...లో నెవ్వరైన మీ చెల్లెలిని చాకలిపోలివద్దకు దీసికొని ...ోవలయునని చెప్పిరి. కాని, వారి యేడుగురిపుత్రులలో కడ

సారఫుకొడుకు మాత్రమే తల్లిదండ్రులయాజ్ఞ శిరసావహించి ధైర్యముతో తనచెల్లెలిని ఏడుసముద్రాలు దాటించి చాకలి పోలిదగ్గరకు దీసికొని వెళ్లెదనని చెప్పెను. వారానందించి వెంటనే వారిరువురిని ప్రయాణముచేసి పంపిరి. ఆయన్న ఆ చెల్లెలిని వెంటబెట్టుకొని సముద్రతీరమునకు వచ్చి అచ్చట నొక చెట్టు నీడను నిలుచుండెను. ఆ వృక్షాగ్రమునుండి అప్పుడొక పండిన పండు రాలి ఆ యన్న చెల్లెండ్రముందు పడెను. అప్పు డాపండు గైకొని వారిద్దరు చెరిసగమును భక్షించిరి. వెంటనే యా వృక్షముపైనుండి యొకపక్షి దిగివచ్చి వారిరువురను తన రెక్కలపై నెక్కించుకొని సప్తసముద్రములు దాటించి చాకలిపోలి వాకిట దించి తా నంతర్థానమయ్యెను. అప్పటినుండి వారు ప్రతిదినమును చాకలిపోలి వాకిలి తుడిచి కలయంపులు చల్లి యలికి ముగ్గులిడి వెళ్ళిపోయి యొకబసలో భోజనములు చేయుచు కాలము గడపుచుండెడివారు. ఇట్లుండగా నొకనాడు చాకలిపోలి వారిని జూచి యిది యేమి? మీ రెవ్వరు? నా యిల్లు తుడిచి ప్రతిదినము ఇట్లు పనిచేయుచున్నా రేమి పాపము అని యడిగెను. అప్పుడు వారామెను జూచి అమ్మా! నీవలన మాకొక గొప్పసాయము కావలసియున్నది. అందుచే నీకిట్లు సేవచేయుచున్నాము. అని చెప్పిరి. చాకలిపోలి వారు వచ్చిన కారణమంతయు గ్రహించి వారి కభయమిచ్చి అప్పుడు తన

కోడం(డను జూచి, బిడ్డలారా! నేను పనిగలిగి యొకచోటికి పోవుచున్నాను. నేను మరల వచ్చులోపల మనయింటి నెవ్వరైన చచ్చిపోయినచో వారిని దహనముచేయక నేను వచ్చునందాక అట్టేయుంచి జాగ్రతగా చూచుచుండుడు అని చెప్పి యాయన్న చెల్లెం(డను వెంటబెట్టుకొని తనయోగబలముచే వారితోగూడ ఏడుసముద్రములు దాటి వారియింటికి వచ్చెను. తరువాత నామె యాచిన్నదానికి వివాహముచేయింప వివాహసమయమున సప్తపాదాలు త్రొక్కుచుండగా చిన్నదాని పెనిమిటి మరణించెను. చాకలిపోలి యప్పుడు తన అమావాస్యాసోమవారముల వ్రతఫలము ధారపోసి చనిపోయిన పెండ్లి కుమారుని బ్రదికించెను. అది చూచి అక్కడివారందఱు చాకలిపోలి మహామహిమకు మహాశ్చర్యము నొంది పరమానంద భరితులైరి. కాని, చాకలిపోలి తనవ్రతఫలము ధారపోయుటచే ఆమెయింటివద్ద ఆమెకొడుకు లేడ్వురును చనిపోయిరి. చాకలిపోలి పెండ్లివారివద్ద సెలవు పుచ్చుకొని తనయింటికి తిరిగి వచ్చుచు దారిలో అమావాస్యాసోమవారము రాగా అశ్వత్థవృక్షమునకు ప్రదక్షిణములు కావించి అక్కడ ఫలము మియు దొరకనందున నూటయెనిమిది గువ్వరాళ్ళు పట్టుని నూటయెనిమిది ప్రదక్షిణములు చేయగా ఇంటివద్దచ్చిన యామెకొడుకు లేడుగురును మరల బ్రదికి లేచిరి. తరు

బ్రాహ్మణునకు ధారపోసి అరునాటయెనిమిది వస్తువులను అందఱకును పంచిపెట్టవలెను. ఈవిధముగా నరునాటయెనిమిది అమావాస్యాసోమవారములును నోచుకొనవలెను.

దీనికి ఉద్యాపనము:—నూటయెనిమిది కలశములుంచి పెట్టి ఐదుకుంచముల బియ్యము మండపముపోసి లక్ష్మీనారాయణ ప్రతిమను చేయించి అష్టదిక్పాలకులను పూజించి బ్రాహ్మణునకు మండపదానముచేసి కలశలు మొదలగునవి బ్రాహ్మణులకు ముత్తయిదువలకు తక్కినవారికి పంచిపెట్టవలెను. ఈవ్రతము సిరిసంపదలను వృద్ధిచేసి కైవల్యపదవి నిచ్చుచున్నది.

---

5. నిత్యవిభూతినోముకథ

ఒకానొక సోమయాజులుగారికి లేకలేక ఒకకూతురు కలిగినది. ఆమె నతిగారాము నూగారముతో అరచేతిల వెన్నప్పములాగున పెంచి పెద్దదానినిచేసి కట్నాలిచ్చి కానుకలిచ్చి భూములిచ్చి పుణ్యాలిచ్చి, భాగ్యాలిచ్చి, అనుకూలవరుని చ్చి సోమయాజులుగా రాబిడ్డకు అతివైభవముతో పెండ్లి సిరి. పెండ్లి పేరంటములైన కొలదిరోజులకే పిల్ల పెద్దదైనది. అత్తవారువచ్చి అనురాగముతో కోడలిని పంపుమని కోర

గానే సోమయాజులుగారు మారుమాట చెప్పలేక సోమిదే వమ్మను సమాధానపఱచి శుభకార్యానికి తగినసన్నాహము చేయించినారు. అతివైభవముతోను, మహావైభవముతోను, అమ్మాయికి శుభము జరిగించి అత్తవారింటికి పంపిరి. అత్తవారింటిలో రాజులచేతి నిమ్మపండువలె పంజరములోని రామ చిలుకలాగున, బహుముద్దుగా బ్రాహ్మణునిబిడ్డకు జరుగు చున్నది. పాలునీళ్లు కలబోసినట్లు భార్యాభర్తలున్నారు. అన్నియు బాగున్నవికాని, యాపిల్లకొకబాధ పట్టుకొన్నది. కట్టినకోక నచ్చదు. పెట్టినబొట్టు కుదురదు. ఉన్నసొమ్ములు గిట్టవు. ఏమికావలెనో యెఱుగదు. ఏదోకావలెనని బెంగ. ఉన్నదానితో తృప్తిలేదు. సంతోషములేదు. ఉత్సాహము లేదు. సర్వకాలసర్వావస్థలు సంతాపమే. అదిచూచి అత్తగా రొకనాడు వియ్యంకునితో "ఇదియేమన్నా! ఈబిడ్డ విచారా నికి కారణము తెలియదు. కన్నులలోపెట్టుకొని కాపాడు కొనుచున్నాము. మాదెత్తులోపము లేకుండగా మారాజు కూచిబిడ్డవలె జరుపుచున్నాము" అని చెప్పినది. అదివిని సోమయాజు లంతయు గ్రహించి బిడ్డలో అసంతుష్టిరోగము ప్రవేశించినదని తెలిసికొన్నాడు. వెంటనే ఆయన కూతురివద్ద కేగి "అమ్మా! నిరంతరము సంతుష్టి—నిత్యము ఐదవతనము కలిగించు నో మొకటున్నది. నోచుకొనుమమ్మా!" అన్నాడు. "ఇంతకంటెనున్నదా చెప్పవయ్యా తండ్రీ!" అన్నదాబిడ్డ.

వెంటనే సోమయాజులు బిడ్డచే నోముపట్టించి ఉద్యాపన చేయించినాడు. రోజు నొకముత్తైదువకు తలదువ్వి బొట్టుపె శక్తికొలది సకలశృంగారాలుచేసి తాంబూలమిచ్చి దండము పెట్టి పంపుచు నొకయేడాది యిట్లు వ్రతమాచరించినది సోమ యాజులుగారి కూతురు. ఏడాదియగునప్పటి కెక్కడలేని సంతోషమును ఎక్కడలేని ఆనందమును నిత్యసంతుష్టికలిగి, నిర్మలానందము కలిగి, సకలభాగ్యాలు గలిగి, సంతానము కలిగి, చింతలుపోయి, చివుకులుపోయి, వంతలుపోయి, వాదు లుపోయి, అత్తవారింటిలో అల్లారుముద్దుగా, కన్నవారింటిలో కంటిలోపాపగా, సోమయాజులుగారి కూతురు సుఖసంతో షాలమయమై జగానికెల్లా సంతోషము కలిగించినది. ఆమె పట్టిననోము జగమెల్ల పట్టెను. ఏడాదిలోనైననుసరే తరువాత నైననుసరే ఉద్యాపనము చేయవలెను.

<u>ఉద్యాపనము:</u>—ఆకులతోను పోకలతోను, అన్నిసంబా రములతోను, అయిదుతాంబూలము లమర్చి, శక్తిగలవారలు చీరలు, లేనివారలు రైకలు నుంచి, అయిదుతాంబూలాలతో అయిదువిభూతిపండ్లుంచి శక్తికొలది కానులోమూకలోకానులో దక్షిణలుంచి పరమేశ్వరునిగుడిలో పార్వతిసన్నిధానమందు అయిదుగురు ముత్తైదువలను పసుపుకుంకుమలతోను, పన్నీ అత్తరువులతోను, గంధకర్పూరాదులతోను, అలంకరించి

పూజించి, ఆయైదు తాంబూలాల వాయనము ముత్తైదులకీయవలెను. వాయనాలందుకొన్న వనితలు తాంబూలాలలోనున్న విభూతిపండ్లనుదీసి దైవరాయడైన పరమేశ్వరునిసన్నిధినుంచవలెను. తక్కిన చీరలు, రైకలు, దక్షిణతాంబూలాలు వారు తీసికొనవలెను. కథలోపమైన వ్రతలోపము కారాదు. భక్తిలోపముకాకున్న ఫలలోపముకాదు. అక్షతలు తప్పినా లక్షువేలైదువతనము తప్పదు.

---

6. కడుపుచెదరని గౌరిదేవినోముకథ

(దీనినే పొట్టకదలని గౌరిదేవి అందురు.)

వేదపండితుడేకాని పేదవారుడగుటచే ఆయన కెవ్వరును పిల్లనిచ్చినారుకారు. ఆబ్రాహ్మణునివిద్యయు బుద్ధియు జూచి, గుణముగౌరవముజూచి, నీమము నిష్ఠజూచి, తెలివితేట జూచి, భక్తిశ్రద్ధచూచి, పండితుడైన బ్రాహ్మణుడొకడు-ఈతడే కాగలవాడని భావించి తనముద్దుకూతురిని—చక్కని చుక్కనిచ్చి ఆకాశమంతపందిరి, భూమిదేవంత అరుగువేసి, ఆ బాలపండితునకు—ఆ పేదబాపనికి మహావైభవముతో పెండ్లి

చేసినాడు. పెరిగిపెద్దదై బ్రాహ్మణునికూతురు కాపురమునకు వెళ్లినది. పేదబ్రాహ్మడు పెన్నిధిదొరకిన ట్లానందించుచు తన యిల్లే కైలాసముగాను, తనయిల్లాలే పరమేశ్వరిగాను భావించుకొనుచు పరమానందముతో కాలము గడపుచుండెను. తండ్రికి కన్యాదానఫలము దక్కనిచ్చి పేదవారునకు గృహసౌఖ్యము తెలియనిచ్చి ఉన్నదో లేదో రెండవకంటివారికి తెలియకుండగా కలదానితోనే గంపెడుసంతుష్టినొందుచు, ఇరుగు పొరుగువారిలో మెరుగులుచూపుచు, శుచిగలిగి శుభ్రతగలిగి నీమముగలిగి నిష్ఠగలిగి, విద్యగలిగి, బుద్ధిగలిగి, గుణముగలిగి గౌరవముగలిగి, తెలివిగలిగి తేటగలిగి, అందముగలిగి చందముగలిగి, భక్తిగలిగి శ్రద్ధగలిగి, యిల్లుదిద్దుచు అత్తమామలకు తలలో నాలుకలాగు, ఆడుబిడ్డలకు అక్కసెల్లెండ్రలాగు, తోడికోడండ్రకు తోడునీడలాగు, ఇరుగుపొరుగువారి కిలువేల్పులాగు, భర్తకు ప్రాణాధిదేవతలాగు, సోమయాజులుగారి పెద్దకూతురు కాపురముచేయుచున్నది. ఈలాగుననుండగా, చెలికినకు పండుపండిన ట్లాపిల్లకు నెలతప్పినది. సకలజనులు సంతోషముతో ఆవిడ కన్నిగారాబములు జరుపుచున్నారు. నాకురోజు కళలుదేరుచు ఆబాల బంగారుబొమ్మలాగు, పాలరామచిలుకలాగు, మెలసిపోవుచున్నది. రెండునెలలు గడచినవి. మూడునెలలు గడచినవి. నాలుగవనెల గడవకుండ

నొకనాడు తగని బాధగలిగి యాపిల్లకు, గర్భము విచ్ఛిత్తైపోయి నది. అయ్యో ! అని యిరుగుపొరుగువారు, అత్తింటివారు, పుట్టింటివారు, అందఱు చిన్న మొగములుచేసికొని విచారించి నారు. తరువాత మందులు మాకులు వేసికొని, పిల్లనోదార్చు కొని, "పోయింది పోల్లు-ఉన్నది గట్టి" అని క్రమముగా మన స్సమాధానము చేసికొన్నారు. కాని, అదియేమి పాపమో? పాలసముద్రములో విషములాగు, చంద్రునిలో మచ్చలాగు, ఆచిన్నదాని కిదొకకష్టము కలిగినది. అది మొదలు సోమయా జులుగారికూతురికి, ఏయేటి కాయేడే యీలాగు గర్భములు గలుగుచు పోవుచుండెను. అందఱు విచారించుచుండిరి. అయ్యో ! కన్నతల్లిదండ్రులకు కలత తెచ్చిపెట్టితిని. అత్తమా మల కలసట తెచ్చిపెట్టితిని. కట్టుకొన్న బ్రాహ్మణునకు కష్టము లు తెచ్చిపెట్టితిని. పండియు పోల్లయిపోవుటకు పాపమేమిచేసి తినో పరమేశ్వరా ! పరమేశ్వరీ ! యని సోమయాజులుగారి కూతురు, ఆపురాణదంపతులను నిరంతరము ధ్యానించికొనుచు చూచిన దైవాలకు మ్రొక్కుచు, చెప్పినదైవాలను సేవిం చుచు, పుణ్యచింతతో పొద్దులుగడపుచుండెను. ఈలాగున నుండగా నొకనాటియుదయమున నారింటి కొక పండితముల పాకువంటి పేదముత్తైదువ నచ్చినది. వచ్చినయిల్లాలి కర్ఘ్యపా ద్యాదులిచ్చి కూర్చుండుమని పీటవేసి, మంచిమాటలతో మ

ర్యాద చేసి, అమ్మా ! దయగలిగి మాయింటికి దయచేసినారు. గౌరీదేవివలె కన్నులకుచల్లగా మహాలక్ష్మివలె మనసునకు హాయిగా మిమ్ములనుచూచి వదలలేకున్నాను. ఈపూట మా యింటివద్ద మా కున్న భాగ్యము లారగించి మమ్ములను ధన్యు లజేసి మరివెళ్లుదువుగానితల్లీ ! నేటికాగుమమ్మా యని యా మెను సోమయాజులుగారికూతురు వేడుకొన్నది. అందులకా యిల్లాలు సమ్మతించి, దయారస మొలుకు కన్నుదమ్ములతో చూచి దగ్గరగాదీసికొని గారవించి, సోమయాజులుగారికూతు రితో ఆలాగుననే చేతును లేవమ్మా యన్నది. ఇంటిలోనివా రందఱు వచ్చి, ఆయిల్లాలి నాదరించిరి. భక్తిశ్రద్ధలతో వారు పెట్టినపప్పుఅన్నమే పదివేలపిండివంటలవలె భోజనముచేసి సం తుష్టవదనముతో, చల్లనిచూపులతో, ఆయిల్లాలు వాకిట చిరు చాపమీద కూరుచున్నది. వినయవిధేయతలతో, వేడుక గాడుచు, విడియము మడచియిచ్చుచు, సోమయాజులుగారికూ తురు, ఆమెదగ్గరనే కూర్చుండినది. సోమయాజులుగారికూతురి కప్పుడు మరల నాలుగవమాసము జరుగుచున్నది. బుద్ధిమంతు రాలైన పుణ్యశాలినివేగాని, భక్తిశ్రద్ధలున్న భాగ్యశాలినివే ని, అన్నిసుఖములుగల యదృష్టశాలినివేగాని గర్భదోష న్న ట్లగపడుచున్నావు కాంతా ! నిజమేనా ? అని సోమ యాజులుగారి కూతురి నడిగిన దాయిల్లాలు. ఆమాట వి-

గానే యీపిల్ల కోడలు జల్లుమన్నది. బ్రహ్మదేవునివదనమందలి భాషాదేవివియా? విష్ణుదేవునివక్షమండలి లక్ష్మీదేవివియా? దేవదేవుని అర్థదేహమైన పార్వతీదేవివియా? ఎవరుచెప్పుమా యీయిల్లాలు! ఈమెను జూడగానే, యీమెమాటలు వినగానే పరవశనై పోవుచున్నాను. ఈపాదములు పట్టుకొనుటకు బుద్ధి తొందరచేయుచున్నది. అని యనుకొని సోమయాజులుగారికూతురు తికనాగలేక యీయిల్లాలిపాదపద్మాలు కన్నులకద్దుకొని తల్లీ! నాపాపములుపాపి రక్షించవమ్మా! అని యీమెను ప్రార్థించినది. కడుపుచెవరనిగౌరిదేవినోము పట్టవే బిడ్డా! కడుపుశోకముండదని చెప్పి, దాని కుద్యాపనముచెప్పి యీయిల్లాలు అంతర్ధానమైనది. ఆపలుకులు శిరసానహించి, నీవే నాపాలిటి పార్వతీదేవని యీమెను మ్రొక్కుచు భక్తిశ్రద్ధలతో, ఆనోముపట్టి సోమయాజులుగారికూతురు ఉద్యాపనము చేసికొన్నది. ఆమెకడుపున పాలసముద్రమునకు బాలచంద్రునివలె బంగారువంటి కొడుకుపుట్టి బాగున్నాడు. ఆతరువాత మువ్వలవాడుకొడుకు—గజ్జెలవాడుకొడుకు— కొడుకులుతరువాత కొడుకులును—కూతుండ్రితరువాత కూతుండ్రును, పుట్టినఇల్లంతయు కొల్లలకొటారై, కమలాలకొలనై, భాగ్యాలపంటై సోమయాజులుగారికూతురు తులలేనిభాగ్యభోగ్యాలతో తులదూగుచు, పట్టెడుపసుపు, బుట్టెడుకుంకుమ పాయ

కుండ, వెరరకుండ కలకాలము సుఖముగా జీవించి కడపట కైలాసము చూరగొన్నది.

ఈకథ చెప్పుకొని అక్షతలు వేసుకొనుచు ఈమె నోచిన నోము చాలామంది నోచిరి. ఈనోము నోచినమ్మకు కడుపు శోక ముండదు. కలిమికిలోటుండదు. కలకాల మైదువతనము కైలాసప్రాప్తి కలుగును. భక్తి తప్పకున్న ఫలము తప్పదు.

ఉద్యాపనము:—అయిదుమానికలబియ్యము కడిగి, వాడ బెట్టి, విసరి, జిల్లేడుకాయలు వండవలెను. అందులో కొబ్బరిపూర్ణమో నువుపప్పుపూర్ణమో పెట్టవలెను. అంతపిండి కలిపి యిరువై యైదుకాయలుచేసి, కజ్జికాయలు వాసెనమీాద పెట్టి, వానిపొట్టలు విచ్చిపోకుండ శ్రద్ధతో వంటచేయవలెను. పొట్టవిచ్చని గౌరిదేవినోము కనుక, జిల్లేడుకాయలు పొట్టలు విచ్చిపోకుండ జాగ్రత్తగా వండవలెను. అవియైదుగురుముత్తై దువలకు అయిదేసిచొప్పున దక్షిణతాంబూలము లుంచి వాయనము లీయవలెను.

---

7. నిత్యదానమునోముకథ

"నిత్యదానముచేత నియమంబు గలుగు
నిత్యదానముచేత నిష్ఠలు కలుగు
నిత్యదానముచేత నిధులును గలుగు
నిత్యదానముచేత సత్యంబు దొరకు.
నిత్యదానముచేత నిఖిలము లభించు
నిత్యదానముచేత నిరయము నశించు
నిత్యదానముచేత నెలతకు జూడ
నిత్యముగ వైకుంఠసామ్రాజ్య మబ్బు."

ఈకథ చెప్పుకొని అక్షతలు వేసికొని ఒకయేడాది ప్రతి దినమును బ్రాహ్మణునకు చేరెడుబియ్యము, ఒకకూరయు ఇచ్చుచుండవలెను. ఏడాదిలోపునగాని, ఆతరువాతగాని ఉద్యాపనము చేయవచ్చును.

ఉద్యాపనము:— ఎద్దుతొక్కనిధాన్య మేదుంగుంచెడు జాగ్రత్త పెట్టుకొని, కొత్తపంచెలచాపుతో శక్తికొలది దక్షిణ తాంబూలములతో, కాయకూరలతో, దుంపకూరలతో, పిండివంటసామానుతో బ్రాహ్మణునకు దానముచేయవలెను.

---

8. నిత్యధాన్యమునోముకథ

ఒకానొకరాజునకు సకలైశ్వర్యములు ఉండెనుగాని, అజీర్ణరోగముతో అహర్నిశలు బాధపడుచుండెను. పాపమా రాజు చిన్నమెత్తు అన్నమైన తినలేక, పండురోత, ఫలము రోత, తిండిరోత, తీర్థమురోత, ఇండ్లురోత, వాకిండ్లురోత, పెండ్లమురోత, బిడ్డలురోత, తనువురోత, తానురోత, సకలము రోతై చావలేక బ్రదుకుచున్నాడు. హితులు, పురోహితులు, మంత్రులు సామంతులు, అందఱుజేరి యీ రాజుచేత నుం దులు మాకులు మ్రింగించుచు, ఎన్నెన్నో పున్నెములు చేయించుచున్నారు. ఇట్లుండగా ఆ రాజు పట్టణములోని కొక వృద్ధబ్రాహ్మణుడు వచ్చి "పెట్టినవారికి పుట్టినదేసాక్షి" అని పెద్దపెట్టున గొంతెత్తి పాటపాడుచు, వీధులవెంట తిరుగు చుండెను. ఆ బ్రాహ్మణుని కంఠమాధుర్యము గోపాలబా లుని వేణుగాన మాధుర్యము లాగున్నది గనుక ఆయూరివా రందఱు గోపాలకృష్ణుని గోపికలలాగున ఆ బ్రాహ్మణుని బట్టు కొని విడువక తిరుగుచున్నారు. ఈసంగతి వెంటనే, మంచము మీదనున్న రాజునకు తెలిసినది. రాజాయనను తత్క్షణ భక్తిశ్రద్ధలతో తనయొద్దకు రప్పించుకొన్నాడు. బ్రాహ్మణు డును దేదీప్యమానముగా నున్న అగ్నిశిఖలాగు వెలిగిపోవుచు రాజునెదుట రత్నపీఠముపై గూరుచుండెను. రాజునకు ఆయ

నను చూడగనే హృదయముప్పొంగిపోయినది. ఎన్నడు నెఱు
గని యీ వింత సంతోషమును బొందుచు రాజు బ్రాహ్మ
ణునిజూచి స్వామీ! ఎంతో పుణ్యముచేయుటచే మీ దర్శ
నము నేడు నాకు దొరకినది. అని యింక నేమేమో చెప్ప
బోవుచుండగా ఆయన రాజునుజూచి—అలాగుచేసినావు కను
కనే యీలాగువచ్చినాను. అది నిజమేగాని, నీ పూర్వవృ
త్తాంతము వినవోయి రాజా! నీవు పూర్వజన్మమున మహా
ధనికుడనై యుండి ఒకప్రాణి కొక పట్టెడన్నమైన పెట్టనొల్లక,
ధనధాన్యము లన్నియు, దాచిపెంచి, మూటలగట్టి మూలల
బెట్టి, మూలుగునట్లుచేసి, మురిసిమురిసి చచ్చినావు. అందు
చేతనే నీ కిప్పు డాభాగ్యము లన్నియు నీ యెట్టయెదుటచేరి
ప్రత్యక్షములై పిశాచములవలె నిన్ను పీడించుచున్నవి. పెట్టిన
వానికి పుట్టినదేసాక్షి. నీ వెవ్వరికి ననుభవింపబెట్టినావు కావు.
కనుక నీకిప్పుడు వాని ననుభవించుట కధికారములేదు. ఆపా
పముచేతనే యిప్పుడు బాధపడుచున్నావు. ఆ పాప నివారణా
ర్థమని సంకల్పించుకొని, నీ విప్పుడొక వ్రతముచేయుము. నిత్య
ము నొకబ్రాహ్మణున కొకదోసెడు ధాన్యము నొకకూరయు
దానముచేయుము. ఇట్లొక సంవత్సరము భక్తి శ్రద్ధలతో
చేయుము. సంవత్సరములోపల నైనను తరువాతనైనను ఎద్దు
త్రొక్కనిధాన్యము ఎనుబదికుంచములు ప్రోగుచేసి, బంగారు

త్రిగ దానిచుట్టునుజుట్టి నూతనవస్త్రము లుంచి, కాయగూరలు కంచకూరలు, పిండివంటసరకులు, నేతిమజ్జిగలు, సువర్ణదక్షిణతో తాంబూల ముంచి, ఉత్తముడు, సంపన్నగృహస్థుండనైన వేదపాఠున కుద్యాపనము చేయుము. అని చెప్పి యాదేవు డంతర్ధానమయ్యెను. రాజమితాశ్చర్యమును పొంది హితులారా! పురోహితులారా! మంత్రులారా! సామంతలారా! చెప్పిన పుణ్యము లన్నియు చేసితిని. కనుకనే యిప్పుడీదేవుడు నాకు ప్రత్యక్ష మైనాడు. నేనిక ధన్యుడనైతిని. నా పాపములు పటాపంచలైనవని చెప్పి నిత్యధాన్య మనునోము భక్తి శ్రద్ధలతో చేసి ఉద్యాపనము కావించెను. రాజురోగము రవ్వంతైన లేకుండపోయి యాత డఖిలభోగభాగ్యముల ననుభవించెను. ఈ కథ చెప్పి యక్షతలు వేసికొని యీ నోము సకలజనులునోచి సఫలులైనారు. భక్తి తప్పకున్న ఫలము తప్పదు.

---

9. ధైర్యగౌరినోముకథ

రాజుకూతురును ప్రధానికూతురును ధైర్యగౌరినోము పట్టినారు. రాజుకూతురు గర్వముచే నోముల్లంఘనచేసినది. ప్రధానికూతురు భక్తిశ్రద్ధలతో నోము సాంతముచేసికొన్నది. తరువాత వారిద్దరు మరొకజన్మములో మరల రాజకూతురు

ప్రధానికూతురునై పుట్టినారు. ఈ బిడ్డలిద్దరు చిన్ననాటినుండియు కలసిమెలసి యాడుకొనుచు గారాబముగా పెరుగుచున్నారు. ఆటలలోను పాటలలోను, అన్నిపనులలోను, మంత్రి కూతురు ధైర్యముతో విజయము పొందుచుండెను. రాజుకూతునకు మాటాడుటకు భయము. ఆటలాడుటకు భయము. పని చేయుటకు భయము. పలుకరించుటకు భయము. ఆమె అన్నిటికి అధైర్యముగా నుండెడిది. పిల్లకు చిన్నతనముగనుక ఆలాగున నున్నదని రాజును రాణియు నశ్రద్ధగావించిరి. రాచబిడ్డ పెద్దదైనది. కాని, యాజబ్బుమాత్రము పోలేదు. తల్లిదండ్రులు అత్తమామలు, భర్తబంధువులు, అందఱు ఆ పిల్లకొఱకు బెంగపెట్టుకొన్నారు. పిల్ల చీటికి మాటికి ధైర్యము లేక యేడ్చుచు కూర్చుండేది. లేకలేక కలిగినయీపిల్ల కీకళంక మేమి చెప్పుమా యని, భార్యాభర్తలిరువురు దైవములకు మ్రొక్కుచు తమయాపద బాపుమని దైవమును వేడుకొనుచుండేవారు. ఇట్లుండగా భక్తుల మొఱవిని పరమేశ్వరు డొకనాడు ముసలి బ్రాహ్మణవేషముతో వారింటికి వచ్చెను. రాజుకూతురు దీర్ఘ విచారముతో గడగడవణకుచు ఏడ్చుచు నొకమూల కూరుచున్నది. అదిచూచి ఆ మాయబ్రాహ్మణు డదియేమని యడిగెను. ఆమె తల్లిదండ్రులు వృత్తాంతమంతయు నాదేవునకు భక్తిశ్రద్ధలతో చెప్పుకొనిరి. అప్పుడాబ్రాహ్మణవేషియైన

పరమేశ్వరుఁడు—ఈ బిడ్డ కీకష్టముతీరుట కొకవ్రతము చేయవలెను. పూర్వజన్మమందీమె ధైర్యగౌరినోముపట్టి, ఉల్లంఘనముచేసినది. అందుచే నీమె ధైర్యముచెడి యిట్లుకృశించుచున్నది. అనిచెప్పి యంతర్ధానుఁడయ్యెను. వెంటనే రాజదంపతులును రాజుకొమార్తెయు ఆశ్చర్యమగ్నులై, దేవుడు ప్రత్యక్షమై వ్రతముచెప్పినాడని తెలిసికొని భక్తితో ఆయనచెప్పినట్లావ్రతము యథావిధిగాచేసిరి. వెంటనే బాలిక సురక్షితురాలై ధైర్యస్థైర్యములుకలిగి సుఖసంతోషములతో భర్తతో గాపురముచేయుచు కడుపునిండ బిడ్డలంగాంచి, సిరిసంపదలతో తులతూగుచు, నిత్యకల్యాణము పచ్చతోరణముతో, పదివేలేండ్లు బ్రదికి పార్వతీసాన్నిధ్యమునొందెను. ఆమెనోచిన నోము భామలందరునోచి యిష్టార్థములనందిరి. భక్తి తప్పకుండె ఫలము తప్పదు.

ఉద్యాపనము:—ఈ కథ చెప్పి అక్షతలు వేసికొని తవ్వెడు గిద్దెడు ఆవునెయ్యి, వరాపావెత్తు భమిడిపత్తితో ఒకటేదీపముగా వెలిగించవలెను. మానెడుసోలెడు ఆవుపాలలో కాచసిన బియ్యము వేసికొని వండి నైవేద్యముపెట్టి యెవ్వరికి పెట్టకుండ భోజనము చెయ్యవలెను. దీపము కొండయెక్కేవరకు భోజనము చేయరాదు. ఈదీపము చాతుర్మాసములలో నెప్పుడైన నొకప్పుడు వెలిగించవలెను.

---

10. దీపదానమునోముకథ

దీపదానము నోచినవారికి పాపాలన్నియు బాసిపోవును. దీపదానమునోచినవారికి తాపాలన్నియు మాసిపోవును. దీపదానమునోచినవారికి దివ్యపదంబు సన్నిధియగును.

ఈకథచెప్పుకొని అక్షతలువేసికోవలెను.

ఉద్యాపనము :—ముప్పదిమూడు వెండిప్రమిదలు శక్తికొలది చేయించి, వానిలో నొక్కొక్కదీపము వెలిగించవలెను. ఈదీపము కమలవత్తులతో వెలిగింపవలెను. కమలవత్తియనగా—పదుమూడుపోచలుకలిపినవత్తి యెనిమిదిముక్కలక్రిందతుంచి, ఆయెనిమిదిముక్కలుకలిపి, ఒక్కవత్తిగా నలపవలెను. దీనిపేరు కమలపుపూవ్వొత్తి. ఈకమలపుపూవొత్తులు ప్రమిద కొక్కొక్కటిచొప్పున వెలిగించి దీపములు వెలుగుచుండగా, శక్తికొలది దక్షిణతాంబూలాదులతో బ్రాహ్మణునకు దానమీయవలెను. ఈయుద్యాపనము కార్తికమాసములో చేయవలెను.

11. నవగ్రహదీపాలనోముకథ

సోమరాజులుగారికూతు రొకనాడు తండ్రిదగ్గరకు వెళ్ళి, తండ్రీ! పట్టినదెల్ల బంగారమగుటకు, ముట్టినదెల్ల ముత్యమగుటకు, కోరికలెల్ల కొనసాగుటకు, ఆరనైదువతనము చేయుటకు, కడుపుచలువ గలుగుటకు, ఏమి నోము నోచవలె నండీ! యని యడుగగా ఆయన ముద్దులకుమార్తె యుద్దేశమునకు మెచ్చి యీనోము చెప్పినాడట. ఆమె యీనవగ్రహదీపాలనోముపట్టి ఉద్యాపనము చేసికొని, యిష్టసిద్ధులుపొందెనట.

<u>ఉద్యాపనము</u> :—తొమ్మిది క్రొత్తమండిగలు తెచ్చికొని మండిగయొకటింటికి సేరుంబావుచొప్పున నూనెపోసి, మండిగయొక్కంటికి వరాపావెత్తుపత్తి (అనగా, పావులాయెత్తుకట్టి, అణాయెత్తుకట్టి వేసి తూచినచో వరాపావెత్తు అగును) ఏకువలె నలిపి, చమురులోనుంచి, దీపము వెలిగించవలెను. నవధాన్యములు,తవ్వెడునరసోలెడుగాని, మానెడుసోలెడుగాని, తెచ్చుకొని, ఒక్కొక్కదీపముదగ్గర ఒక్కొక్కధాన్యపు దినుసుంచవలెను. తొమ్మిదితాంబూలములుంచి వానిలో ఒక్కొక్క పావులాచొప్పున దక్షిణయుంచవలెను. కొంచెము కొంచెముగా నవధాన్యములన్నియు గలిపి, మండిగలక్రింద కొంచెముకొంచెము పోయవలెను. విఘ్నేశ్వరపూజయు, శివున కభిషే

మనుచేయించి, యీాదీపములన్నియు, శివాలయములోనే తొ
మ్మండుగురు బ్రాహ్మణులకు, ఒక్కొక్కమండిగ ఒక్కొక్క
దక్షిణతాంబూలములతో నియ్యవలెను. ఇది దీనియుద్యా
పనము. శక్తికొలది ఒకరికో యిద్దరికో బ్రాహ్మణులకుసమా
రాధనచేయవలెను. ఈనోము కార్తికమాసములో చేయ
వలెను.

---

12. పెద్దసంక్రమణదీపాలనోముకథ

“ ఎన్నిపుస్తకాలు విన్నా, ఎన్నిపురాణాలు విన్నా, అజ్ఞానాంధకారము వదలిపోకుండా ఉన్నది. ఎటుచూచినా చీకటే. ఎటుచూచినా అంధకారమే. ఏమిచేతును ? ఏమినోము నోతును—ఏమివ్రతము చేతును చెప్పవయ్యాతండ్రీ ” అని సోమయాజులుగారికూతురు తండ్రి నడిగినదట. అడిగితే తండ్రి అజ్ఞానాంధకారము వదలిపోయే నోము, అంతరంగశుద్ధిచేసే నోము, అఖండజ్యోతినగపరిచేనోము పెద్దసంక్రమణదీపాలు పట్టవమ్మా అన్నాడు. అప్పుడాపిల్ల ఆనోముపట్టి తండ్రిచెప్పి నట్లు ఉద్యాపనముచేసికొని ధన్యురాలై యీశ్వరునికృపచే ఇహాపరాలు చూరగొన్నది.

ఉద్యాపనము :—సంక్రమణప్రవేశముకాగానే శివాలయములోనికి వెళ్లి తొలియేడు సేరునెయ్యి సేరునూనెతో రెండుదీపాలు వెలిగించవలెను. నేతిదీపమునకు భమిడిపత్తి, నూనెదీపమునకు కొండపత్తి, వరాయెత్తుచొప్పున గింజదీసినపత్తి వత్తులుచేసి రెండుదీపాలకు రెండువరాయెత్తులు వెలిగించవలెను. దీపాలువెలిగించి శక్తికొలది ఒకరికో యిద్దరికో ఎందరికో బ్రాహ్మణులకు భోజనము పెట్టవలెను. ఈలాగున ఐదేండ్లు దీపములు పెట్టవలెను. మొదటియేడు వరాయెత్తుపత్తి రెండవయేడు రెండువరాలెత్తు, మూడవయేడు మూడువరాలెత్తు, నాల్గవయేడు నాల్గువరాలెత్తు, ఐదవయేడు అయిదువరాలెత్తుచొప్పునభమిడిపత్తి, కొండపత్తి తెచ్చుకొని మొదటియేడు సేరునెయ్యి, సేరునూనె, రెండవయేడు రెండుసేర్లనెయ్యి, రెండుసేర్లనూనె,మూడవయేడుమూడుసేర్లనెయ్యి,మూడుసేర్లనూనె,నాలుగవయేడునాల్గుసేర్లనెయ్యి, నాలుగుసేర్లనూనె,అయిదవయేడుఅయిదుసేర్లనెయ్యి,అయిదుసేర్లనూనెపోసి, నేతికిభమిడిపత్తి నూనెకు కొండపత్తి, వత్తులువేసి,శివాలయములో అయిదేండ్లు దీపాలు వెలిగించవలెను. ప్రతియేడు శక్తికొలది బ్రాహ్మణభోజనములు పెట్టవలెను. దక్షిణతాంబూలము లీయవలెను.

---

13. విష్ణువిదియలనోముకథ

రాజకుమార్తెయు బ్రాహ్మణకుమార్తెయు విష్ణువిదియలనోము పట్టిరి. బ్రాహ్మణకుమార్తె భక్తిశ్రద్ధలతో నోమునోచుకొన్నది. రాజకుమార్తెయు రాజసముచేత నోముయుల్లంఘనము చేసినది. భక్తి శ్రద్ధలతో నోమునోచుకొన్న బ్రాహ్మణబాలిక అష్టైశ్వర్యములతోను, అఖండసౌభాగ్యముతోను, తులతూగుచున్నది. రాజసంతో ఉల్లంఘనచేసిన రాచబిడ్డ, అష్టదరిద్రాలపాలై, అష్టకష్టాలనుభవించుచు, అంతనుండి అడవికి పోయి పార్వతీపరమేశ్వరులను ప్రార్థించుచు, తనకష్టాలను విలపించుచుండెను. అప్పుడు పార్వతీపరమేశ్వరులు రాచబిడ్డయెడల దయగలవారై ప్రత్యక్షమైనారు. అప్పుడా రాచబిడ్డ అమ్మా! అయ్యా! నాకష్టాలేలాగున నివారణమగునో చెప్పుడని వారిని ప్రార్థించినది. అప్పుడు వారు అమ్మా! విష్ణువిదియలనోము పట్టి ఉల్లంఘన చేసినావు. అందుచేత నీకీకష్టాలు కలిగినవి. నీవు మరల నోముపట్టి భక్తి శ్రద్ధలతో నోచుకొమ్మా! అని చెప్పిరి. అప్పుడామె తెలివిదెచ్చుకొని పంపలు వేసికొని మరల నోముపట్టి అక్షతలు వేసికొన్నది. శివరాత్రి వెళ్ళిన విదియనాడు మొదలుపెట్టి, నెలనెలకు మరల శివరాత్రి వచ్చువరకు పదమూడు విదియలును, ప్రొద్దుననేలేచి

స్నానముచేసి పార్వతీపరమేశ్వరులను లక్ష్మీనారాయణులను పూజించి తరువాత, ఎడచేరపెడచేరబియ్యము పోసి, అక్షింతలు వేసికొని, ఆ యన్నము పెరుగు అరటిపండ్లు నైవేద్యముపెట్టి ఎవ్వరితోను మాటలాడకుండ, ఆయన్నము, పండ్లు, పెరుగు తినవలెను. ఇంకేమీ తినరాదు.

ఉద్యాపనము:—పీసేబులముపసుపు ఎదుటి మనిషితో మాటాడకుండ కంగాముంగాదంచి పదమూడు వెదురుపెట్టెల లోపోసి, ఆ పెట్టెలలో పదుమూడులక్కజోళ్లు, పదుమూడు నల్లపూసలకోళ్లు, పదుమూడు కుంకుమపొట్లాలు, పదుమూడు రవికెల గుడ్డలు, పదుమూడుదక్షిణతాంబూలాలు ఉంచి, దేవీ దేవరలకు నివేదనముచేసిఅందులో ఒకపెట్టె మహాలక్ష్మిపెట్టె యని, తానుంచుకొని, తక్కినపండ్రెండుపెట్టెలు,పండ్రెండుగురు ముత్తైదువలకుదక్షిణతాంబూలాలతోవాయనమియ్యవలెను. కథలోపమైనా వ్రతలోపముకారాదు. భక్తి తప్పినా ఫలము తప్పదు. అక్షతలు తప్పినా లక్షవేలైదువతనము తప్పదు.

14. నెలసంక్రమణ దీపాలనోముకథ

నెలసంక్రమణంనోచిన నెలతకు నెలలూ వెలుగులే, పక్షాలూ వెలుగులే, వారాలూ వెలుగులే, తిథులూ వెలుగులే, ఋతువులూ వెలుగులే, సంవత్సరాలూ వెలుగులే, యుగాలూ వెలుగులే, జగాలూ వెలుగులే, కళ్ళ వెలుగుతోను, కడుపుచలువతోను, కలకాలమైదువతనముతోను కైలాసప్రాప్తియగును.

ఈ కథ చెప్పుకొని అక్షతలు వేసికొనవలెను.

ఉద్యాపనము:—నెల నెలకువచ్చే నెలసంక్రమణమునాడు ఒకవరహాపావెత్తుకొండవత్తి, సేరుంబావునూనె దీపారాధనము చేయవలెను. దీపము కొండయెక్కేవరకు భోజనము చేయరాదు. ఈలాగున నొకయేడాది నోచవలెను. నెల నెలకు ఒక బ్రాహ్మణునికి భోజనముపెట్టి దక్షిణ తాంబూలము నీయవలెను. కథలోపమైనా వ్రతలోపము కాకూడదు. భక్తి తప్పినా ఫలముతప్పదు.

---

15. కైలాసగౌరినోముకథ

ఒకమహారాజు లేకలేకపుట్టిన తనకూతురిని రతీదేవి వంటి చక్కనిచుక్కను, అతిగారాముతోను, మాగారము తోను పెంచి పెద్దదానినిచేసి పదునారేండ్ల ప్రాయము వచ్చిన తరువాత మన్మథునిబోలిన మహారాజు కొకనికిచ్చి అఖండ వైభవముతో వివాహముచేసినాడు. కాని, యాచిన్నదాని పెనిమిటి యాచిన్నదాని మోమెప్పుడు చూడకుండా వార కాంతల యిండ్లలోనే అహోరాత్రములు గడుపుచున్నాడు. బాలికామణి భర్తకొఱకుమనోవ్యాధితోమంచముపట్టి పగలు రాత్రి పార్వతీపరమేశ్వరులను ప్రార్థించుచు, కైలాసములో పార్వతీపరమేశ్వరులలాగు, వైకుంఠములో లక్ష్మీనారాయ ణులలాగు, సత్యలోకములో సరస్వతీబ్రహ్మలలాగు, మేమె ప్పుడు ఒకరినొకరు ఎడబాయకుండ నుండేనోము—సకల సుఖాలు పొందేనోము—నోచచెయ్యండని వేడుకొనుచుండేది. ఉండగా నుండగా కొన్నాళ్లకు, పార్వతీదేవి యాపడుచు కల లోకివచ్చి కైలాసగౌరినోము నోచవేకాంతా గౌరీశంకరుల లాగు, లక్ష్మీనారాయణులలాగు, వాణీవిధాతలలాగు, సకల సౌభాగ్యాలతో స్వామీ నీవు ఏకమై సంతానభాగ్యములతో ఇంతులలో మేలుబంతివౌదువని ఆనతిచ్చెను.కలగాంచివెంటనే తెలివొంది గౌరీదేవికికడుభక్తితో మ్రొక్కుకొని,రాజుకూతురు

కైలాసగౌరినోముపట్టి ఉద్యాపనము చేసికొన్నది. ఆమెకు వెంటనే ఆటవెలదులను వారి అత్యనురాగముతో వచ్చి తన యిల్లాలి నాదరించి, యిల్లాలితో చిరకాలము సుఖానుభవము లను భవించినాడు. ఆమె నోచిననోము అందరు కాంతలు నోచినారు. భక్తి తప్పినా ఫలముతప్పదు. కథలోపమైనా వ్రతలోపము కాకూడదు. అక్షతలు తప్పినా అయిదువనేతేళ్లు అయిదువ తనము తప్పదు.

ఉద్యాపనము:— అయిదుమా కుందనములు కొనేము, పసు కుంచముల పసుపు, అందులో సారెపోయునవుస్తు పార్వతీ దేవి గుడిలోనో, పర్వదినాలలో గంగానది సమీపములనో, ఉంచుకొని, యాపవస్త్రు, పసుపు, కుంకుమ ముత్తైదువలకు, చేరడు చేరడుచొప్పున పంచి పెట్టవలెను. పంచి పెట్టుట సమాప్తియగు వరకును మాటలాడరాదు.

---

16. చల్లచిత్తనోముకథ

"చల్లచిత్తనోము నోచవే తల్లీ !
వెల్లయావుల పాడి చేయవే తల్లీ !
ఇల్లు పాలనేత సలుకవే తల్లీ !
ఎల్లసొమ్ములు నీవె తాల్చవే తల్లీ !

చల్లనికడుపుతో సాగవేతల్లీ!
కొల్లలుగ సౌభాగ్య మేలవేతల్లీ!"

ఈకథ చెప్పుకొని అక్షతలు వేసికొనవలెను. చల్ల గిల కొట్టునప్పుడు చల్లకుండకు చుట్టును, చిలికే చల్ల చినుకులు పసుపుతో గలిపి ఒకయేడాది ప్రతిదినము, అయిదుగురు ముత్తయిదువలకు బొట్టు పెట్టుచుండవలెను. ఇది చిట్టిబొట్టునోముతో కలిపి పట్టెదరు.

<u>ఉద్యాపనము</u> :—పాడిగలరోజులలో ఒకనాడు చేసినచల్ల ఆనాటివెన్నముద్దతో గూడ కుండపాళముగ ఒకముత్తైదువకు వాయనమీయవలెను. దక్షిణతాంబూలము ఈయవలెను.

---

17. పెరుగుమీాద పేరిననెయ్యినోముకథ

ఒకబ్రాహ్మణపండితున కఖండైశ్వర్యములు కలవు. కాని, సంతానములేదు. ఆబ్రాహ్మణుడు భార్యతో గూడ అనేకములగునోములు, అనేకవ్రతములు, చేసిచేసి, దేవునికృపచే చాలాకాలాని కొకకూతురిని గన్నాడు. ఆపిల్లనతిగారాముతోను మహాగారాముతోను పెంచుతూఉండేవారు. ఆబ్రాహ్మణుడు గంగిగోవులపాలు ప్రత్యేకము కాపించి పాలు

పెరుగు, నెయ్యి పిల్లకు కడుపునిండా పెట్టాలని సరదాపడేవాడు. కాని, ఆపిల్లకు నెయ్యి, పెరుగు, పాలు, వెన్న, చల్లా యిష్టమయేవి కావు. వాటి పేరుచెపితే ఆపిల్ల కసహ్యాము. వాటిని వేటిని ఆపిల్ల కల్లోకైనా రానిచ్చేది కాదు. అందుకోసం తల్లి దండ్రి బెంగపెట్టుకొని అనేకవిధాల ఆలోచిస్తూ ఉండేవారు. వారు పిల్లతినందే తామేమియు తినుటకు నోటికిపోక ఇంట్లో కొల్లలుగానున్న పాడీ ఊరందరకు పంచిపెడుతూఉండేవారు. ఇలాఉండగా ఒకనాడు వారింటి కొకస్వాములవారు భిక్షకు వచ్చారు. ఆయనకు పంచభక్ష్యపరమాన్నాలతో వడ్డన చేసినారు. పిల్ల బంగారుపుబొమ్మలాగు ఆడుకొంటూఉంటే చూచి స్వాములవారు తమపంక్తిని పిల్లకు విస్తరివేయుమన్నారు. పిల్ల అబ్బే నేనిక్కడతినను. చల్ల, నెయ్యి, పెరుగు, వెన్న అన్నీ వేస్తారుబాబు అని పారిపోయింది. అదియేమని స్వాములవారడుగగా పిల్లతల్లిదండ్రు లాసమాచారమంతా స్వాములవారితో విన్నవించుకొన్నారు. అప్పుడు స్వాములవారు దివ్యదృష్టితో చూచి యీలాగుచెప్పినారు. ఈపిల్ల పూర్వజన్మంలో విస్తారంపాడిగలయింట్లోపడి ఆపాడి తాను తనపిల్లలు మగడు త్రాగినంతత్రాగి తక్కినది యిరుగుపొరుగువారెవ్వరికీ కొంచెమైనా పోయక కడవలతో మిగిలిపోయిన పెరుగూ మజ్జిగా పట్టుకొనివెళ్లి గొడ్లగోలెములో పోసివేస్తూఉండేది. అంతకు

ముందుజన్మంలో చేసినవిశేషపుణ్యంచేత మరల నట్టిభాగ్యవం తులయింట్లో పుట్టింది. క్రిందటిజన్మంలో చేసినపాపంచేతనే యీజన్మంలో దీనికి పవిత్రమైన ఆవుపాడి అనుభవించడానికి అధికారములేకపోయింది. అందుచే ఒకయేడాది ప్రతిదినమూ ఉదయాన్ని నమస్కరించి తరువాత యీపిల్ల ఒకనాడు అయిదుసేర్లుగాని, అయిదుతవ్వలుగాని, అయిదుసోలలుగాని ఆవు పాలు ఎఱ్ఱగాకాచి తోడుపెట్టి ఆగట్టిపెరుగుమీద పేరినఆవు నేతిముద్ద పెరుగుకుతగినట్లుగా పెట్టి ఆపెరుగుముంత, పేరిన నెయ్యి, ఒకరవికెలగుడ్డ, కుంకుమ, పసుపు, తాంబూలము, దక్షిణ, ఒకముత్తైదువకు ఇయ్యవలెను.

అప్పుడీదోషము పోయి యీబాలిక సకలశుభములూ పొందును అని చెప్పెను.

ఆపిల్లతలిదండ్రులు భక్తిశ్రద్ధలతో తమపిల్లచేత పెరుగుమీద పేరిననెయ్యినోము పట్టించి ఉద్యాపనము చేయించగా ఆపిల్ల ఆనాటినుండి ఆనందముతో అతిపవిత్రమైనఆవుపాలూ, అంతరంగశుద్ధికలిగించే ఆవుపెరుగూ, ఆత్మజ్ఞానమునిచ్చే ఆవు నెయ్యీ అన్నీ సుఖంగా అనుభవిస్తూ చిరకాలం అయిదువతనం కడుపుచలువ గలిగి వర్ధిల్లింది. ఆమె నోచిన నోము భామలందరూ నోచారు. కథ లోపమైనా వ్రతలోపము కారాదు. భక్తి తప్పకుంటే ఫలం తప్పదు.

---

18. విష్ణుకమలాలనోముకథ

ఒక రాజుకూతురు, ప్రధానికూతురు ఉండేవారు. ప్రధానికూతురిని చూచి రాజుకూతురు "అయ్యో! ఎన్ని నగలుపెట్టుకొన్నా ఎంత సంరక్షణము చేసినా నామోమున కందములేదు ఆకారములేదు. కళాలేదు కాంతిలేదు. ప్రధాని కూతురుమోము కమలంలాగు కలకలలాడుతూ, దీపంలాగు తేజరిల్లుతూ, చూడముచ్చటగా నుంటుంది. అదేమిపుణ్యము చేసిందో" అని ఆలోచించుకొని విచారించుచుండేది. ఒక నాడు రాజుగారింటికి రాజపురోహితునిభార్య వచ్చి, కథలూ కారుణ్యాలూచెప్పుచూ ఓకథ చెప్పిందట—ఒకనాడువైకుంఠ నగరములో రత్నసింహాసనముమీద భక్తులు సేవించు చుండగా శ్రీమహావిష్ణువు లక్ష్మీదేవితొడలపై పాదాలుంచు కొని చిగురుటాకులవంటి హస్తాలతో తన పాదము లొత్తు చున్న ఆ దేవిని చూచి "కమలా! నీముఖకమలమువంటి ముఖకమలము కావాలని యెందఱుకాంతలు కోరుకొను చుందురో—కనుక వారి కోరిక తీరినట్లు నేనొక వరమిచ్చు చున్నానుసుమా!" అన్నాడు. లక్ష్మీకాంత నవ్వుచు నూరకున్నది. విష్ణుమూర్తి మరల చెప్పుటకు మొదలిడినాడు.

"ఏస్త్రీయైననుసరే ప్రతిదినమును ఒక కమలవత్తి ఆవునేతితో దీపము వెలిగించి మనల నిరువురను పూజించుచు

ఒక యేడాదియిట్లునోచి తరువాత ఒక వెండిప్రమిద ఒకబంగారు ప్రమిద చేయించి ఆవునేతితో ఆరెండుప్రమిదలలో కమల వత్తులు దీపాలు వెలిగించి మానెడుసోలెడుబియ్యము ఒక క్రొత్తవస్త్రము దక్షిణతాంబూలముతో ఆవెలుగుచున్న వెండి దీపము బంగారుదీపములతో ఒకబ్రాహ్మణునకు దాన మియ్య వలెను. దీపమును వెలిగించుటకు ఆటంకమైనరోజులు కలిగి నచో ఆదీపము లన్నియు ఒకనాడుగాని రెణ్ణాళ్ళుగాని సంవత్స రములోగా ఎప్పుడైనా సరే వెలిగించుకోవచ్చును. ఈలా ఎవ్వరు నోచెదరో వారికి లక్ష్మీదేవిముఖకమలమువంటి ముఖ ము, సౌభాగ్యము కలుగును.'' అని విష్ణుమూర్తి చెప్పేసరికి క్ష్మీదేవి స్వామీ! ఆనోమునోచినభామలకు మీవంటిభర్త .లిగి జ్ఞానమువచ్చేటట్టుకూడా ప్రసాదించండి అని కోరింది. విష్ణుమూర్తి 'తథాస్తు' అని వరమిచ్చినాడు—అని పౌరోహి తుని భార్య కథచెప్పేసరికి రాజుకూతురు మనోరథము పండినది. ఆమె గంపంతసంతోషముతో లేచి ఆమెపాదాలకు నమస్క రించి భక్తిశ్రద్ధలతో విష్ణుకమలాలనోము పట్టి ఈకథ చెప్పి అక్షతలు వేసుకొని యేడాదదీపము వెలిగించి ఉద్యాపనము చేసికొన్నది. ఆమెముఖముఆమెకోరినట్లు లక్ష్మీతాండవిస్తూ వికసించినది. ఆమె విష్ణుమూర్తివంటిభర్తనుబొంది విజ్ఞానము కలిగి వర్ధిల్లినది. ఆమె నోచిననోము భామలంతా నోచారు

భక్తితప్పకుంటే ఫలం తప్పదు. అక్షతలు తప్పినా లక్షవేలేండ్లు అయిదవతనము తప్పదు.

---

19. సూర్యచంద్రులనోముకథ

సూర్యదేవుడా నీకే నమస్కారం చంద్రదేవుడా నీకే నమస్కారం. బాలభాస్కరా నీకే నమస్కారం. ఉదయభాస్కరానీకేనమస్కారం. మధ్యాహ్నమహేశ్వరా నీకేనమస్కారం— ధనధాన్యసమృద్ధిపట్నంలోను పేదబ్రాహ్మడు—సాదబ్రాహ్మడు——ఊరుతిరిగినా ఏడేమానికలు, పల్లెదిరిగినా యేడేమానికలు, పట్నందిరిగినా ఏడే మానికలు——ఏడుమానికలబియ్యంచేత, కూడూగాక, నీళ్లూగాక, దారిద్ర్యాన, పేదరికాన విసిగివిసిగి వేసారుచుండగా, పుట్టకిద్దరు పినపాపలుపుడితే చిన్నక్కెమ్మను చినసోమయాజులకిచ్చి, పెద్దక్కెమ్మను పెదసోమయాజులకిచ్చి తా చక్రఋషీశ్వరంబోయెను.ఇంద్రలోకానఇంద్రకన్యలు, చంద్రలోకాన చంద్రకన్యలు, భూలోకానపేరంటాళ్లుకోలనుగత్తెక్కలు నోములునోచంగా,అమ్మల్లారా! అక్కల్లారా! ఏమినో మేమివ్రతం (చెప్పండంటే) ఆడవారి

నోములు మీకెందు కనిరి. పెదయ్యగారు తటాకమందు స్నానంచేసి బంగారుచెరువులో పట్టువస్త్రంగట్టుకొని, పెద్దయ్యగారు ఓగద్దెపెట్టుకొని పేరంటాలు ఓగద్దెపెట్టుకొని పెదయ్యగారిచేతిలో అక్షతలు పేరక్కచేతిలోబెట్టి, పెదయ్యగారుకథ చెప్పంగా పేరక్కమ్మ కథవినంగా, ఏటికెదురుగా మాఘమాసాన్ని పున్నంముందర రథసప్తమిని విఘ్నంగాకుండ విఘ్నేశ్వరుల కుండ్రాళ్లుపోసి ఆదిత్యభగవానునికి పాలుపొంగించి, ఆయనను మూడుకోరికలుకోరి అది మొదలుచేసికొని, ముట్టై నాకథ, అంటై నాకథ, పురుడై నాకథ, పుణ్యమైనాకథ, శుభ నాకథ, శోభనమైనాకథ, వడుగై నాకథ, పెండ్లైనాకథ, చయజ్ఞాలకథ, పంచక్రతువులాకథ, కథేనిత్యం, కథేనీమం, థేవాలాయితి—కథామఱచి కుడువరాదు, వ్రతాభంగం చెయ్యరాదు. కన్య కథమఱచికుడిస్తే బ్రాహ్మడికిభోజనంబెట్టి, బ్రాహ్మడు కథమఱచికుడిస్తే, బ్రాహ్మడికి భోజనంబెట్టి, బ్రహ్మచారి కథమఱచికుడిస్తే, బ్రాహ్మడికిభోజనంబెట్టి, ముత్తైదువ కథమఱచికుడిస్తే, బ్రాహ్మడికి పసుపూనీళ్లాగడిగి భోజనంబెట్టి, తంతువుకథమఱచికుడిస్తే, ఉపవాసముండి నక్షత్రంజూచి బ్రాహ్మడికి కాళ్లుగడిగి, భోజనంపెట్టి, ఏనుంగాలగథాచరించి, ఏడాదీ కాగానే షష్ఠినాడు ఉపోషముండి, సప్తమినాడు చెఱకుగట్టి ఇరటి స్తంభాలపందిళ్లువేసి, చేమంతిపువ్వులమొత్తులుపెట్టి, అట్ల

తోను అరుగులువేసి, బుట్టలతో పూలలు వేసి, కుడుముల తోను కోటలవేసి, కుంకుమతోను కుదుళ్లు వేసి, అల్లంతోను అరుగులు వేసి, బెల్లంతోను పొయిలూ వేసి, ప్రాలాను ప్రాకారం దీర్చి, పంచెవన్నెల ముగ్గులు పెట్టి, పన్నెండూపద్మాలూ పెట్టి, పసుపుతోను గడపా పెట్టి, ఏడుమానికల బియ్యానా సూర్య దేవునికి మండపంబోసి, ఏడుమానికల బియ్యానా చంద్ర దేవునికి మండపంబోసి, చిన్నంబాతిక బంగారాన సూర్య దేవునకు ప్రతిమచేయించి, చిన్నంబాతిక వెండితోను చంద్ర దేవునకు ప్రతిమచేయించి, పైడిగిన్ని పచ్చవస్త్రానా సూర్య దేవు నలంకరించి, వెండిగిన్ని వెల్లవస్త్రానా చంద్ర దేవు నలంకరించి, వేగిందాకా ఆటాపాట, పదోవిధాన జాగరంచేసి, వేగంగానే తానులేచి, అలికిపూసి ముగ్గులు పెట్టి, ఆవునేతా దీపంబెట్టి, ఆవునేతాబూరెలునండి, చిరగకపోయిన అరటాకులలో మరవబోయిన బెల్లంబెట్టి, మోసుకుపోయేకుండా పెట్టి, అల్లంబెట్టి బెల్లంబెట్టి, తేనెపెట్టి టెంకాయపెట్టి, అరటీపండ్లా అత్తం పెట్టి, ఆదినారాయణున కారగింపబెట్టి, ఉమాదేవి పేరు చెప్పి, రోహిణీదేవి పేరుచెప్పి, పన్నిద్దరుబ్రాహ్మణులతోను, ఇద్దరైనాముత్తైదువలకు ఇష్టాన్నములు తుష్టిగాబెట్టి, శక్తితోడను తాంబూలమిచ్చి, భక్తితోడను నమస్కరించి, ఈనోము నోచినవారి కేమిఫలంగద్దమ్మా అంటే—ఇష్టాన్నములు

తుష్టియాయె, దృష్టాంతరమే పోతుమాయె, చావనిసంతా నంబాయె,సంతానం బభివృద్ధాయె, చెడ్డాఅర్ధంచేరీవచ్చె, పడ్డా అర్థంప్రాప్తిల్లె, దవ్వులచుట్టాలు డాయవచ్చిరి, వట్టిగోవుల సురలు పితికిరి, మున్నూరుకోశేండ్ల అయిదోతనంచేసిరి, గొడ్రాలునోస్తే కొడుకులగనెను, కోమటినోస్తే కోటిపడగెత్తె, రాజులునోస్తే లక్షపతాయె, పునిస్త్రీనోస్తే పువ్వులుముడిచె, పుత్రపుత్రికలనెత్తె, వితంతువునోస్తే వేయివేలేళ్లకు వెధవరికములేదు, శివలోకం విష్ణులోకం కద్దమ్మంటే, ఎక్కినగద్దెలు పైడిగద్దెలాయె,అత్తినన్లపూసలాభరణాలాయె,కట్టినవస్త్రాలు పట్టువస్త్రాలాయె, పుణ్యంగల యీకథవింటిని, భాగ్యంగల యీకథవింటిని, ఆచారంగల యీకథవింటిని, ఆదినారాయణ మూర్తికథవింటిని, అదినారాయణమూర్తికి నమస్కరిస్తేను నాకు నమస్కరించవద్దు, నాపాలిటి నారాయణమూర్తికి నమస్కరించుమనెను. దివాకరుడా దివ్యమూర్తీ, ప్రభాకరుడా! బాలభాస్కరుడా, అలంకారాల ఆదినారాయణా ఆదినారాయణుకి నమస్కరించి అక్షతలుతలలో వేసికొనవలెను.

భక్తితప్పకున్న ఫలంతప్పదు. అక్షతలుతప్పినా అయిదువేలేండ్లు అయిదవతనము తప్పదు.

---

20. భారవత్తులు, మూరవత్తులు నోముకథ

ప్రతిదినము బారెడువత్తి పోగొకటి మూరెడువత్తిపోగొకటి, తీసికొని, బారెడుపోగూ ముప్పది చుట్లుచుట్టి, మూరెడువత్తిపోగూ ఆరుచుట్టులు చుట్టి, శివరాత్రినాడు మొదలు, మళ్లా శివరాత్రిదాకా సంవత్సరమువరకూ ఈలాగు వత్తులు చేసికొని, శివరాత్రినాడు శివాలయములో క్రొత్త మూకుడులో మానెడునోలెడు నూనెపోసి, ఆవత్తులు వెలిగించవలెను. తరువాత మానెడునోలెడు బియ్యము, క్రొత్తవస్త్రము దక్షిణతాంబూలములతో బ్రాహ్మణులకు భోజనముపెట్టి యియ్యవలెను. ఈనోము నోచినవారికి బ్రహ్మలోకాలు ప్రాప్తించును. ఈకథ శివునివలన విని పార్వతీదేవి తనభక్తురాలైన యొకకుంటిగ్రుడ్డిదానికి చెప్పగా, ఆభక్తురాలు భక్తిశ్రద్ధలతో ఈనోమునోచి అంగవైకల్యము పోయి, బ్రహ్మజ్ఞానముగలిగి, బ్రహ్మలోకము చూరగొన్నదట. భక్తితో నోచినవారికి ఫలంతప్పదు. కథలోపమైనా వ్రతలోపం కారాదు. అక్షతలు లోపమైనా లక్షయేండ్లైదోతనం తప్పదు. వత్తులుచేయుట కెప్పుడైనా వీలులేకపోతే అన్నీకలిపి మరొకనాడు చేసికొనవచ్చును.

21. అక్షయబొండాలనోముకథ

అక్షయబొండాల నోమునోచిన అతివకు అక్షయమైన అయిదోతనం—అక్షయమైన కడుపుచలువ గలిగి అక్షయలోకాలు చేకూరును. ఈకథ, చెప్పుకొని, అక్షతలు వేసికొని, ఏడాదీ రోజూకైదుగురుముత్తయిదువలకు అయిదేసి చిన్న చిన్న పసుపుండలు ఇచ్చుచు ఏడాదియైనతరువాత మంచి మంచి కొబ్బరిబొండాలు తాంబూలములు, దక్షిణలు, రవికెల గుడ్డలు, పసుపుకుంకుమలు, వాయనమియ్యవలెను. కథలోపమైనా వ్రతలోపము కాగూడదు. భక్తితప్పినా ఫలముతప్పదు.

---

22. లింగదానమునోముకథ.

కార్తికమాసాన, కలిగినదినాన, కరుణాలింగమూర్తిని ఘనభక్తిగొలిచి, పండితబ్రాహ్మణుని భక్తితోబిలిచి, శక్తితప్పకుండాను భక్తితప్పకుండ, బంగారువెండితో లింగాలుచేయించి, తమశక్తికొలదిని దక్షిణలుంచి, పచ్చిపోకలతోను పండుటాకులతో, పచ్చకప్పురముతో బహుదినుసుతోను, తగిన రీతిని భక్తితాంబూలమమరించి, బంగారుప్రమిదలో పదివత్తులుంచి, వెండిప్రమిదలోనవేసి పదివత్తులు, దీపాలువెలుగు

చూ తేజరిల్లగను, అవియన్ని బ్రాహ్మణున కందీయవలెను. బ్రాహ్మణునకు సాష్టాంగప్రణామంచేసి, భూదేవుదీవనల్ పొందగావలెను. లింగిదానంనోచినయఫలంగనలకెల్ల, భవబంధనము లెల్ల బాసిపోవంగ, పార్వతీపరమేశ్వర్లు బహుకరుణతోను, శివలోకసాయుజ్య సిద్ధినిచ్చెదరు. ఉద్యాపనము పైపాటలోనే యున్నదికనుక వ్రాయలేదు.

---

23. గూనదీపాలు, బానదీపాలునోముకథ

గూనదీపాలు, బానదీపాలునోచినవారికి గూనెడుకుంకుమ, బానెడుపసుపుగలిగి, గ్రహదోషాలుపోయి, ఘనతేజంగలిగి కడుపుచల్లనగలిగి, కడవనిండాపాడిగలిగి, యింటిగుచల్లనగలిగి, పొరుగుచల్లనగలిగి, మొడతెగనిపంటగలిగి, యెల్లభాగ్యాలు గలిగి, సుఖసంతోషాలుగలిగి, సుందరరూపముగలిగి, పార్వతి దయగల్గి, పరమేశ్వరునిదయగల్గి, ఇహముగలిగి పరముగలిగి, ముక్తిగలిగి మోక్షముగలుగును. ఈకథచెప్పుకొని, అక్షతలు వేసికొనవలెను.

ఉద్యాపనము :— అయిదుకుంచముల నెయ్యి, అయిదుకుంచములనూనె, కొత్తగూనలోను, కొత్తబానలోనుపోసికొని,

కొత్తగుడ్డలతో మూటలవలె రెండు పెద్దపెద్దవత్తులుచేసికొని, అవి గూనలలోను, బానలలోను, నేతిలోను, నూనెలోను తడిపి కార్తికమాసములో, శివాలయములో, విఘ్నేశ్వరపూజచేసి, శివాభిషేకముచేయించి, ఆదీపాలు వెలిగించి, శక్తికొలది బ్రాహ్మణులు మొదలగువారికి సమారాధనము చేయవలెను.

---

24. సహస్రసహస్రఫలాలనోముకథ

సహస్రఫలాలు నోచినచాన పుణ్యము వర్ణించుటకు సహస్రశిరముల ఆదిశేషునకైనా అలవిగాదు. ఎల్లకాలము చేసెడినోము ఏమిటయ్యా అని పార్వతి శివు నడుగగా ఎల్లకాలము నోచేనోము ఫలాలనోమే బాలాపార్వతీ! ఈనోము నోచినయింతికి, ఇయ్యరానివరములు లేవే! భక్తపార్వతీ! ఈ నోము నోచినభామలమీద, నీకూ దయ నాకూ దయ, విష్ణునకూ దయ, లక్ష్మికీ దయ, బ్రహ్మకూ దయ, సరస్వతికీదయ, చంద్రునకూదయ; సూర్యునకూ దయ; ముక్కోటిదేవతలకూ దయ; మూడులోకాలకూ దయ; ఈనోమునోచినవారి కెల్ల కోరికలు తీరి, ఇహపరము వారిదే యగునే పార్వతీ యని పరమేశ్వరుఁడు చెప్పినాడట.

ఈకథ చెప్పుకొని, అక్షతలు వేసికోవలెను.

ఉద్యాపనము:—ఒక్కొక పండు దినుసుకు వేయిచొప్పున వేయిదినుసులపండ్లు వానివానికి తగిన దక్షిణలతో, బ్రాహ్మణ దంపతులకు దాన మీయవలయును. ఏకాలంలో దొరకే పండ్లు ఆకాలములో చేసికోవచ్చును. ఇచ్చినవారి కీయకుండా వేయి దినుసులు, వేయిమంది బ్రాహ్మణదంపతులకు ఈయవలెను. భక్తి తప్పకున్న ఫలము తప్పదు.

---

25. పెండ్లిగుమ్మడిగారినోముకథ

"పెండ్లిగుమ్మడిగారి సేసక్కపట్టింది,
ఇండ్లువాకిండ్లలో నెప్పుడుకల్యాణాలె,
ఇండ్లువాకిండ్లలో నెడ తెగనిపంటలే
ఇండ్లువాకిండ్లలో నెడ తెగనిభాగ్యమే
గుమ్మడిపండ్లవంటి కొడుకులూ అల్లుండ్రు
గుమ్మడిపండ్లవంటి కూతుండ్రు కోడండ్రు
మాణిక్యములవంటి మనుమలూమందలు
పసుపులు కుంకుమలు బాయనిభూషలు
కలిగె నానందాలు కన్నులాపండుగలు
ఈనోమునోచినా యింతులకు కొదవేమి?"

ఈకథచెప్పుకొని అక్షతలు వేసికొనవలెను.

ఉద్యాపనము:—మూడు బూడిదగుమ్మడిపండ్లు తెచ్చి యుంచుకొనవలెను. అందులో నొకపండు, మానెడుసోలెడు బియ్యము, దక్షిణతాంబూలమునుంచి, అవిపట్టుకొని బ్రాహ్మణునియింటికి వెళ్లి, అవి ఆయన కిచ్చి, నమస్కరించి, నోము చేసికొందును వాయన మందుకొనుటకు రావలె నని, యా బ్రాహ్మణవృద్ధుని బిలువవలెను. ఆయన మనయింటికి వచ్చిన తరువాత, రెండవగుమ్మడిపండు, అడ్డెడుతవ్వెడుబియ్యము, దక్షిణతాంబూలము ఆయన కిచ్చి నమస్కరింపవలెను. ఆతరువాతమూడవగుమ్మడిపండును అయిదుసేర్లబియ్యము, స్వయంపాకముతో పట్టుకొని బ్రాహ్మణునియింటికి వెళ్లి, ఆయన భార్య కావాయనమంతా అందించి, వారియింటిలోనే ఆనాడు నోముచేసికొన్న యిల్లాలు భోజనము చేయవలెను.

---

26. మూసివాయనాలనోముకథ

"మూసివాయనాలు నోచినచానకు మోసుకుపోయిందాక పసుపు, కుంకుమ—మూసివాయనాలు నోచిన కాంతకు మోసుకుపోయిందాక పాడిపంట—మూసివాయనాలు నోచిన

యింతికి మోసుకుపోయిందాక కడుపుచలువ—మూసివా యనాలు నోచినపణతికి మోసుకుపోయిందాక పెనిమిటియను రాగం—మూసివాయనాలు నోచినభామకు మోసుకుపోయిం దాక చుట్టాలప్రేమ— మూసివాయనాలు నోచినలేమకు మోసుకుపోయిందాక యిహం— మోసుకుపోయాక పరం—"

ఈకథ చెప్పుకొని అక్షతలు వేసికోవలెను.

<u>ఉద్యాపనము:—</u> ఈనోముకు ఆరు మూసివాయనాలు ఆరుగురుముత్తైదువలకు ఇయ్యవలెను. పెద్దచేటలతో ఇచ్చినవి, పెద్దమూసివాయనాలు; చిన్నచేటలతో ఇచ్చినవి చిన్న మూసివాయనాలు అందురు. ఎవరిశక్తికొలది వారిచ్చెదరు. ఒక చేటనిండా కుంకుమపోసి పైని ఇంకొకచేట బోర్లించి, రవికలగుడ్డ, తాంబూలము, దక్షిణ, నల్లపూసలు, లక్కజోళ్లు, పండ్లు పెట్టి యియ్యవలెను. అట్లే ఒకచేటనిండా పసుపుపోసి పైని చేటబోర్లించి, తాంబూలము, దక్షిణ మొదలగువానితో రెండో మూసివాయనము, ఇంకొకచేటనిండా నల్లపూసలుంచి రెండోచేట బోర్లించి, తాంబూలము, దక్షిణ మొదలైన వుంచి మూడోమూసివాయనము, ఒకచేటనిండాపువ్వులు పోసి పైని చేటబోర్లించి, తాంబూలము, దక్షిణ మొదలైనవిపెట్టి నాలుగో మూసివాయనము, ఒకచేటనిండాపండ్లుపోసి పైని ఇంకొకచేట బోర్లించి, తాంబూలము, దక్షిణ మొదలైన

వుంచి అయిదో మూసివాయనము, ఒకచేటనిండా గాజులు పెట్టి, పైని మరొకచేట బోర్లించి, తాంబూలము దక్షిణ మొదలైనవుంచి, ఆరో మూసివాయనము నియ్యవలెను. ఈమూసివాయనా లన్నియు, ఒక్కమారైనను సరే, లేక ఒక్కొక్కటిచొప్పుననైనా సరే, రెండేసి మూడేసిచొప్పున నైనాసరే వీలునుబట్టి యిచ్చుకొనవచ్చును.

---

27. భాగ్యాదివారాలనోముకథ

బ్రాహ్మణబాలిక, రాజబాలిక, భాగ్యాదివారాలనో ముపట్టిరి. బ్రాహ్మణబాలిక, భక్తిశ్రద్ధలతో నోచినది. రాజబాలిక పాలుమాలికచే నోము ఉల్లంఘనచేసినది. రాజకుమారి భాగ్యముపోయి పరమదరిద్రురాలై పార్వతీపరమేశ్వరులను ప్రార్థించుచు, నట్టడవులపాలై పోయినది. బ్రాహ్మణబాలిక సిరిసంపదలతో తులతూగుచు, నిండుకుండవలె, చెక్కుచెదరకుండ, ఆనందముతో కాలము గడుపుచుండెను. అడవులపాలై అల్లాడుచున్న రాజకుమారిని చూచి, పార్వతీపరమేశ్వరులు భక్తురాలైనది కనుక, పాలింతమని యెంచి, ముసలిదంపతులవేషాలతో ఒకనాడామెదగ్గరకువచ్చి ఆమెను పరామర్శించినారు. ఆవిడ మాటాడే మనుష్యులులేక పలుకాడే

బంధువుల్లేక, యేకాకినినై యేడ్చుచున్నది కనుక, వారిని చూడగానే ప్రాణములు లేచివచ్చి, తనకష్టమంతా వెళ్లబోసి కొన్నది. అప్పుడు పార్వతీపరమేశ్వరులు " ఓ చిన్నదానా ! నీవు భాగ్యాదివారాలనోముపట్టి, ఉల్లంఘనచేసితివి. జ్ఞప్తికి తెచ్చుకో" మన్నారు. అప్పుడావిడ అనంతా తలపోసికొని, తన తప్పు తెలిసికొని, దీనికి పరిహారము చెప్పుడని వారిని ప్రార్థించింది. అప్పు డా దంపతులు బిడ్డా! భక్తిశ్రద్ధలతో మరల భాగ్యాదివారాలనోము నోచుకో. భాగ్యభోగ్యాలు, పాడిపంటలు, పోయినవన్నీ మళ్లీ వస్తాయి. కడుపుచలువతో, తరగని దోతనముతో, కైలాసానికి వెళ్లగలవని చెప్పినారు. ఆవిడ వెంటనే భక్తిశ్రద్ధలతో భాగ్యాదివారాలనోముపట్టి, ఉద్యాపనచేసికొని, పోయినభాగ్యభోగ్యాలు పొంది, సకలసంపదలతో, సౌభాగ్యంతో, స్వర్గానికి వెళ్లింది. ఆమె నోచిననోము భామలంతా నోచారు. భక్తితప్పకుంటే ఫలముతప్పదు.

ఉద్యాపనము:—శక్తిగలవారు పట్టుదిగాని, లేనివారు వట్టిదిగాని సన్ననికుట్టుతో, దక్కనికుట్టుతో, ఒకరవిక కుట్టి, దానికి చేతికింద కూర్పులుమాత్రము కుట్టకుండా, వదలివేయవలెను. ఆరవిక ఒకచేటలో పరచి, ఆరవికచేతులలో ఒకచేతినిండా పసుపు, రెండవచేతినిండాకుంకుమపోసి, పండ్లు దక్షిణ, తాంబూలము, మట్టెలు మంగళసూత్రములు, ఉంచి,

చీర రైక ఉంచి, పై నొకచేట మూసి, ఒక ముత్తైదువకు అవి వాయన మీయవలెను. ఏడాదివరకు ప్రతిదినము దాని కథ చెప్పి అక్షతలు వేసికొనుచు, పార్వతీపరమేశ్వరులను పూజించుచు, ఒంటిపూట భోజనము, రెండవపూట ఫలాహారము చేయవలెను.

---

28. మూలగౌరినోముకథ

భక్తిశ్రద్ధలతో మూలగౌరినోముపట్టి, ఉద్యాపనము చేసికొని, పార్వతీపరమేశ్వరులను ప్రత్యక్షము చేసికొని, ఒక భాగ్యవతియైన రాజుభార్య, ఎవ్వరికి లేని భాగ్యభోగ్యాలతోను, ఎవ్వరికిలేని సిరిసంపదలతోను, ఎవ్వరికిలేని సుఖసంతోషాలతోను, పరమేశ్వరునివంటి హృదయేశ్వరునితోను, కుమారస్వామివంటి కొమాళ్లతోను, ముక్కోటి దేవతలవంటి మునిమనుములు, మనుమలతోను, మహాగర్వము గలిగి, మహిని పాలించుచున్నది—అప్పుడు పార్వతీపరమేశ్వరులు దీని భక్తి యెంతగలదో దీని ధైర్యమెంతగలదో చూతామని మరియొక దేశపురాజు హృదయంలో ప్రవేశించి, ఆ రాజు ఈ రాజు మీ

దికి యుద్ధానికి పంపిరి. ప్రతాపంతో ఆ రాజు ఈ రాజచక్ర
వర్తికి యుద్ధానికి వచ్చి, [illegible]డైన రాజును,
బిడ్డలతోను, [illegible]తోను, మునిమనుమలతోను, సకల
సైన్యములతోను, సంహరించేసెను. అప్పుడా రాజు రాజ్య
మంతా [illegible] రాజు [illegible] పంపగా రాజుభార్య మహా
ధైర్యంతో యుద్ధభూమికి వెళ్లి యమదూతలను తిరుముచు,
ఈలాగన్నది—[illegible]లో [illegible] వాయనమిచ్చాను.
పండువంటి నా [illegible] భంగం చేయలేరు. పారిపోండి
యమదూతలారా పారిపోండి—ముత్తైదువతనంకోసం మూల
నుండి ముత్యాలు వాయనమిచ్చాను. ముట్టలేరు నా పెనిమి
టిని ముట్టకండి యమదూతలారా! పారిపోండి—భాగ్యభో
గ్యాలకోసం [illegible]లో పట్టుచీర వాయనమిచ్చాను. నా
భాగ్యాలు పాడుచేయలేరు. పారిపోండి, యమదూతలారా
పారిపోండి—[illegible] తోటలో తోపుచీర
వాయనమిచ్చాను. తొలగిపోండి యమదూతలారా తొలగి
పోండి—ఇల్లు [illegible] గా [illegible] ఇల్లాలికి వెల్లచీర వాయన
మిచ్చాను. వెళ్లిపోండి యమదూతలారా వెళ్లిపోండి—చెడ
కుండా [illegible] వాయనమిచ్చాను, కొడుకుం
డరికి చేరితే, పారిపోండి యమదూతలారా పారిపోండి—
మనుమలు, మునిమనుమలు గలుగాలని మరొకమారు చెర

ముక్కలు వాయన మిచ్చాను, పారిపొండి యమదూత లారా పారిపొండి—ఎల్లవారు చల్లగా ఉండా లని బెల్లపచ్చులు వాయన మిచ్చాను. నాప్రజల దగ్గరకు రాకుండా పారిపొండి యమదూతలారా పారిపొండి— పేరు ప్రఖ్యాతులు పెంపెక్కాలని పెరట్లో పెరుగుముంతలు వాయన మిచ్చాను. పేరూ చెరుపలేరు, పెంపూ చెరుపలేరు పారిపొండి యమదూతలారా పారిపొండి—పాలపాపలతో ఓలలాడాలని పాకలలో పాలకాయలు వాయనమిచ్చాను, నాపాపలదరికిపోలేరు, పారిపొండియమదూతలారాపారిపొండి- సిరిసంపదా చెదరకుండాలని చీకట్లో చిమ్మిలుండలు వాయన మిచ్చాను, సిరిసంపదలు చెరుపలేరు, పారిపొండి యమదూత లారా పారిపొండి—సుఖసంతోషాలు చూరగొనాలనిసూర్య భగవానుని కెదురుగుండా సున్నుండలు వాయనమిచ్చాను నాసుఖసంతోషాలజోలికిపోలేరు, పారిపొండియమదూతలారా పారిపొండి—అల్లుళ్లతో కూతుళ్లతో అందలాలు దిగాలని అరుగుమీద అరిసెలు వాయనమిచ్చాను, అల్లుళ్లజోలికి కూ తుళ్లజోలికి పోలేరు, ఆవలికిపొండు యమదూతలారా ఆవలికి పొండు—కలిగేశుభాలు కలుగుతూనే ఉండాలని గాదెవద్ద గారెలు బూరెలు వాయన మిచ్చాను, కదలిపొండి యమ దూతలారా కదలిపొండి—వేసినవింజామరలు వేస్తూనే ఉం

డాలని వేదికమీాద విసనకఱ్ఱలు వాయన మిచ్చాను, వెడలి పోండు యమదూతలారా వెడలిపోండు—చల్లగా రోజులు జరగిపోవాలని చాపమీాద చలిమిడుండలు వాయనమిచ్చాను, చక్కాపోండి యమదూతలారా చక్కాపోండి—చేసినశుభాలు చేస్తూనే ఉండాలని చేటునగా చేటలు వాయన మిచ్చాను, చేర కండి యమదూతలారా చేరకండి—సర్వేశ్వరునికరుణ సర్వ కాలమూ ఉండాలని సందులో చక్కిలాలు వాయన మిచ్చాను, జంకిపోండి యమదూతలారా జంకిపోండి—అందరికంటె అధికంగా ఉండాలని హరునియెదుట అరటిపండ్లు వాయన మిచ్చాను, ఆవలికిపోండి యమదూతలారా ఆవలికిపోండి— కొదవల్లేకుండా కోటివేలేండ్లు కాపురంచెయ్యాలని గొబ్బరి బొండాలు గోడదగ్గరవాయన మిచ్చాను, గొబ్బునపోండి యమ దూతలారా గొబ్బునపోండి—ఏగొడవలూ లేకుండా బ్రతు కాలని కాగుదగ్గర చేగోడీలు వాయనమిచ్చాను, సాగిపోండి, యమదూతలారా సాగిపోండి—నిండుకుండలాగు తొణక్కుం డా ఉండాలి కాపురమని నీరాటరేవున నిండుకుండలు వాయన మిచ్చాను, నిలవకుండాపోండి యమదూతలారా నిలవకుండా పోండి—అకలంకమైనకీర్తి వ్యాపించడానికి అటుకక్రింద అద్దా లు వాయన మిచ్చాను, ఆవలికిపోండి యమదూతలారా ఆవ లికిపోండి—ఎల్లవారు నాయాజ్ఞ శిరసావహించాలని మ్రే

పువ్వులదండలు మదురుక్రింద వాయన మిచ్చాను, మాటాడ కుండాపొండి యమదూతలారా మాటాడకుండాపొండి—తనివి లేకుండా దానధర్మాలుచెయ్యాలని తలుపుదగ్గర ధనం వాయనమిచ్చాను, తరలిపొండి యమదూతలారా తరలిపొండి— అని యాయిల్లాలు మహాధైర్యంతో దేవి దేవర్లను నమ్మి యమదూతలను తరుమజొచ్చింది. భక్తి పాతివ్రత్యంగలపడతుల పల్కులు యమదూతలుమాత్రం దాటగలరాబాబూ, అని యాయమదూతలు ప్రాణాలు చేతబట్టుకొని, అందరిని వదలి ~ట్టి, పారిపోయారు. అప్పుడు యుద్ధములో పడిపోయినవా దఱూ పార్వతీపరమేశ్వరులకృపచేత నిద్రపోయిలేచినట్లు ~చివచ్చారు. ఆయిల్లాలు భక్తితో పార్వతీపరమేశ్వరులకు మొక్కుచూ పట్టిననోముపట్టకుండా, మున్నూటరవై రోజులు నోములతోను వ్రతాలతోను, పెనిమిటితోను, బిడ్డలతోను, ~గ్యభోగ్యాలతోను, కలకాలంగడిపి కైలాసంచూరగొన్నది. ~మె నోచిననోము అందఱూ నోచారు. భక్తితప్పకుంటే ~లంతప్పదు. ఈకథ చెప్పుకొని అక్షతలు వేసికోవలెను.

<u>ఉద్యాపనము:</u>—కథలో చెప్పినయిరవైయైదు దినుసులు శక్తిగలిగినప్పుడు ముత్తైదువల కిచ్చుకోవలెను. పట్టుచీర, తోపుచీర, వెల్లచీరమాత్రం ఒకొక్కటిచొప్పున ముత్తైదువల కియ్యవలెను. నీళ్ళకడవలు అయిదుమాత్రమే అయిదుగురు

ము త్తైదువలకుదక్షిణ తాంబూలాలతో పసుపుపూసి బొట్టుంచి వాయన మీయవలెను. తక్కినదినుసులన్ని ఇరవైయైదు చొప్పున జతపరుచుకొని, అయిదుగురు ము త్తైదువల కై దేసి పంచియిచ్చుచుండవలెను. ధనము వారిశక్తికొలది అయిదు గురు ము త్తైదువల కై దేసికాసులో రూకలో కానులో యియ్యవలెను.

---

29. కృత్తికదీపాలనోముకథ

ఈనోము కృత్తికనక్షత్రము కార్తికపున్నమినాడెప్పుడు వచ్చునో అప్పుడు పట్టవలెను. నిండుపున్నమి కావలెను. పట్టిన యేడు నూటయిరువది దీపములు శివాలయములో వెలిగించి విఘ్నేశ్వరపూజ, శివాభిషేకము చేయించి, బ్రాహ్మణుడికి మానెడుసోలెడుబియ్యము, దక్షిణ తాంబూలములుఇచ్చి పాడ్యమినాడుదయమున పదిమందికి తక్కువగాకుండా బ్రాహ్మణులకు భోజనముపెట్టవలెను. ఈలాగే ఖండతిథిగాకుండా కృత్తికనక్షత్రంతో గూడిన కార్తికపున్నమినాడేగాని,యీనోము నోచకూడదు. మూడేండ్లు నోచవలెను. రెండోయేడు రెండు వందలనలభై దీపాలు, మూడోయేడు మూడువందలఅరవై దీపా

లు, అదేవిధంగా వెలిగించవలెను. కృత్తికదీపాలనోము నోచిన వారికి శివసాయుజ్యము తప్పకుండా లభించును.

---

30. గండాలగౌరినోముకథ

రాజుకూతురు, ప్రధానికూతురు గండాలగౌరిదేవి నోముపట్టి, రాజుకూతు రుల్లంఘనచేస్తే, ప్రధానికూతురు భక్తి శ్రద్ధలతో నోచి, ఉద్యాపనచేసింది. ప్రధానికూతురికి మగనికి, బిడ్డలకు, ధనానికి, ధాన్యానికి, దాసదాసీజనానికి, ఇండ్లకు వాకిండ్లకు, దూడలకు దుడకలకు, కార్యాలకు కథలకు, శుభాలకు శోభనాలకు, అన్నిటికీకూడ, దేనికీ యేగండం లేకుండా తీగతీసినట్లొక్కలాగు జరిగిపోతూ, ఇరుక్కీ పొరుక్కీ చుట్టాలకీ బంధువులకీ అందరికీకన్నులపండుగ్గా కాపురంచేస్తూందట. రాజుకూతురికి అడుగడుగుకు గండాలే—కదిలితేగండం, మెదిలితేగండం, మొగుడికిగండం, బిడ్డలకుగండం, ప్రజలకుగండం, బ్రతుకంతా గండాలే మైపోతూందట. ఆలాఉంటే ఆచిన్నది పార్వతీపరమేశ్వరులనుగూర్చి తపస్సుచేసిందట. అప్పుడు వారు ప్రత్యక్షమై బిడ్డా! గండాలగౌరిదేవినోముపట్టి, ఉల్లంఘనచేసితివని చెప్పగా, అప్పుడావిడ వారికాళ్లకు మ్రొక్కి, వారి

తృతీయ భాగము

యాజ్ఞాప్రకారంగా మళ్లీ నోముపట్టి, యథావిధిగా ఉద్యాపనం చేసికొని, యేగండం యెరుగనీకుండా గండాలన్నీ గడచిపోయి, ప్రధానికూతురులాగు, పనిమిటితోను, బిడ్డలతోను, భాగ్యంతోను, భోగ్యంతోను, వేయేండ్లు వర్ధిల్లి, పార్వతీసన్నిధానమున కేగినదట. ఆమెపట్టిన నోమందరూ పట్టారు. భక్తితప్పకుంటే ఫలముతప్పదు. పదాది అక్షతలు వేసికోవలెను.

ఉద్యాపనము:—అయిదు సేర్ల బియ్యం చలిమిడి, అయిదు సేర్లపప్పు చిమ్మిలి, చేసికొని, పదమూడేసి ఉండలక్రింద చేసి, పదునిద్దరు బ్రాహ్మణులకైనా, ముత్తైదువలకైనా, వాయన మియ్యవలెను. దక్షిణ కాని కానియుంచి, తాంబూలాలు ఇయ్యవలెను. పదమూడు జోడాలు తక్కెడచిప్పలు చేయించి, ఒక్కచిప్పలో ఒక్కచిమ్మిలుండా, ఒక్కచలిమిడుండా ఉంచి, ఇంకోతక్కెడచిప్ప పైని మూసి, ఆవటునను పండ్రెండువాయనా లియ్యవలెను. పదమూడోది నైవేద్యంపెట్టి తాను, తనవాళ్లూ భుజింపవలెను.

---

31. లక్షపసుపునోముకథ

లక్షపసుపు నోమునోచినచామకు లక్ష వేలేం డ్లైదువ తనము, లక్ష వేలేండ్లు కడుపుచలువ, లక్ష వేనవే లక్షయభాగ్యం అక్షయలోకప్రాప్తి కలుగును.

ఈకథ చెప్పుకొని అక్షతలు వేసికోవలెను.

ఉద్యాపనము:—పసుపుకొమ్ములబస్తాదగ్గర నడుము విరుగనిపసుపుకొమ్ములు జతపడినపుడెల్ల వందలో వేలో దొరకినన్ని యేరుకొని, ఆకొమ్ములు పట్టించుకొనివెళ్లి, యింటింటివద్ద దోసెడికి తక్కువకాకుండా తోచినన్ని పంచి పెట్టుచుండవలెను. ఆలా లక్షకొమ్ములయ్యేపర్యంతం పంచి పెట్టవలెను. పసపుకొమ్ములతో తోచినంతకుంకుమగూడా ఇయ్యవలెను. కొందరుముందుగా గౌరీదేవికో లక్ష్మీదేవికో లక్షనామాలతో కుంకుమపూజ చేయించి, ఆకుంకుమ జాగ్రత్త చేసికొని, అది పసుపుకొమ్ములతో కలిపి పంచిపెట్టుచుందురు.

---

32. గడపగౌరినోముకథ

గడపగౌరినోము నోచినచానకు గడపరాని గండాలుం డవు. గౌరీశంకరులకరుణకు కొదవుండదు. ఈకథ చెప్పుకొని అక్షతలు వేసికోవలెను. ఒకయేడాది ఒకయింటిగడపకు పసు

పురాచి మూడుకుంకుమబొట్లు ప్రతిదినము ఉదయమున పెట్టు చుండవలెను.

ఉద్యాపనము:—ఏడాదిలోగాని, తరువాతగాని, గారెలు పదమూడుజోడాలు ఒకపళ్లెములోనుంచి, చీర, రైక, పసుపు, కుంకుమ, మట్టెలు, మంగళసూత్రమునుంచి ఒకముత్తైదువకు వాయనమీయవలెను.

---

33. కల్యాణగౌరినోముకథ

‹కల్యాణగౌరినోముపట్టినకాంతకునిత్యకల్యాణం, పచ్చ తోరణము› అని చెప్పుకొని అక్షతలు వేసికోవలెను. ప్రతి దినము నొక పేరంటాలికి ‹నీవే నాపాలిటిపార్వతీదేవి›వని చెప్పి తలదువ్వి బొట్టుపెట్టి, పంపుచూ, ఒకయేడాది యిట్లు నోచ వలెను; ఏడాదిలోపునగాని, తరువాతగాని, ఉద్యాపనము చేసికోవలెను.

ఉద్యాపనము:—పెండ్లియగుచున్నపిల్లకు మంగళసూత్ర ధారణమై, పెండ్లికూతురు పీటలమీాదినుండి లేచినవెంటనే

యీక్రింద చెప్పినరీతిని వాయన మీయవలెను. ఒకపళ్లెములో చీర, రైక, మట్టెలు మంగళసూత్రములు, (బొడ్డుపుస్తెలు పెట్టెదరు) పువ్వులచండలు, అత్తరువు, పన్నీరు, గంధము, పసుపు, కుంకుమ, ఉంచుకొని ఆపళ్లెముసహితముగా పెండ్లి కూతునకు వాయన మియ్యవలెను. కథలోపమైనా వ్రతలోపము కాకూడదు. భక్తితప్పినా ఫలము తప్పదు.

సరస్వతీ పవర్ ప్రెస్, రాజమండ్రి 4995_5000_30.

అద్దేపల్లి లక్ష్మణ[illegible] నాయుడుగారిచే

సరస్వతీ [illegible] ప్రెస్ నందు

ముద్రింపఁబడియె

రాజ[illegible]ంద్రి.

స్త్రీల వ్రతకథలు

ద్వితీయ భాగము

[illegible]

[illegible]

గ్రంథకర్త:

బాలాంత్రపు వేంకటరావు

పిఠాపురం

నాల్గవ కూర్పు 5000

1930

[దీనివెల 0—6—0

శ్రీరామచంద్ర

స్త్రీల వ్రతకథలు

(నోముల కథలు)

ద్వితీయ భాగము

గ్రంథకర్త:

బాలాంత్రపు వేంకటరావు

పిఠాపురం

నాల్గవ కూర్పు 5000

1930

[దీనివెల 0—6—

విషయసూచిక

శ్రీరామచంద్ర

స్త్రీలవ్రతకథలు

ద్వితీయభాగము

1. గాజులగౌరిదేవికథ

ఒక బ్రాహ్మణుని కోడలు గాజులగౌరిదేవి నోముపట్టి ఉల్లంఘనము చేసెను. అందుచేత ఆమెను చూచి అంతా చిటచిట లాడుచుండేవారు. ఇరుగుచిటచిట పొరుగుచిటచిట అత్తాచిటచిట మామాచిటచిట మగడూచిటచిట ఏవరుచూస్తే వారే ఇలాగున్నారని యాచిన్నది విచారించుచు, అడవిలోనికి పోయి తిరుగుచుండెను. అంతట పార్వతీపరమేశ్వరులు భూమిపాలించుటకువచ్చి, ఆచిన్నదానినిచూచి ఏమి? ఇలాగు విచారించుచు తిరుగుచున్నావని యడిగిరి. అందుకామె ఇరుగు పొరుగు అత్తా మామ మగడు నన్నుచూస్తే కోపంగా ఉంటారు. అందుచేత నందరికి కోపమైతే ఎట్లా బ్రతుకనని ఇలా తిరుగుచున్నానని చెప్పెను. ఆలాగుకాదమ్మా! నీవు గాజులగౌరిదేవి నోముపట్టి ఉల్లంఘనచేసినావు. ఆ కారణమున నిన్ను చూచిన అందరికి కోపముగా నున్నది. నీవు తిరిగి ఆనోముపట్టి

ఉద్యాపనము చేసుకుంటే నిన్ను అంతా ప్రేమతో చూస్తారు అని పార్వతీదేవి చెప్పెను. ఆప్రకారము ఆమె యింటికివెళ్ళి ఆనోమునోచుకొని యథావిధిగ ఉద్యాపనము చేసుకోగా అప్పటినుండి ఆమె అందరికి ఇష్టముకలదయ్యెను.

దీనికి ఉద్యాపనము:—ఒక ముత్తయిదువును తీసుకొని వచ్చి ఆమెకు ఇష్టమైన గాజులు తొడిగించి, తలంటి, నీళ్ళు పోసి, చీర రవికలగుడ్డ ఇచ్చి పిండివంటలతో భోజనము పెట్టవలెను. భక్తి తప్పినా ఫలముతప్పదు. కథలోపమైనను వ్రతలోపము కాకూడదు.

---

౨. గ్రహణగౌరికథ

ఒక బ్రాహ్మణునకు నలుగురుకొడుకులును, ఒకకూతురునుకలరు. ఆకూతురుపుట్టినరోజు మొదలుచేసుకొని రాత్రిపురుగులుగాను పగలు మనిషిగా అగుచుండేది. రాత్రివేళ తల్లి ఆపురుగులను పోగుచేసుకొని విచారించుచుండేది. ఆలాగున నుండగా కొన్నాళ్ళకుఆపిల్లతల్లినిపుట్టింటికి తీసుకొనివెళ్లునిమిత్తమై అన్నగారువచ్చి, అమ్మాయి! పిల్లకు ఏడాదివెళ్ళినది, గనుక ఒకసారి పుట్టింటికి రమ్మని పిలిచెను. ఆమె యిప్పుడుకాదు ముందువస్తాను అని చెప్పెను. ఆమాటలువిని ఆతడు వెళ్ళిపోయెను. తరువాత నాలుగేండ్లుఅయినపిమ్మట మరల అన్నవచ్చి అమ్మాయీ రమ్మనుమని పిలువగా ఇప్పుడుకాదు వస్తానులే! అని జవాబు

చెప్పెను. ఆమాటలకు సరే అని ఆతఁడు వెళ్ళిపోయెను. ఈపిల్ల పెద్దదైనకొలఁది పురుగులు ఎక్కువకాజొచ్చెను. ఆపురుగులను రాత్రి తల్లి జాగ్రతగా కాపాడుచుండెను. అంతట ఆపిల్లకు పది సంవత్సరములు యీడువచ్చెను. అప్పుడు తిరుగా అన్నగారు వచ్చి, ఇప్పుడైనా నీవువచ్చినగాని లేనియెడల నీకు మేము లేము మాకునీవు లేవు. అని గట్టినిష్టుచేయగా ఆమె మరోమాట చెప్ప లేక కోడండ్రవద్దకువెళ్ళి నాలుగురోజులు పిల్లను చూచుచుం డెదరా? అని యడిగినదట. నాకు మానల్ల కాదనిరి. అప్పుడు నాలుగోకోడలు నేనుచూచెదను మీరు వెళ్లిరండని చెప్పెను. ఆబ్రాహ్మణునిభార్య నాలుగోకోడలిని తలుపుచాటునకు తీసు కొనిపోయి సగలస్తమానముపిల్ల, రాత్రి పురుగులును, రాత్రి మాత్రము ఆపురుగులు చెదరకుండా క్రింద గుంటతీసి దీపము పెట్టుకొనినది మొదలు జాగ్రతగా గుంటలోకి పోగుచేసుకొని ఒక్కపురుగైనా పోకుండా చూడవలయునమ్మా! అని చెప్పి కూతురు నామె కొప్పగించి పుట్టింటికి వెళ్లెను. అంత దీపాలు పెట్టేసరికి వంటచేసి మామగారికిభర్తకుభోజనము పెట్టి ఆపిల్లను గుంటవద్ద చాపవేసి పరుండబెట్టి నాలుగవ కోడ లాపిల్లవద్ద పరుండెను. తరువాత ఆపిల్ల పురుగులగుచుండగా వాటినన్నిటిని గుంటలోనికిత్రోసి తెల్లవారినదాక చూచుచుండెను. అంతట ఆమెభర్త, ఇది నాయొద్దకు రావడము లేదు. ఎక్కడికో పోవుచున్నది. అని అనుమానపడి మూడురోజులైనతరువాత నాలుగోరోజున దీపాలు పెట్టగానే భోజనము చేసి ఆచిన్నది

పడుకొనే గదిగోడమీదకూర్చుండెను. అంతట ఆమెభోజనము చేసి మామూలుప్రకారము ఆపిల్లను కనిపెట్టుకొని కూర్చుండెను. ఆరాత్రిచర్య అంతయు గోడమీద నుండి యాబ్రాహ్మణ చిన్నవాడుచూచి తెల్లవారిన తరువాత దిగివచ్చి అయ్యో! నాచెల్లెలు ఇంతకష్టపడుచున్నది, ఇదియేమి? అని భార్యనడిగి నాలుగురోజులనుంచి యేమి చేస్తూన్నావు? నాకు కనపడడం లేదేమి? అని కోపపడెను. ఈలాగంటిపని మీఅమ్మ నాకు వప్ప చెప్పింది. అందుచేత కనిపెట్టుకొని యుండవలసి వచ్చినది. అని యామె చెప్పగా, ఈదురవస్థ యీామెకు ఎందుచేతవచ్చెనో అని విచారమును పొంది అడవిలోనికి పోయి ఆకుమీద ఆకు పోకమీదపోక వేసుకొని తలక్రిందు మీదకాళ్ళు పెట్టుకొని తపస్సుచేయ మొదలుపెట్టెను. అంతట అక్కడికి పార్వతీ పరమేశ్వరులు భూమిపాలించు నిమిత్తమైవచ్చి యీాసమీపమున మనిషిసంచారము కలిగి యున్నట్టు కనపడుచున్నది, చూడవలెనని పార్వతీదేవి ఈశ్వరుని అడిగెను. ఆడవాళ్లతో ఇదేచిక్కు వద్దువెళ్లవద్దుఅని ఈశ్వరుడు చెప్పగా ఆలాకాదు, చూడవలయును అని పార్వతీదేవి భర్తను తీసుకొనివెళ్ళి తపస్సు చేయుచున్న యాబ్రాహ్మణచిన్నవానిని చూచెను. అట్లు చూచి ఏమి అబ్బాయీ! యీాలా తపస్సు చేయుచున్నావు? అని యడిగెను. అందుకా బ్రాహ్మణచిన్నవాడు "మీారేమి ఆర్చేవారా? తీర్చేవారా? మీకెందుకు? వెళ్ళవలసిన"దని జవాబుచెప్పగా "ఆలాకాదునాయనా! ఆర్చెడివారము మేమే, తీర్చెడి

వారము మేమే, చెప్పవలసిన" దని పార్వతీపరమేశ్వరులు అడిగిరి. మాచెల్లెలు పుట్టింది మొదలు పగలు మనిషి రాత్రి పురుగులు గాను అగుచున్నది. అది యెందుచేతనో తెలుసుకొనగోరి యిట్లు తపస్సు చేయుచున్నానని యా బ్రాహ్మణ చిన్నవాడు చెప్పెను. అప్పు పార్వతీపరమేశ్వరులు దివ్యదృష్టిని చూచి మీచెల్లెలు క్రిందటి జన్మమున రజస్వలై ఇంటిలో కలిపింది. ఆదోషము చేత యీలా వచ్చినది. కాబట్టి ఆమెచే గ్రహాణగౌరినోము పట్టించి క్రమప్రకారము ఉద్యాపనము చేయించినయెడల ఆదోషము పోవునని చెప్పి అదృశ్యులైరి. అప్పు డా బ్రాహ్మణ చిన్నవాడింటికివచ్చి పార్వతీపరమేశ్వరులు చెప్పిన గ్రహాణగౌరినోము చెల్లెలిచేత పట్టించి ఉద్యాపనము చేయించెను. అంతట ఆపాపము పోయి ఆపిల్ల రాత్రి, పగలు ఎప్పటిలా గుండెను. తరువాత తల్లివచ్చి పిల్ల రత్నములాగున ఉండుట చూచి మునుపటి చిహ్నము లేమి లేకపోవుటకు సంతోషించుచు "ఏమిటి? అమ్మాయీ! ఏలా పోయిం దాపురుగులవుట?" అని కోడలిని అడిగెను. అప్పుడు చిన్నకోడలు, అత్తగారు వెళ్ళినది మొదలు భర్త తనమీద అనుమానము పడుట, అడవికి వెళ్ళుట, గ్రహాణగౌరినోము పట్టించుట మొదలగు సంగతు లన్ని పూసగ్రుచ్చినట్లు చెప్పి ఇది గ్రహాణగౌరినోము పట్టుట చేత పోయినదని చెప్పి, ఇదుగో! మీ అమ్మాయి! అని ఆపిల్లను అత్తగారి కప్పగించెను.

దీనికి ఉద్యాపనము:—సూర్యగ్రహణము పట్టెపట్టె ననగా పసుపు, కుంకుమ, పిండి, బియ్యము, ప్రత్తి, బెల్లము, ఆకు, పోక దక్షిణలతో పండిటిలో పెట్టి, విడిచీవిడిచె ననగా ఇంటిలో పెట్టి, సూర్యగ్రహణము నాడు కథచెప్పి అక్షతలు వేసుకొని, తొమ్మిదిగోజులు తొమ్మిదిపద్మములు, తొమ్మిదివత్తుల దీపము, తొమ్మిదిఅట్లవాయనము, తొమ్మిదిఅట్ల నైవేద్యము క్రొత్తజల్లిడిలోపెట్టి, పాతజల్లిడి మూతవేసి, చీర, రవికలగుడ్డ పెట్టి ఒకముత్తయిదువకు వాయన మీయవలెను.

---

౩. పోలి స్వర్గమునకు వెళ్ళు కథ

అనగనగా ఒకచాకలిది. దానికినలుగురుకొడుకులునలుగురు కోడళ్ళుకలరు. ఆచాకలిది ముగ్గురుకోడండ్రు, తానుప్రతిరోజు కార్తికమాసములో అశ్వయుజబహుళ అమావాస్య మొదలు ఉదయము కాకుండా స్నానముచేసుకొని, దీపము పెట్టి నెలరోజులతీరుగా జరిపెను. తరువాత కార్తికబహుళ అమావాస్యనాడు తెల్లవారుజామున లేచి కడసారపుకోడలితో మేముస్నానమునకు వెళ్లుచున్నాము. మేము వచ్చేవరకు ఇంటివద్దజాగ్రతగా నుండవలసినదని చెప్పి చాకలిది, ముగ్గురుకోడండ్రు స్నానమునకు వెళ్ళిరి. అప్పుడు చిన్నకోడలు లేచి చల్లచేసిన కవ్వమును అంటియున్న వెన్న ఊడ్చుకొనిపత్తిచెట్టుక్రింద పడియున్న

ఒకపత్తికాడ తెచ్చుకొని నూతివద్ద స్నానముచేసి దీపము వెలిగించుకొని అత్తగారు రాకుండా ఆదీపముమీద చాకలిదాన మూత వేసెను. అప్పుడు దానికి ఆకాశమునుండి విమానము వచ్చెను. అదిఆవిమానము నెక్కి బొందెతోకూడా స్వర్గమునకు చక్కా వెళ్లుచుండెను. ఈవెళ్లడము ఏటిమొగ్గున దీపములు పెట్టుకొనుచున్న వాళ్లందరు చూచి "చాకలిపోలి స్వర్గమునకు వెళ్లుచున్నది, చాకలిపోలి స్వర్గమునకు వెళ్లుచున్నది" అని అందరు ఆశ్చర్యపడసాగిరి. అంత "మాకోడ లేమిటి! స్వర్గమునకు వెళ్లడ మేమిటి" అని చాకలిది, దానిముగ్గురుకోడండ్రును ఆశ్చర్యముతో చూచిరి. ఆలా చూచి ఆవిమానము మీదనుండి వెళ్లేదానికాళ్లు నలుగురుపట్టుకొనిరి. అప్పుడువిష్ణుమూర్తివచ్చి, ఈకోడలిని వదలిపెట్టి వాళ్ళను ముగ్గురును పెట్టుకొని అశ్రద్ధగా భక్తి లేకుండా దీపాలు పెట్టుకున్నారు. ఇది శ్రద్ధాభక్తులతో పెట్టుకుంది. కాబట్టి దీనికిబొందితో స్వర్గము నిచ్చినాను. నీవు అడవులపాలై పోవలసినదని శాపము పెట్టి చక్కాపోయెను. ఈకథ చెప్పి అక్షంతలు వేసుకోవలయును.

దీనికి ఉద్యాపనము లేదు.

---

4. పోలాల అమావాస్య కథ.

ఒక బ్రాహ్మణునకు ఏడుగురు కొడుకులు ఏడుగురు కోడండ్రు కలరు. ఏడుగురు కోడండ్రు పోలాలఅమావాస్య

నోమునోచుకొందామని యత్నము చేసుకొనిరి. అంతట కడసారపు కోడలికి అమావాస్యరోజున ఒక పిల్ల చచ్చిపోయెను. ఆకారణము చేత ఆయేటికి ఆనోము అంతా మానివేసిరి. అదిమొదలు ప్రతిసంవత్సరము వీళ్ళంతా నోము నోచుకుందామని యత్నము చేయుచుండుటయు అమావాస్య వచ్చేసరికి కడసారపు కోడలికి పుట్టినపిల్ల చచ్చిపోవు చుండుటయు తటస్ధించు చుండుటచేత వాళ్ళకానోము పట్టుటకే వీలు లేకపోవు చుండెను. ఇట్లు యేడేళ్ళు అయిన తరువాత, ఏటేట యీకడ సారపుదానికి పుట్ట, చావఅని తిట్టుకొంటూ కోడండ్రంతా మళ్లీ యత్నముచేసుకొనిరి. అమావాస్య వచ్చేసరికి సరిగాకడ సారపు కోడలకి ఒకపిల్ల మళ్ళీ చచ్చిపోయెను. అంతా తిట్టిపోతారని చెప్పి చచ్చిపోయిన పిల్లను ఇంటిలో పెట్టి తాళము వేసుకొని కడసారపుకోడలు అందరి తోడికోడండ్ర యింటికి వెళ్ళెను. అందరికి తలాయొకపని సాయము చేసెను. తరువాత ఒకరి యింటిలో తలంటి నీళ్లుపోసుకొని మరియొకరియింటిలో పిండి, పప్పు మొదలయినవి తెచ్చుకొని యింటికివచ్చి చచ్చిన పిల్లను యింట్లో పెట్టుకునే తానుకూడా నోము నోచుకొనెను. ఆరాత్రిదాకా ఉండి చీకటిలో చచ్చినపిల్లను బుజముమీద వేసుకుని పోలేరమ్మ గుడివద్దకు వెళ్ళి ఆపిల్లను అక్కడపెట్టి ఏడ్చుచుండెను. ఇంతలో అమ్మవారు గ్రామసంచారము వెళ్లి గుడివద్దకువచ్చి యేడ్చుచున్న యాచిన్నదానిని చూచి "ఏమమ్మా! ఇలాయేడ్చుచున్నా"వనియడిగెను. అందుకాచిన్నది

"ఏడేండ్లనుండి యేడుగురుపిల్లలను ఈయమ్మవారికి అప్పగించు చున్నాను. ఈయేడుకూడా యీపిల్ల చచ్చిపోయింది. తోడికోడండ్రు తిట్టిపోతారని ప్రొద్దుటినుండి దాచి ఇప్పుడు తీసుకొని వచ్చి యిక్కడపడవేసి యేడ్చుచున్నా"నని చెప్పెను. అప్పుడు అమ్మవారు కటాక్షించి నీపిల్లలకు మరేమీ భయములేదు. నేను తీసుకొనివచ్చి యిస్తానని చెప్పి అక్షతలు ఆచిన్నదాని చేతిలో పోసి "నీవు నీపిల్లలనుపాతిపెట్టినచోటికివెళ్ళిపిలువు"మని చెప్పెను. ఆమె ఆప్రకారము అవి పుచ్చుకొని ఆ అక్షతలు చల్లి "అందెలాడ! రారా! మువ్వలాడ! రారా!" అని వరుసగాఏడుగురినిపిలువగా అందరువరుసగాలేచిచక్కావచ్చిరి. ఆమె సంతోషముతో ఆపిల్లలను తీసుకొని యింటికి వెళ్ళెను. తెల్లవారినతరువాత అందరుచూచి అయ్యో! ఇదేమిటమ్మా! ఈపిల్లలెక్కడనుండి వచ్చినారనియడిగిరి. అచిన్నది వారందరితోను తాను రాత్రిచేసినపనులు చెప్పి పోలేరమ్మ దయవలన వీరు బ్రతికివచ్చినారనిచెప్పెను. అంతటినుంచి ప్రతిసంవత్సరము ఈ యమావాస్యకు తప్పక నోము నోచుకొని అందరు యీకథ చెప్పి అక్షతలు వేసుకొనుచుండిరి. అందుకా అమ్మవారు సంతోషించి సంతానము లేనివారికి సంతాన మిచ్చి, సంతానము కలవారికి కడుపుచలువయిచ్చి రక్షించెను.

దీనికి ఉద్యాపనము లేదు.

---

5. కరుళ్ళ గౌరిదేవి కథ

ఒక బ్రాహ్మణునకు అయిదుగురు కొడుకులు కలరు. ఆ అయిదుగురు కొడుకులకు పెండ్లి అయి అయిదుగురు కోడండ్రును కాపురమునకు వచ్చిరి. అందులో అయిదవకోడలు కరుళ్ల గౌరి దేవి నోముపట్టినది. అంతాకూడా వేసివెయ్యకుండా భాగ్యముతోనుండిరి. ఆలాఉండి అత్తసామొద్దు, మామసామొద్దు, పుత్రిసామొద్దు, పురుషసామొద్దు, నాసామ్మేనాకిమ్మని సూర్యదేవుని ప్రార్థించి, ఆమెరోజూ నమస్కారములు చేసేది. అట్లు నమస్కారములు చేసిన కొంతకాలమునకు అత్తగారికి, మామగారికి, బావగారికి, మరుదులకు, భర్తకు ఎల్లవారికి ఆమెమీద కోపంగావుండేది. ఆమె ఒకరోజునపడుకొని నిద్రపోవు చుండగా మంచముతోపాటుతీసుకొనిపోయి, మహారణ్యములో పారవేసిరి. ఆమె కొంతసేపటికి నిద్రమేలుకొని ఆయడవిలోనే నీళ్ళుపోసుకొని సూర్యభగవానులకు నమస్కారము చేయుచుండగా ఆమెదోసిటిలోనికి నిండుగా వరహాలువచ్చెను. ఆమె అవి తీసుకొని సమీపపల్లి కేగి, పసుపు, కుంకుమ, గిన్నె, ఉప్పు, మిరపకాయలు, బియ్యము మొదలగుయావత్తుసామగ్రి కొని ఒక గొల్లముసలివాని సహాయమున నొక గుడిసెలో నివసించియుండెను. ఇంటివద్ద నున్నవాళ్ళు కందరికి అష్టదరిద్రము పట్టుకొని, నానాస్థలములు తిరుగుచు తినుటకు తిండి కట్ట గుడ్డ లేక బాధపడుచు ఒకరోజున కట్టెపుల్లలనిమిత్తము ఆయడవి

లోనికివచ్చిరి. అట్లువచ్చి తమకు సమీపములో నొకచోట సూర్యనమస్కారములు చేయుచున్న యీచిన్నదానినిచూచి తక్కినకోడండ్రంతా ఇదిగో! మాతోటికోడలు-ఈలాగే సూర్య నమస్కారములు చేయుచుండేది అని తమవారితో చెప్ప సాగిరి. సూర్యప్రభావమువల్ల అడవిలో నున్న చిన్నది డబ్బు కలదై, మేడలు, మిద్దెలు, తోటలు, దొడ్లుకట్టించిఅరి దేశిపరదేశి వస్తే-అడ్డములేకుండా అన్నము పెట్టు చుండేది. ఆ సమయ మునందు ఆమె అత్తా, మామా అక్కడకువచ్చిమాకింతఅన్న ము పెట్టించెదవా? అని యడిగిరి. అప్పుడు అత్త మామ అని ఆమె గ్రహించి మామామగారు అత్తగారు మీలాగే ఉండే వారు. మీ దేవూరు? మీ పెరు? రని అడిగెను. అందుకు వారు మేము ఫలానాఅని చెప్పిరి. అంతలో పెనిమిటి వచ్చెను. వారి ముగ్గురికి ఆమె తలంటి నీళ్ళుపోయించి వారికి సకలోపచారము లు చేయుచు పదమూడుకరుళ్ళు కంచములోపెట్టి క్రొత్తకంచ ములుకొని చీర, ఒకరవికలగుడ్డ, కరుళ్లుపెట్టుకొనిఉద్యాపనము చేసుకొనెను. ఏడాది అయినతరువాత చీర, రవిక, పదమూడు కరుళ్ళు, క్రొత్తకంచములోపెట్టి ఉద్యాపనము చేసుకోవలెను. కథలోపమైనను వ్రతలోపము కాకూడదు. భక్తి తప్పినా ఫలము తప్పదు.

---

6. నిత్యశృంగారము కథ

రాజుభార్య, మంత్రిభార్య, నిత్యశృంగారము నోము పట్టిరి. రాజుభార్య నౌఖరులచేత తాంబూలము బొట్టు పెట్టించుచుండెను. మంత్రిభార్య యట్లుగాక తానే స్వయముగా బొట్టుపెట్టి తాంబూలము నిచ్చుచుండేది. ఈలాగున నివ్వగా నామెకు కడుభాగ్య మబ్బినది. రాజుభార్యకుఅశ్రద్ధగానివ్వడము చేత దరిద్రము సంభవించెను. అందువలన నామె యొకనాడు మిక్కిలి దుఃఖించుచు కూర్చుండెను. ఇట్లుండగా పార్వతీపరమేశ్వరులు ఆమెకుప్రత్యక్షమయి యెందు కేడ్చుచున్నావమ్మా! అనియడిగిరి. ఆర్చేడువారా, తీర్చేడువారా మీ కెందుకు వెళ్ళండి అని యామె వారితో ననెను. అంతట వారు ఆలాగు కాదు,ఆర్చేడువారము మేమే, తీర్చేడివారము మే మే, దుఃఖకారణమేమో చెప్పవలసినది అనియడిగినారు. మంత్రిభార్యయు, నేను నోముపట్టినాము. ఆమెకుభాగ్యమువచ్చినది. నాకు దరిద్రమువచ్చినది. ఎందుచేత నాకీదరిద్రమువచ్చినదో తెలియక దుఃఖించుచున్నాను. అని యామె చెప్పెను. నీవు దాసీజనంబుచే వ్రతకృత్యములు జరిపించినావు. అందుచేత నీకీలాగున దరిద్రము వచ్చినది. మంత్రిభార్య శ్రద్ధగా తానేస్వయముగా చేయుటచేత నామెకు భాగ్యము లభించెను. నీవు తిరిగి యీనోము

పట్టి కథచెప్పుకొని, అక్షతలు వేసుకొనిఏడాదిశ్రద్ధగాతాంబూాల మిచ్చుకొంటే సిరి, సంపద నీకు వచ్చునని చెప్పి ఆపురాణదం పతు లదృశ్యులైరి. అప్పు డీనోముపట్టి ఏడాది కథ చెప్పుకొని అక్షతలు వేసికొని రోజును ఒకముత్తయిదువునకు బొట్టు పెట్టి తాంబూలమిచ్చి, అద్దము దువ్వెన చూపించి, ఏడాది అయిన తరువాత నామె యుద్యాపనము చేసికొని సిరిసంపదలను బడసెను.

ఉద్యాపనము:—ఒకముత్తయిదువునకు తలంటినీళ్ళుపోసి చీర, రవికయిచ్చి భోజనముపెట్టి, బొట్టుపెట్టి, అద్దము, దువ్వెన, కాటుకకాయ, కుంకుమబరణి, సవరము, గంధపుచెక్క యిచ్చి, ఉద్యాపనము చేసికొనవలెను.

---

7. ఉదయకుంకుమనోము కథ

ఉదయ కుంకుమ నోముపట్టిన ఉవిదయున్న పట్టణ మున వెదకినను వెధవ లేదు.

ఉద్యాపనము :—ఒక ముత్తయిదువునకు తెల్లవార కుండా తలయంటి నీళ్ళుపోసి తానును తలయంటుకొని నీళ్ళు పోసుకొని చీర, రవికలగుడ్డయు ఆముత్తయిదువున కిచ్చి పిండి

వంటతో భోజనముపెట్టి కుంకుమభరిణె, దక్షిణ, తాంబు-
లము లొసంగి యుద్యాపన చేసికొనవలెను.

---

8. కుంకుమగౌరి నోముకథ.

సోమయాజులుగారికూతురు కుంకుమగౌరి నోముపట్టి ఉల్లంఘనచేసినది. అందువలన చిన్నతనములోనే విధవరికము వచ్చినది. తలిదండ్రులు ఈచిన్నదానినితీసికొని కాశీపట్టణమునకు వెళ్ళిరి. అక్కడికివెళ్ళినను ఆచిన్నదాని వెధవరికము పోలేదు. ఒకనా డాచిన్నదాని తండ్రి గంగయొడ్డున గూర్చుని తపస్సుగావించుచుండ ఈశ్వరు డాయనకు ప్రత్యక్షమై, "యేమి! బ్రాహ్మణుడా! ఇట్లుకూర్చునియున్నావు?" అనియడిగెను. అప్పుడాబ్రాహ్మణుండు "నాకు లేకలేక యొకకూతురు కలిగెను. ఆచిన్నదానికి వివాహము కావించితిని. వివాహమయిన నెల రోజులకు ఆమెకు విధవరికము సంభవించినది. ఆకష్టమున సహింపనోపక కుటుంబసయితముగా నీపట్టణము వచ్చియున్నాను" అని చెప్పినాడు. "అయ్యో! నీకూతురు క్రిందటిజన్మమున కుంకుమగౌరి నోముపట్టి ఉల్లంఘనచేసినందున బాల్యదశయందె విధవరికము సంభవించినది" అని పరమేశ్వరుడుదయారసం

బు తనమోమున తొలుకొను చుండ బలికెను. అప్పు డాబ్రా హ్మణుండయ్యా! ఇప్పు డేమియొనర్చిన నీకష్టము తొలగునో యాన తీయవలయునని యాపరమేశ్వరుని బ్రార్థించెను. ఇప్పు డు తిరిగియీనోము పట్టి యుద్యాపనము చేసినచో నీ కష్టముపోవునని యాఈశ్వరు డానతిచ్చి యదృశ్యుడయ్యెను. అప్పు డాప్రకార మాచిన్నదానిచే నోముపట్టించి యుద్యా పనము చేయించెను.

ఉద్యాపనము:—పదిముగ్గురు ముత్తయిదువులకు బరణి నిండుగ కుంకుమ పోసి నల్లపూసలు లక్కజోడు పెట్టి దక్షిణ తాంబూలముయిచ్చి పదిముగ్గురుముత్తయిదులకు పదిమూడు భరణులు యివ్వవలెను.

---

9. చిక్కుళ్ళగౌరి.

చిక్కి చిక్కినను చిక్కుళ్ళగౌరినోము పట్టి మాఘ పూర్ణిమముందర వచ్చెడురథసప్తమినాడుకథచెప్పి యక్షతలు వేసుకొనిఎత్తుకున్నబిడ్డలెడబాయకుండ, చంకబిడ్డ సడలకుండ పక్కలోబిడ్డ బాయకుండ కంటికాటుక కదలకుండా, చేతి గాజు చెదరకుండ, కాలిమట్టికదలకుండా కట్టినబట్టవిడువకుండా

తొడిగినరవిక తొలగకుండా వంటిసొమ్ము వదలకుండా వెంట పురుషుడు ఎడబాయకుండా ఉండవలెనమ్మా! వెండిచిక్కుళ్లు పయిడిచిక్కుళ్ళు నేపంచిపెట్టెదను. చిక్కుళ్ల గౌరి దేవితల్లీ! చింత లేకుండసిరిసంపదనిమ్ము అని కథచెప్పి యక్షతలు వేసుకొనెను.

ఉద్యాపనము :—ఒక బంగారపు చిక్కుడుపూవు చేయించి చీర రవికెలగుడ్డయిచ్చి దక్షిణతాంబూల ముంచి ఒక ముత్తయిదువునకు పిండివంటతో భోజనముపెట్టి పయిన చెప్పిన బంగారపు చిక్కుడుపూవు చీర రవికెలగుడ్డ దక్షిణతాంబూలములతో వాయన మివ్వవలెను.

---

10. తవుడుగౌరి

తవుడుగౌరి పట్టినసఖియకు తల్లి, తండ్రి, అత్త, మామ యే వేళ నెడబాయకుండ నుండెడివారు. తల్లి, తండ్రి, అత్త, మామకూడా యెడబాయకుండా ఉన్నారు, నీకు. ఏమినోము పట్టినావమ్మా! అని అందరు అడిగినారు. ఏమీలేదమ్మా! క్రిందటి జన్మమున మాయమ్మ తవుడుగౌరినోముపట్టి ఉద్యాపనము చేసికొన్నది. అందుకున్న ఫలమే గాని పట్టినఫలం కాదు. అని చెప్పెను. అందుకుంటేనే ఇంతఫలము గలిగెను.

పట్టినట్టయిన నెంతఫలము వచ్చునో అని కలియుగమంతా తవుడుగారినోముపట్టి ఉద్యాపనము చేసికొన్నారు.

ఉద్యాపనము:—తవ్వనిండా బియ్యంపోసి పయిన తవుడు పోసి శక్తియుంటే చీరనుంచి లేకపోయిన రవికెలగుడ్డ దక్షిణ తాంబూల ముంచి యుద్యాపనము చేసుకోవలెను.

---

11. శాకదానముకథ

రాజుభార్యయు, మంత్రిభార్యయు శాకదానమునోము పట్టిరి. రాజుభార్య అన్నిఒక్కమారేఇచ్చెదనని ఊరకొన్న దట. మంత్రిభార్య తోటకూరమడి వేసి రోజూ ఒకబ్రాహ్మణునకు ఒకడబ్బు ఒకకట్టతోటకూర ఇచ్చుచుండెను. ఈప్రకారము ఏడాదియిచ్చెను. ఇట్లు యిచ్చుటవల్ల కడుపుశోకము లేకుండ సిరిసంపదలతో మంత్రిభార్య సుఖముగానుండెను. రాజుభార్యకు ఎప్పుడో చేయుదునని యూరకున్నందువలన శోకము ఎక్కువ అయినదట. ఆశోకము భరించలేక అడవిలోనికిపోయి ఒకచోట ఏడ్చుచు కూర్చుండి యుండగా పార్వతీ పరమేశ్వరులు భూమిపాలించునిమిత్తమై వచ్చి ఏమి! అమ్మా యీాలా గేడ్చెదవని యడిగిరి. ఏమీాలేదు. అస్తమానము నాకు ఏడువవలెనని బుద్ధి. అందుకుచేత యీాలాయేడ్చు

చున్నాను. అని చెప్పెను. అందుకు వారు, ఆలాకాదమ్మా! నీవు శాకదానము నోముపట్టి తిన్నగా ఇచ్చినావు కావు. అందుకుచేత నీకు శోకము వచ్చినది. ఇప్పుడుమళ్ళీ ఇంటికి వెళ్ళి ఈనోముపట్టి మరచిపోకుండా నిత్యమును ఒకకూర బ్రాహ్మణునకు తప్పకుండా దాన మిచ్చినయెడల ఈశోకము పోవునని చెప్పి యదృశ్యులైరి. అప్పుడామె యింటికి వచ్చి నిత్యమూ ఒకడబ్బు, ఒకకూర ఒకబ్రాహ్మణునకు దాన మిచ్చుచుండెను. అది లగాయతు ఆమెశోకము పోయి సిరిసంపద కలిగి సుఖముగా నుండెను. అప్పుడంతా "ఏమినోముపట్టినావు? ఏమినోము పట్టినావు? శోకముపోవుటకు?" అని అడుగగా ఆమె శాకదానమునోము పట్టినా నని చెప్పెను. అప్పుడంతా ఆనోముపట్టి ఉద్యాపనము చేసుకొనిరి.

ఉద్యాపనము:—తోటకూరమడి చల్లి బ్రాహ్మణునికి తలంటిపోసి జామారు యిచ్చి పదమూడుమూనికలబియ్యము పదమూడు తాంబూలములు పదమూడుడబ్బులదక్షిణ యిచ్చి తోటకూర ఆబ్రాహ్మణునకు వాయనము ఇయ్యవలయును. కథలోపమయినను వ్రతలోపము కాకూడదు. భక్తితప్పినను ఫలము తప్పదు.

12. చద్దికూటి మంగళవారముల కథ

ఒక రాజుకూతురు బ్రాహ్మణునికూతురు చద్దికూటి మంగళవారముల నోముపట్టిరి. బ్రాహ్మణునికూతురు వారం వారం ముత్తయిదువను పెట్టుకొని తొలినాడు అస్తమానము వేళ కూర, పప్పు, చారు, అన్నము వండి మూతపెట్టుకొని ప్రొద్దున్నె వంటిమీద నీళ్ళుపోసుకొని కథ చెప్పి అక్షతలు వేసుకొని ముత్తయిదువకు పెట్టి తాను తిని ముత్తయిదువకు దక్షిణతాంబూలము ఇచ్చెను. ఆలా ఏడాది అయిన తరువాత పదముగ్గురు పేరంటాండ్రకు యథావిధిగ దక్షిణతాంబూలములిచ్చి ఉద్యాపనము చేసుకొనెను. రాజుకూతురికి దరిద్రము వచ్చెను. ఆమె ఆదరిద్రమును భరింపజాలక అడవికి వెళ్ళి తిరుగుచుండగా పార్వతీపరమేశ్వరులు ప్రత్యక్షమయి ఏమమ్మా? ఈలావచ్చినావు? అని అడిగిరి. తినుటకు అన్నము, కట్టుటకు బట్టలేక దరిద్రముచేత బాధపడుచు యీలాగు వచ్చినానని ఆమెచెప్పెను. అప్పుడు పార్వతీపరమేశ్వరులునీవు చద్దికూటి మంగళవారముల నోముపట్టి యది ఉల్లంఘన చేసినావు. ఆకారణముచేత నీ కీదరిద్రబాధ సంభవించినది. నీవు తిరిగి యింటికి వెళ్ళి ఆనోముపట్టి యథావిధిగ ఉద్యాపనము చేసుకొన్న యెడల నీబాధ పోవునని చెప్పి యదృశ్యులయిరి. అప్పు డామె యింటికి వెళ్ళి నోముపట్టి ఏడాది ప్రతివారము

ముత్తయిదువకు పెట్టి, ఏడాది అయిన తరువాత ఉద్యాపనము చేసుకోగా దరిద్రబాధ పోయెను.

ఉద్యాపనము:—పదముగ్గురు పేరంటాండ్రకు తలంటి, నీళ్ళుపోసి, పదమూడుడబ్బులు దక్షిణ, తాంబూలము, పదమూడు రవికలగుడ్డలుపెట్టి, తొలినాడు అస్తమానమువేళ వంటచేసి, మూతపెట్టి, చద్దిచేసి, ప్రొద్దున్నే ముత్తయిదువలకు భోజనములు పెట్టి, పదమూడు మూకుళ్ళలో ఈచద్దిపెట్టి, పదముగ్గురకు వాయనము ఇయ్యవలయును. కథలోపమయినను వ్రతలోపము కాకూడదు. భక్తితప్పినను ఫలముతప్పదు.

---

13. రేగులగౌరి కథ

ఒక రాజుగారిభార్య రేగులగౌరినోముపట్టిమరచిపోయెను. ఆమెకు సంతానము లేదు. సంతానము లేక పోయెగదా! అని విచారముతో తలగట్టుకొని పరుండెను. ఆసమయమందు విష్ణుమూర్తి వైష్ణవుని వేషముతోవచ్చి "ఏమి అమ్మాయీ! ఆలాగు పరుండి యున్నావు?" అని యడుగగా సంతానములేని చింతచే యీలా పరుండి యున్నానని చెప్పెను. నీవు రేగులగౌరినోము పట్టి మరచిపోయినావు. అందుచేత నీకు సంతానము కలుగలేదు. ఇప్పుడైనా బంగారు రేగుపండ్లు

తవ్వెడు నరసోలడు చేయించి నతుణా తాంబూలములతో ఒక బ్రాహ్మణునకు వాయనము ఇచ్చినట్లయితే నీకు పిల్లలుపుట్టెద రని చెప్పి యాతడు చక్కా వెళ్లెను. అంతట ఆమె లేచి అదే ప్రకారము బంగారు రేగుపండ్లు తవ్వెడునరసోలడు చేయించి ఒక బ్రాహ్మణునకు వాయన మిచ్చెను. తరువాత ఆమెకు సంతానము కలిగెను. అప్పుడంతా వచ్చి ఏమినోము పట్టినా వమ్మా! ఏమివ్రతము చేసినావమ్మా! నీకు సంతానము కలి గినదని యడిగిరి. ఏమీలేదు; నేనొకప్పుడు రేగులగౌరినోము పట్టి మరచిపోయినాను. అందుకు ఇప్పుడు విష్ణుమూర్తిలాగొక బ్రాహ్మణుడువచ్చి ఆసంగతి చెప్పి రేగులగౌరినోముతిరిగి పట్టు మని చెప్పగా పట్టినాను. అందుచేత నాకు బిడ్డలు కలిగినా రని యారాజుభార్య అందరితోను చెప్పెను. అప్పుడంతా ఆనోము పట్టి ఏడాది అక్షతలు వేసుకొని ఏడాది అయిన తరువాత ఉద్యాపనము చేసుకొనిరి.

ఉద్యాపనము:—కుంచెడు తవ్వెడు రేగుపండ్లు తెచ్చి అందులో ఒక బంగారపు రేగుపండు వేసి ఒక బ్రాహ్మణునకు తలంటి నీళ్లుపోసి పంచెలచాపు యిచ్చి ఆకుంచెడు తవ్వెడు రేగుపండ్లు బంగారపు రేగుపండుతోపాటా బ్రాహ్మణునకు వాయన మియ్యవలయును. కథలోపమైనను వ్రతలోపము కాకూడదు. భక్తి తప్పినను ఫలము తప్పదు.

14. పండుతాంబూలముల నోముకథ

ఒకరాజుభార్యయుమంత్రిభార్యయుపండుతాంబూలముల నోము పట్టిరి. మంత్రిభార్య ప్రరోజుతాంబూలము లారోజున యిచ్చుచుండెను. రాజుభార్య భాగ్యముచేత అన్ని ఒక్కసారే యిచ్చెదనని యూరకొన్నది. రాజుభార్య కానిర్లక్ష్యము చేత సంతానముకలుగక చాలావిచారమును పొందుచుండెను. మంత్రిభార్య సిరిసంపద కలదై బాగుండెను. నాతో నోముప యీమెకు యిట్టిసంపద కలుగుటయేమి నాకు లేకపోవుట ఎని రాజుభార్య విచారముతో అడవిలోకి పోయి తపస్సు మొదలుపెట్టగా అక్కడకు పార్వతీపరమేశ్వరులు భూమి)ంచుటకు వచ్చి ఇది యేమని యామె నడిగిరి. అప్పు మె, మంత్రిభార్య నేను పండుతాంబూలములనోము పట్టి ిము. ఆమెకు సిరి, సంపదకూడా కలిగింది. నాకులేదు. అం సుకుచేత యీలాగు వచ్చినానని చెప్పెను. పార్వతీపరమేశ్వరు ుప్పుడు, నీవు భాగ్యమున్నమూలమున గర్వించి తిన్నగా యిచ్చినావుకావు. అందుకుచేత నీకు బిడ్డలు పుట్టినారుకారు. ఇప్పుడు తిరుగ యింటికివెళ్లి యథావిధిగ అనోముపట్టి ఉద్యాపనము చేసుకొన్నయెడల నీకు సంతానము కలుగునని చెప్పి వారు వెళ్ళిపోయిరి. అప్పుడామె యింటికివచ్చి పార్వతీపరమేశ్వరులు చెప్పినప్రకారము తిరుగ పండుతాంబూలములనోము

యథావిధిగ పట్టి భక్తిశ్రద్ధలతో పదాదిఅక్షతలు వేసుకొని ఉద్యాపనము చేసుకోగా ఆమెకు అప్పుడుసంతానముకలిగెను.

దీనికి ఉద్యాపనము:—ఒకపళ్లెము కొని, ఒకముత్తయిదువకు తలంటి నీళ్లుపోసి, పిండివంటలతో భోజనము పెట్టి, చీర, రవికలగుడ్డ ఇచ్చి, పాతికపండ్లకు తక్కువ లేకుండా ఆపళ్లెముతో ఆముత్తయిదువకు వాయన మీయవలెను. కథలోపమైనను వ్రతలోపము కాకూడదు. భక్తి తప్పినను ఫలము తప్పదు.

---

15. మునికార్తిక వ్రతము

ఒకబ్రాహ్మణుని పెండ్లాము మునికార్తికదీపములనోము పట్టి ఉల్లంఘన చేసెను. అందువలన ఆమెకు దరిద్రమును కడుపుశోకమును వచ్చెను. అది భరించజాలకబ్రహ్మదేవుని యొద్దకు వెళ్ళి వరమడిగి తెచ్చుకొంటానని ఆమె బయలుదేరి వెళ్లుచుండగా, త్రోవలో నొకబ్రాహ్మణుడు కనపడి "ఎక్కడకు వెళ్లెద వమ్మా!" అని అడిగెను. నేను బ్రహ్మదేవునియొద్దకు వెళ్ళుచున్నాను. అని యామె చెప్పెను. అప్పుడాబ్రాహ్మణుడు అమ్మా! నాదికూడా ఒకమనవియున్నది. చెప్పుమని యడిగెను. అది యేమిటో చెప్పుమని యామె అడుగగా, పదునెనిమిది

జన్మములనుండి అన్నపానములు లేక యీలాగునున్నాను. అని చెప్పుమని యాబ్రాహ్మణుడు చెప్పెను. సరే అని యామె కొంతదూరము వెళ్లగా అక్కడ పండ్లతోనున్న ఒక ముంత మామిడిచెట్టు కనపడి అమ్మా! ఎక్కడికి వెళ్లుచున్నావని అడిగెను. నేను బ్రహ్మదేవుని యొద్దకువెళ్లి వరము తెచ్చుకొనుటకయి పోవుచున్నానని యాబ్రాహ్మణి చెప్పగా అమ్మా! నాది కూడా ఒకమనవి ఉన్నది. అని యాచెట్టుచెప్పెను. అది యేమిటో చెప్పుమని యావిప్రుని భార్య అడుగగా, మూడు పురుషాంతరములనుండి నిండి పండి యున్నాను, ఎవ్వరూ ఒక పండయినా కోసుకొని తినరు. అది ఎందుచేతనో అడిగిరమ్మని చెప్పెను. అంతట ఆబ్రాహ్మణుని భార్య బయలుదేరి వెళ్ళుచుండగా కొంతదూరము వెళ్లేసరికి ఒకఆవు, దూడ మొలబంటి గడ్డిలో మేయకుండా నిలబడియుండి అమ్మా! ఎక్కడికివెళ్ళుచున్నావని యడిగినవి. అప్పుడాబ్రాహ్మణస్త్రీ బ్రహ్మదేవుని యొద్దకు వరములుతెచ్చుకొనేనిమిత్తము వెళ్ళుచున్నానని చెప్పగా అమ్మా! మాది ఒకచిన్నమనవి యున్నది. అడిగి రావలయునని యవిచెప్పెను. అది యేమిటని యామె యడుగగా యీలా నిలబడియున్నాము యీసంగతి యేమిటో కనుక్కొని రావలయునని యవి చెప్పెను. సరే అని ఆమె మరలకొంత దూర మేగుసరికి నిండా పువ్వులతో ఒక మల్లెంటు ఆమెకు

కనపడి అమ్మా! ఎక్కడకు వెళ్ళుచున్నావని యామె నడిగెను. బ్రహ్మవద్దకువెళ్ళి వరము తెచ్చుకుంటాను. అని ఆమెచెప్పగా, అమ్మా! నాదికూడా ఒక చిన్న మనవియున్నది చెప్పుమని చెప్పెను. ఆలాగే అని ఆమె కొంతదూరము వెళ్ళగా ఒక చోట వెదురుదణ్ణెమున కోకలు తగులడు చుండెను. అది చూచి యామె మరికొంతదూరము వెళ్ళువరకు అక్కడ అట్ల పెనములు అంటుకొని మండుచుండెను. అదిచూచి మరికొంత దూరము వెళ్లేసరికి బ్రహ్మలోకము కనబడెను. అప్పుడామె బ్రహ్మలోకము లోనికి వెళ్ళి బ్రహ్మకెదురుగా నిలబడెను. ఆమెను చూచి బ్రహ్మ ఏమమ్మా! యీలాగువచ్చినావు? అని యడుగగా, దరిద్రముచేతను కడుపుశోకముచేతను బాధ పడ లేక యీలా వచ్చినానని చెప్పెను. నీవు క్రిందటి జన్మమున మునికార్తికదీపముల నోముపట్టి ఉల్లంఘునచేసినావు. ఆకారణ ముచేత నీ కీదరిద్రమున్ను కడుపుశోకమున్ను వచ్చినది. ఇప్పుడు మరల యింటికివెల్లి మునికార్తికదీపములనోము పట్టి మూడుకార్తులు సమముగా వెలిగించుకుంటే అన్నిబాగా ఉం టాయి; అని బ్రహ్మచెప్పెను. అప్పుడామె, సరేకాని ఒకబ్రా హ్మణుడు పదునెనిమిది జన్మములనుండి అన్నపానములు లేకుం డా ఉన్నాడు. ఎందుచేతనని యడిగెను. ఆబ్రాహ్మణుడు బాగా వేదము చదువుకొన్నాడు. ఎవరికి ఒక్కముక్క అయినా చెప్పి

నాడుకాదు. అందుకుచేత ఆయోగ్యత కలిగింది. కాబట్టి నీవు వెళ్లేటప్పుడు ఆయనతో "రామ" అనుమాటచెప్పి వెళ్ళుమని బ్రహ్మదేవుడు చెప్పెను. త్రోవలో ఒకముంతమామిడిచెట్టు పండ్లుపండి యున్నది. దానిపండ్లెవ్వరును కోసుకొని తినరట, ఎందుచేతనని యామె యడుగగా, ఒకముత్తయిదువ, పది మందికొడుకులతల్లి; ఒకపిల్లవానిని పెంపు ఇయ్యమనగా, ఇచ్చి నదికాదు; ఆకారణముచేత వంశము పోయినది. ఆశాపము తగిలి ఆమెచెట్టయి పుట్టింది. నీవు వెళ్ళేటప్పుడు ఒక పండుతిని చక్కావెళ్ళుమని బ్రహ్మచెప్పెను. త్రోవలో నొక యావు, దూడ, మొలబంటి గడ్డిలో మేత మేయకుండ నిలుచుండి యున్నవి. ఎందుకుచేతనని యామె యడుగగా, అత్త కోడ లును, ఆవునకు, దూడకు గడ్డి నీళ్ళు పోయుటకు వంతులాడి నీవే పోసినావంటే నీవే పోసినావని పోయుట మానివేసినారు. అందుకుచేత వారిద్దఱును ఈలాపుట్టి గడ్డి మేయకుండా నిలిచి యున్నారు. నీవు వెళ్లే సమయమందు గుప్పెడు గడ్డి తీసి వానికి వేసి యిన్నినీళ్ళుపోసి మఱివెళ్ళుమని బ్రహ్మదేవుడు చెప్పెను. సరే, త్రోవలో నొక మల్లెంటున్నది. దానినిండా పూవులున్నవి. ఎవ్వరును నొక్క పువ్వయినను కోసు కొనరు ఏమికారణ మని యా బ్రాహ్మణి యడుగగా, అది పూర్వము భోగముది. ఆజన్మమందు మల్లెపూవులు తెచ్చుకొని ఒక్క

పువ్వయినను ఎవ్వరికి ఇయ్యకుండా తానే అలంకరించుకునేది. అందుకుచేత యీలా పుట్టింది. ఇపుడు నీవువెళ్ళేటప్పుడు ఒక పువ్వు కోసుకొనుము. తరువాత అందరు కోసుకొంటారు. అని బ్రహ్మచెప్పెను. సరే. త్రోవలో దక్షిణమున కోకలు కాలిపోవు చున్నవి. ఎందుచేతనని యామె యడుగగా, యేడుతరముల ఆడబోడుచును తీసుకొనివచ్చి ఒకబట్ట యెప్పుడును పెట్టిన పాపాన బోలేదు. అందుకుచేత వారి చీరలు తగులుబడిపోవు చున్నవి. నీవు వెళ్లేటప్పు అందులో నొకకోకతీసి కట్టుకొనుము చల్లారిపోవును. అని బ్రహ్మదేవుడు చెప్పెను. సరే. ఇంకొంగ చోట అట్లపెనములు మండిపోవుచున్నవి. ఎందుకుచేత నని యాబ్రాహ్మణి యడుగగా, అత్తకోడలు ఎదురువాయనాలు అందుకున్నారు. అందుచేత మండుచున్నవి. నీవు వెళ్లేటప్పుడు నీళ్ళుచల్లి వెళ్ళుము. అని బ్రహ్మదేవుడు చెప్పెను. సరే. ఇవ న్నియు చేయుదును. నాకు ఫలితమేమిటి? అని యామె యడు గగా, మున్నూటరువది వత్తులువేసి సిద్దెడునూనెపోసి దీపాలు వెలిగించినావు. వెలిగించినందు కొవత్తుల ఫలము మానివేసి ఒలికిన ఫలమిచ్చినాను. వెళ్ళి నోముపట్టి ఉద్యాపనము చేసు కొమ్మని బ్రహ్మచెప్పెను. అప్పుడామె సరే, మంచిదని తిరి వచ్చుచు, అట్లపెనములపై నీళ్ళుచల్లెను. మరికొంత దూరము వెళ్ళి దక్షిణమునకోకలు తగులడి పోవుచుండగా ఒకటి తీసికొని

కట్టుకొనెను. మరికొంత దూరమువెళ్ళి మల్లెపందిరిని రెండు పువ్వులు కోసుకొని కొప్పులో పెట్టుకొనెను. మరికొంతదూర మువెళ్ళి ఆవునకుదూడకు గడ్డివేసి నీళ్ళుపోసెను. ఇంకనుకొంత దూరము వెళ్లి ముంతమామిచెట్టును ఒకపండు కోసుకొని తినెను. తరువాత బ్రాహ్మణునియొద్దకువెళ్ళి పాలలో బియ్యము పోసి పరమాన్నమువండి అది పళ్ళెములో పోసి "రామ రామ రామ" అని మూడుమారులని యాతనికి పెట్టి తిన్నగా యిం టికివెళ్ళెను. తరువాత శివరాత్రినాడు మునికార్తిక దీపముల నోముపట్టి మూడువందల అరువదివత్తులు, సిద్దెడునూనె పోసి శివాలయలో దీపమువెలిగించి యింటికి వచ్చెను. వత్తిఫలము కంటె వలికినఫలము ఎక్కువ యగుటచేత, ఆమె యింటికి వచ్చేసరికి సిరి సంపద కలిగియుండెను. అప్పుడు చిన్నలయిన వారు కాళ్లును, పెద్దలయినవారు చేతులును పట్టుకొని ఏమి నోము పట్టినావని యడిగిరి. ఏమీలేదు. మునికార్తికదీవముల నోము పట్టినాను. వలికిన ఫలమేగాని వత్తిఫలము లేదని బ్రహ్మదేవుడు వరమిచ్చినాడు. అని యాబ్రాహ్మణునిభార్య వారందరితో చెప్పెను. ఆనోము కలియుగములో సందరుపట్టి ఉద్యాపనము చేసుకొని సిరిసంపదలతో తులతూగిరి.

దీనికి ఉద్యాపనము:— అయిదుమూళ్ళ అంగవస్త్రములో అయిదుమానికల బియ్యము మండపముపోసి, దక్షిణ, తాం

బూలము పెట్టి, వెండిప్రమిదలో పయిడినవత్తివేసి దీపము వెలిగించి ఒకబ్రాహ్మణునకు వాయనమియ్యవలయును. శక్తి తప్పినను భక్తి తప్పరాదు, కథ లోపమయినను వ్రతలోపము కారాదు.

---

16. కన్నెతులసెమ్మ కథ

ఒకబ్రాహ్మణునకు ప్రథమభార్యకు కూతురుండెను. ఇప్పటిభార్యకు ఆచిన్నదానిని చూచిన యిష్టములేదు. అందుచేత ఆపిల్లకు అన్నము పెట్టక, తలదువ్వక, నానాబాధలు పెట్టుచుండెను. ఆపిల్ల, సవతితల్లి బాధపడలేక తాతగారియింటికి వెళ్ళిపోయెను. పిల్ల తాతగారియింటికి వెళ్ళిన తరువాత తండ్రిని వెళ్ళి తీసుకొని రావలసినదని ఆపిల్ల సవతితల్లి అడిగెను. నీవు, అది యిక్కడనున్న యన్నినాళ్ళును దానిని బాధపెట్టినావు. నే నిప్పుడేమని దానిని తీసుకొనిరాను! నేను వెళ్ళిన పంపరు. నీవేవెళ్ళి తీసుకొని రమ్మని యాబ్రాహ్మణుడు చెప్పెను. ఆమె సరే అని వెళ్ళి పిల్లను పంపుమని పిల్లతాతగారి నడిగెను. అయ్యో! మా మనుమరాలికి పెళ్ళి చేయవలయును, ఇప్పుడు పంపుటకు వీలులేదని యాతాత చెప్పెను. మాపిల్లకు మేమే పెళ్ళిచేసుకుంటాము పంపుడని తీసుకొని

17. కాటుక గౌరికథ

ఇరుగు గ్రుడ్డి, పొరుగు గ్రుడ్డి, ఇంటియిల్లాలు గ్రుడ్డి, మాయింటి బ్రాహ్మణునకు గ్రుడ్డి అని విచారించుచు ఒక బ్రాహ్మణుని భార్య కూర్చుండెను. అప్పుడు పార్వతీపరమేశ్వరులు ఆమెకు ప్రత్యక్షమై ఏమమ్మా? యీలాగు విచారించుచున్నావని యడిగిరి. మీకెందుకు వెళ్ళండి అని యామె చెప్పగా మాకేకావలెను. ఎందుకో చెప్పవలెనని వారు మరల నడిగిరి. ఇరుగు గ్రుడ్డి, పొరుగు గ్రుడ్డి, ఇంటిలోనాకు గ్రుడ్డి, మాయింటిఆయనకు గ్రుడ్డి, అందుకుచేత ఏడ్చుచున్నానని యామెచెప్పెను. నీవు క్రిందటిజన్మమున కాటుకగౌరి నోముపట్టి ఉల్లంఘనము చేసినావు అందుకుచేత నీలాగు కలిగినది. ఇప్పుడా కాటుకగౌరిదేవి నోముపట్టి ఏడాది అక్షతలు వేసుకొని తరువాత ఉద్యాపనము చేసుకోమని చెప్పిరి. ఆమె ఆప్రకారము నోముపట్టి ఉద్యాపనము చేసుకోగా అందరికి కన్నులువచ్చి సుఖముగానుండిరి.

<u>ఉద్యాపనము</u> :—నోముపట్టి ఏడాది అక్షతలు వేసుకొన్నతరువాత ముత్తయిదువకు తలంటి నీళ్ళుపోసి కరకంచు చీర యిచ్చి, కాటుకబరణియిచ్చి రవికలగుడ్డ, దక్షిణతాంబూలము ఇయ్యవలెను. శక్తితప్పినను భక్తి తప్పరాదు. కథ లోపమైనను వ్రతలోపము కాకూడదు.

18. అట్లమీఁద ఆవపువ్వుకథ

ఒక బ్రాహ్మణునికూతురు అట్లమీఁద ఆవపువ్వునోము పట్టి ఉల్లంఘనముచేసెను. అందుచేత విధవరికమును కడుపు శోకమును వచ్చెను. వంశము లేకుండ నిర్వంశ మయ్యెను. ఆదుఃఖము భరించలేక ఆమె అడవికి వెళ్ళి యేడ్చు చుండగా పార్వతీ పరమేశ్వరులు భూమి పాలించుటకు వచ్చి ఏమి యీలాగేడ్చు చున్నావని యడిగిరి. మీ కెందుకు నాయనా! మీదారిని మీరు వెళ్ళండి, మీ రేమి ఆర్చేవారా? తీర్చే వారా? అని యామె చెప్పెను. అప్పుడు వారు దీని కింకను కర్మపరిపాకము కాలేదు, మనమేమి చేయుదమని చక్క వెళ్ళిరి. ఆమె ఆలాగె దుఃఖించుచుండెను. వారు కొన్నాళ్ళకు తిరిగి అక్కడికే వచ్చి మునుపటి చోటుననే ఆమెను చూచి ఏమి యీలాగున్నావని యడిగినారట. అందు కామె నాయనా! నాకర్మము, మీ కెందుకు? అని చెప్పగా, ఓహో! ఈమెకింకను కర్మపరిపాకము గాలేదని మరల వెళ్ళిపోయిరి. ఆమె చెట్టుపుట్టలయి అడవుల వెంట తిరుగు చుండెను. అప్పుడు పార్వతీ పరమేశ్వరులు మరలవచ్చి ఇంకను, ఈలాగే తిరుగుచున్నావా? యని అడిగిరి. అప్పుడామె నాయనా! పుట్టినబిడ్డలు బుగ్గిఅయిపోయినారు, తలమీఁద గొడుగు తర్లి

పోయింది. అరణ్యాలపాలై యీలాగు తిరుగుచున్నాను, అని చెప్పెను. నీవు పూర్వము అట్లమీాఁద అనపువ్వునోముపట్టి ఉల్లంఘన చేసినావు. అందుచేత యీలాగు తిరుగు చున్నావు. ఇప్పుడైనా యింటికివెళ్ళి యీనోముపట్టి కథచెప్పి అక్షతలు వేసుకొని ఏడాది అయినతరువాత ఉద్యాపనము చేసుకోవల సినదని పార్వతీ పరమేశ్వరులు చెప్పిరి. ఆమె ఆప్రకారము ఇంటికివెళ్ళి ఆనోముపట్టి ఏడాది అయిన తరువాత ఉద్యాపనము చేసుకొనెను.

దీనికి ఉద్యాపనము:—ఒకముత్తయిదువకు తలంటి నీళ్లు పోసి, రవికలగుడ్డ, దక్షిణ తాంబూలము ఇచ్చి, పండ్రెండు అట్లు పూసికొనియున్న ఆనకోస్మలు తెచ్చి, సేరిన నెయ్యి, బెల్లముతో ఆముత్తయిదువకు వాయన మియ్యవలెను. శక్తితప్పినా భక్తితప్పరాదు. కథలోపమైనా వ్రతలోపము కాకూడదు.

---

19. పసుపూవులనోముకథ

శివా! మహాదేవా! సింహద్వారము గడిచి వచ్చితిని దేవా! మూకలో మునుగు వేయకుండా నోచితిని. దేవా! అథమస్థానమున అల్లుడింటికివెళ్ళకుండా నోచితిని. దేవా! ఒక పూవుపూజచేసితిని దేవా! ఉత్తమమైన బ్రాహ్మణకడుపున

బుట్టనోచితిని దేవా! రెండుపూవుల పూజచేసితిని దేవా! సుపుత్రి సావిత్రికలుగ నోచితిని దేవా! మూడుపూవులపూజ చేసితిని దేవా! ముత్యాల గొడుగులనీడ నడవనోచితిని. దేవా! నాలుగుపూవులపూజ చేసితిని దేవా! నవధాన్యాలు నాయింటికి రానోచితిని దేవా! అయిదు పూవులు పూజచేసితిని దేవా! ధరణిదేవివంటి తల్లిదండ్రులు రానోచితిని దేవా! ఆరుపువ్వుల పూజచేసితిని దేవా! ఆదిత్య భగవానులవంటి అత్తమామలు రానోచితిని దేవా! ఏడుపువ్వులు పూజచేసితిని దేవా! ఏకచక్రముగనేల నోచితిని దేవా! ఎనిమిదిపూవులు పూజచేసితిని దేవా! ఎనమండ్రు కంసాలులు చేసినసొమ్ములు ఎడతెగకుండా పెట్టనోచితిని దేవా! తొమ్మిదిపూవులు పూజ చేసితిని దేవా! తోయజగంధులు తోడుగా నోచితిని దేవా! పదిపూవులు పూజచేసితిని దేవా! పట్టపురాజునకిష్టమైన దేవినిగా నోచితిని దేవా! పదకొండుపూవులు పూజచేసితిని దేవా! పాయక పురుషుడు పరస్త్రీని చూడకుండా నోచితిని దేవా! పండ్రెండుపూవులు పూజచేసితిని దేవా! ఎక్కువ అయిపతనము మిక్కిలి సంపదా కలుగ నోచితిని దేవా! పదమూడుపూవుల పూజచేసితిని దేవా! పార్వతీసాన్నిధ్యము పొందగోరితిని దేవా! మెచ్చితిని అక్కా యిచ్చితిని వరము మరియొకటి కోరవే మహేశలింగము శివభక్తురాలా! కోర

నేమున్నదయ్యా, మానసేమున్నదయ్యా, ఇష్టసంపదలకు ఇద్దరుకుమార్తెలను గోరితిని. పార్వతీదేవి వంటిది కూతురు, లక్ష్మీదేవివంటిదికూతురు. మెచ్చితినిఅక్కా యిచ్చితిని వరము మరియొకటికోరవే మాహేశలింగము శివభక్తురాలా, కోర నేమున్నదయ్యా, మానసేమున్నదయ్యా, పదముగ్గురు కొడుకులను గోరితిని. మువ్వలాడు కొడుకు, గజ్జెలాడుకొడుకు, అందెలాడుకొడుకు, అమ్మా అన్నము పెట్టుమనేవాడు కొడుకు, ఉగ్గు పోయుమనేవాడు కొడుకు, పడమట భారతము చదువు వాడు కొడుకు, ఉత్తరాది యాత్రలువాడు కొడుకు, దక్షిణాది ద్వార మెత్తినవాడు కొడుకు, గోవును దెచ్చి దొడ్డిపెట్టి గోదానము చేయుమనేవాడు కొడుకు, అన్నము వండించి రాశిజేసి అన్నదానము చేయుమను వాడు కొడుకు, కన్నెలను గని దగ్గరపెట్టి కన్యాదానము చేయుమనువాడు కొడుకు, సువర్ణము దెచ్చి పళ్లెరములనుంచి సువర్ణదానము చేయు మను వాడు కొడుకు, వస్త్రములు తెచ్చి దండెముల వేసి వస్త్రదానము చేయుమనువాడు కొడుకు, ఇటువంటి కొడుకులను పదిముగ్గురు కొడుకులను గోరితి దేవా! మెచ్చితిని అక్కా, యిచ్చితినివరము మరియొకటి గోరవే మహేశలింగము శివభక్తురాలా, కోరనేమున్నదయ్యా, మానసేమున్నదయ్యా, సోమయాజులవారి సోమిదేవమ్మ పెద్దకూతురునై పుట్టి వేగి

వేసిన వేయిపుట్ల రాజనాలు, పదిపుట్ల అపరాలు, అయిదుపుట్ల జీలకఱ్ఱ, పందుము ఉప్పు, ముద్దిడింగువ, సిద్దెడు నెయ్యి, పెరుగాకు, పెరుగుపోక, గుమ్మడికాయంత సున్నము, పదికడవలఆవ, యిరువై కడవల పెరుగు, చద్దికంచాలక్రింద చెల్లగోరితిని దేవా! మెచ్చితిని అక్కా యిచ్చితినివరము మరియొకటికోరవే మాహేశలింగము శివభక్తురాలా! కోరనేమున్నదయ్యా! మానవేమున్నదయ్యా! సోమయాజులుగారి సోమిదేవమ్మ పెద్దకోడల్నునై వేగివేసిన వేయిపుట్లరాజనాలు, పదిపుట్లఅపరాలు, అయిదుపుట్ల జీలకఱ్ఱ, పందుము ఉప్పు, ముద్దిడింగువ, సిద్దెడు నెయ్యి, పెరుగుఆకు, పెరుగుపోకా, గుమ్మడికాయంతసున్నము, పదికడవలావ, యిరవయి కడవల పెరుగు, వేడిపళ్ళెరాలక్రింద చెల్లగోరితినయ్యా దేవా! మెచ్చితినక్కా ఇచ్చితినివరము. మరియొకటిగోరవే మహేశలింగము శివభక్తురాలా! కోరనేమున్నదయ్యా, మాననేమున్నదయ్యా, తల్లినికనినతల్లి, తల్లి, తానుమూడుతోటల పూవులు ముడిచికొని ఆరుతోటలపసపురాచుకొని మునిమనమలను చంకబెట్టుకొని పట్టెమంచము పరుపుమీదపరుండగోరితినయ్యా దేవా! మెచ్చితినక్కా యిచ్చితినివరము. మరియొకటి కోరవే మహేలింగము శివభక్తురాలా కోరనేమున్నదయ్యా, మాననేమున్నదయా! అత్తగారత్తగారు, అత్తగారు, తాను మూడుతోటలపూవులు ముడిచికొని ఆరుతోటలపసపు రాచు

కొని మనుమలను చంకబెట్టుకొని పువ్వులపాన్పుపయిపరుండ గోరితినయ్యా దేవా! మెచ్చితిని అక్కా, ఇచ్చితినివరము. మరి యొకటిగోరవే మహేశలింగము శివభక్తురాలా, కోరనేమున్న దయ్యా, మాననేమున్నదయ్యా, పదుపువ్వులనోముపట్టిన పడతి వచ్చినది, కడగండికాళ్లు, వేయండిగద్దె, పూలతోటలోకి తీసికొనివెళ్లి పురాణపుస్తకములు విప్పిచూపించండి యేలాగు వచ్చినదియో, యెటువచ్చినదియో, నీలాంబరమున నిలచియే వచ్చినదియో, కనకాంబరమున కదిలేవచ్చినదియో, వెల్ల చీరలో వెలసియే వచ్చినదియో, ఆలాగే వచ్చినదియో, అటు వచ్చినదియో, ఉద్దండపురుగులు పడకుండా, ఇనుపముక్కుల కాకులు పొడవకుండా పదుపువ్వుల నోముపట్టిన పడతికి స్వర్గ మునకు తలుపులుతీసిపెట్టండి. ఆమె నోచిననోము భూలోక మంతయు నోచినారు. శక్తితప్పినా భక్తితప్పరాదు. అక్షిం తలు తప్పినా లక్షవేలు అయిదువతనము.

నోము పట్టెడు విధానము:—నోము ఇంక పట్టెదర నగా నిత్యమల్లెచెట్టునో మరియేదయినా పువ్వులచెట్టునో దొడ్డియందు వేసికొని ప్రతిరోజును పదమూడు పువ్వులు గౌరి దేవికి పూజచేసుకొనవలెను. రోజు కొకమారు కథ చెప్పుకొన వలెను. పదమూడుపద్మాలు, పదమూడువత్తులదీపము, పద మూడు ప్రదక్షిణాలు.

ఉద్యాపనము:—పదమూడు దోసిళ్ళ బియ్యము, పదమూడు బంగారుపువ్వులు, పదమూడు కానుల దక్షిణ, శివాలయమునకు పట్టుకొనివెళ్లి శివలింగమునకు పూజచేయవలెను.

---

20. కార్తిక చలిమిళ్ళనోము కథ

రాజుకూతురు, ప్రధానికూతురు కార్తికచలిమిళ్లనోము పట్టినారు. ప్రధానికూతురు పట్టినయేడు నీలాటిరేవున వాయనమిచ్చినది. నీలాటిరేవున వాయనమిచ్చినందుకు నిధినిక్షేపము పరమేశ్వరుడామెకు దయచేసెను. మరుచటి సంవత్సరం కొమ్మక్రింద వాయనమిచ్చెను. అట్లుయిచ్చినందుకు కొమ్ము శేనుగులవంటి కొడుకులను పరమేశ్వరుడామె కిచ్చెను. మూడవయేడు గుడిలో వాయనమిచ్చినది. ఇట్లు ఇచ్చినందుకు పార్వతీదేవివంటి అయిదవతనము నిచ్చెను. రాజుకూతురుల్లంఘనము చేసినది. అట్లుల్లంఘనము చేయుటచే నామెకు హీనదశ పట్టెమగడెప్పుడు రోగాలతో తీసుకొనుచు నుండెడువాడు. తనతోటి ప్రధానికూతురు సకలైశ్వర్యము లనుభవించుచుండగా తానాహీనదశ ననుభవించలేనని యడవులపాలైపోయి పార్వతీపరమేశ్వరులను ధ్యానముచేసికొనుచున్నది. అట్లామె యుండగా పార్వతీపరమేశ్వరుల కనుగ్రహము వచ్చి ముదిదంపతుల రూపమున నామెకు ప్రత్యక్షమయి, యేమమ్మా! ఇట్లుదుఃఖించు

చున్నావని యడిగిరి. మీకెందుకమ్మా! ఆర్చేడువారా! తీర్చేడువారా! వెళ్లుడని వారితో నామెపలికెను. అప్పుడు పార్వతీదేవి పరమేశ్వరుని చూచి ప్రధానికూతురు కార్తిక చలిమిళ్ళనోముపట్టినది. రాజుకూతురును పట్టినదిగదా! రాజు కూతు రీలాగుండడమేమి? ప్రధాని కూతు రట్లుండడమేమి? అనియడిగెను. పరమేశ్వరుడు పార్వతీదేవితో ప్రధానికూతురు నీళ్ళరేవున వాయనమిచ్చినందుకు నిధినిక్షేపమిచ్చితిని. కొమ్మ క్రింద వాయనమిచ్చినందుకు కొమ్ముటేనుగులవంటి కొడుకుల నిచ్చితిని. నన్నుబోల వాయనమిచ్చినందుకు నిన్నుబోలనయి దవతనమిచ్చితిని. రాజుకూతు రుల్లంఘనము చేయుటనుబట్టి యామె హీనదశ ననుభవించవలసి వచ్చెను. అని చెప్పినాడు. అప్పుడు పేదముత్తయిదువు రూపముదాల్చి యున్న పార్వతీ దేవి యారాజుకొమార్తెతో నీసంగతిచెప్పి వెంటనే తాను కార్తికచలిమిళ్ళనోము తిరిగి యామెచే పట్టించి యథావిధిగా నుద్యాపనము చేయించి యింటికి నామెను పంపించెను. రాజు కూతురు తనయింటికి వచ్చేసరికి ఇల్లు సకలైశ్వర్యములతో తులతూగుచుండెను. మగడు సుఖముగాను ఆరోగ్యముగా నుడ్నాడు. అప్పుడామె పట్టిననోము లోకమందరు పట్టిరి.

విధానము:— పట్టినయేడు అయిదుమానికల బియ్యము, మరుచటిసంవత్సరము పదిమానికలబియ్యము, మూడవయేడు

పదిహేనుమానికెలబియ్యము, చలిమిడిముద్దలుచేసిపట్టినయేడు అయిదుగురు ముత్తైదువులకు, మరుచటియేడు పదిమందికి, మూడవయేడు పదిహేనుగురికి వాయనమీయవలెను. ఈ నోము కార్తీకపున్నమినాడు పట్టవలెను. ఇదే ఉద్యాపనము.

---

21. తరగనాదివారములకథ

రాజుకూతురు, ప్రధానికూతురు, తరగనిఆదివారములు నోముపట్టిరి. ప్రధానికూతురు యేడాదిన్ని ఆదివారమాదివారము, తరిగినకూరతినకుండగను, తరుగకుండగను, తరుగమనకుండగను, ఉండి భక్తిశ్రద్ధలతో నోచుకుని 13 గొబ్బరికాయలు, 13 కానులు, చీర, రవికె, పెట్టిలోబెట్టి ముత్తయిదువునకు వాయన మిచ్చుకున్నది. ఆమెకు గృహమునిండుగ నెక్కడ చూచినను సిరిసంపదలు తులతూగుచుండెను. రాజుకూతురు సింగనాదము తరిగితేనేమి వచ్చినది? తింటే నేమి వచ్చినది? అని తరిగినకూరలు తినుచు తరుగుచు భక్తిలేక శ్రద్ధలేక నోముఉల్లంఘనము చేసినది. రాజుకూతురునకు పుట్టిన బిడ్డలుచచ్చుచు నుండేవారు. ఈమె ప్రధానికుమార్తెను దాని యదృష్టమునుచూచి సహింపలేక యొకనాడు ప్రధానికుమార్తె యొక్క బిడ్డలనందరిని తనయింటికి రప్పించి తలకాయ

లన్నియుకోసి పెట్టెలోబెట్టి ప్రధానికూతు రింటికి పంపెను. ఇక్కడ రాజుకూతురు పిల్లల సంగతిని నరుకుసరికి అక్కడ ప్రధానికూతురింట్లో పార్వతీదేవి ఇకనొక అంతమంది పిల్లల వేసిఉంచిపోయెను. ఈపిల్లలకామె యన్నము పెట్టుకొనుచు నుండగా రాజుకూతురుపంపిన పెట్టె యింటికిరాగా ఆపెట్టెతీసి చూచుకునే సరికి దానిలో నాడుచు, పాడుచు పదిముగ్గురు పిల్లలును బైటికివచ్చిరి. వారినివీరిని కూడా చూచుకొని ప్రధానికూతురు సంతోషించుచుండెను. రాజుకూతురు దాసీ దానిని చూచి ప్రధానికూతు రేలాగున నున్నదని అడిగినదట. అడిగితే, అమ్మా, పెట్టెలోని పిల్లలను యింట్లోని పిల్లలను చూచుకొని, ఆమె పట్టరాని యానందముతో నున్నదని చెప్పినది. అదివిని రాజుకూతు రాశ్చర్యపడి యదిపట్టిననోమే నేనున్ను పట్టినాను. నాగతియీలాగు కావడమేమని యడ వులపాలై పోయెను. అప్పుడు పార్వతీదేవి ముసలిముత్తయి దువుగావచ్చి యామెకు కనబడి యేమమ్మా! ఈలాగున వచ్చి నావు? అని యడిగినది. ప్రధానికూతునున్ను, నేనున్ను ఒకే నోముపట్టినాము. అది యాలాగు సిరిసంపదలతో తులతూగు చుండగా నే నీలాగున నున్నాను. అందుకొరకుగాను అడవుల లోనికి వచ్చితినమ్మా! అని రాజుకూతురు పార్వతీదేవితో చెప్పెను. అప్పుడు పార్వతీదేవి ప్రధానికూతురు తరగని ఆది

వారములనోము భక్తిశ్రద్ధలతో తరగకుండాను, తరగమన కుండాను, తరిగినది తినకుండాను, చేసికొన్నది. నీవుఉల్లంఘ నము చేయుటనుబట్టి యీలాటి దశవచ్చినది. అని చెప్పి తిరిగి యామెచేత నోము పట్టించి యథావిధిగా ఉద్యాపనము చేయించి తానానాయన నుంచు కొన్నది. అప్పుడు రాజు కూతురు కడుపుచలువ, సిరి, సంపద, కలనై యుండెను. ఆమె నోచిన నో మంతానోచిరి. అక్షింతలు తప్పినను లక్ష వే లయి పవతనము.

---

22. గుమ్మడిగారి కథ

ఒక బ్రాహ్మణునకు ఒకడే కుమారుడు కలడు. ఆ కుకునకు పెండ్లియయిన కొన్నాళ్లకు గండమున్నదని జ్యోతి ...లుచెప్పిరి. అట్లుండగా కొన్నాళ్ళకొచిన్నవాని కొకచిన్న దానిని పెండ్లిజేసిరి. వారు కాపురము చేయుచుండగా కొన్ని రోజులకు యమదూతలువచ్చి మీాపిల్లవానిని దీసుకొని వెళ్లెదమని తలి తండ్రులతో చెప్పిరి. అప్పుడు తలి తండ్రులు, అయ్యలారా! పెండ్లిఅయ్యేవరకే మాపిల్లవాడుకాని పెండ్లి అయినతరువాత పెండ్లాముపుణ్యము మేమేమిచేయుదుము? తీసుకొని వెళ్లుడని చెప్పిరి. ఆమాటలు విని యాచిన్నది తన

భర్తను, అడవిలోనికి తీసుకొని వెళ్ళినది. యమభటులకు చిక్క కుండ కాపాడుదమని తీసుకొని వెళ్ళుచున్న యీ చిన్నదాని వెఱ్ఱితనమును చూచి పార్వతీపరమేశ్వరులు దయగలవారై ముసలిదంపతుల వేషములు ధరించి ఆ చిన్నదియు భర్తయు నున్నచోటికి వచ్చి మీ రెక్కడకు వెళ్ళుచున్నారని యడిగిరి. అందు కాచిన్నది మీరార్చేవారా? తీర్చేవారా? మీ కెందు కని చెప్పినది. ఆలాగు కాదు. అమ్మాయీ! ఆర్చెడివారము మేమే, తీర్చెడివారము మేమే, చెప్పవలసిన దని మరల పార్వతీపరమేశ్వరులు అడుగగా, నా భర్తకోసము యమ దూతలు వచ్చినారు. అందుచేత నా భర్తను అడవిలోనికి తీసుకు వచ్చి పార్వతీదేవి నడిగి, అయిదవతనము తెచ్చుకొందమని వచ్చినాను, అని యీ చిన్నది చెప్పెను. అప్పుడు, ముసల ముత్తయిదువగానున్న పార్వతీ దేవి యీ చిన్నదానిని చూచి, అయ్యో! గుమ్మడిగౌరి నోముపట్టి పెద్దముత్తైదువను నా కుద్యాపనము చేసుకోవమ్మా, నీ మగనికిగండము గడచి నీకైద వతనము వచ్చును. అని చెప్పి ఆ యడవిలో మూడుగుమ్మడి పళ్ళుకోసి రవికెలగుడ్డ, పసుపు, కుంకుమ, తాంబూలము గావించి తానాచిన్నదానిచేత వాయనము పుచ్చుకొనెను. వాయనము పుచ్చుకొని ఏడాదిగుమ్మడికాయకూర తినవద్దని చెప్పి పంపెను ఈ చిన్నది తిరిగి యింటికివచ్చి నూతేండ్లు అయిదవతనముతో

నుండెను. ఈసంగతంతయు నిరుగుపొరుగమ్మలు తెలుసుకొనిరి. ఆమె పట్టిననోము జగమంతాపట్టిరి. శక్తితప్పినా భక్తి తప్ప రాదు. అక్షతలుతప్పినా లక్షవేలయేండ్లు అయినవతనము. కథ లోపమయినా వ్రతలోపము కారాదు.

---

23. పువ్వులతాంబూలముల నోముకథ

ఒక రాజుకూతురి నెప్పుడు మగడేలేవాడు కాడు. ఆవిడ సంతానములేక, సిరియొల్లక, అడవులను బట్టి పోయెను. పార్వతీదేవి ముసలిముత్తైదువవేషము వేసుకొనివచ్చి, ఏమి బిడ్డా! యీలా వచ్చితివని యడిగెను. ఏమి చెప్పనమ్మా! నా స్థితి అంతా యిదియని తనకథ యంతయు చెప్పెను. అప్పుడు పార్వతీదేవి నేను చెప్పినట్లుచేయుము. అమ్మాయీ! నీ మగనికి నీ మీదదయవచ్చును. తరువాత సంతానము కలుగును. సకలభాగ్యాలు వచ్చును. అని చెప్పెను. రాజుకూతురామెమాటలకు సంతోషించి యింతకంటే యేమికావలెను. చెప్పుమని యడుగగా, పార్వతీదేవి అమ్మాయీ! నీవు తిన్నగా యింటికి వెళ్లి ప్రతిదినము అయిదుపువ్వులు తాంబూలములో పెట్టి ఒకపడాది. భక్తి శ్రద్ధలతో పార్వతీదేవి పేరు చెప్పి ఒకముత్తైదువ కిచ్చి తరువాత పళ్లెమునిండా పువ్వులు

పోసి ఒక బంగారుపువ్వు చేయించి చీర, రవికెలగుడ్డ పెట్టి పళ్లెముతో కూడా ముత్తైదువకు ఉద్యాపనము చేసుకొనుము, అని చెప్పెను. ఆ మాటలు విని ఆమె తిన్నగా, యింటికివచ్చి భక్తి శ్రద్ధలతో పార్వతీదేవి పేరుచెప్పి యేడాది పైనచెప్పిన ప్రకారము పువ్వుల తాంబూలాలిచ్చుకొని ఆవిడచెప్పిన ప్రకారము ఉద్యాపనము చేసుకొన్నదట. అప్పటినుండి ఆ రాజు కూతురు, మొగుడు నీళ్లుపాలు కలసినట్లు కలసి సుఖము లనుభవించిరి. తరువాత ఆమె ముత్యాలవంటి బిడ్డలను కని రత్న మాణిక్యాలు భూషణాలు పెట్టుకొని సుఖముగా నుండెను. ఆమె పట్టిన నోము లోకమంతయుపట్టిరి. శక్తితప్పినా భక్తి తప్పరాదు. అక్షతలు తప్పినా లక్షవేలయేండ్లు అయిదవతనము. (ఉద్యాపనము కథలో నున్నది.)

---

24. గంధంతాంబూలాలనోముకథ

పైకథవలెనే దీనికథయును. ప్రతిదినము అయిదు గంధపుండలు తాంబూలములో పెట్టి యివ్వవలెను.

ఉద్యాపనము:—గంధపుచెక్క, ఆకులు, పోక రవికలగుడ్డ, పెట్టి ముత్తయిదువకు ఉద్యాపనము చేయవలెను.

25. నిత్యతాంబూలాల నోముకథ

దీనికథయు పైకథవలెనే. నిత్యము ఒకతాంబూలము బ్రాహ్మణుని కియ్యవలెను.

ఉద్యాపనము:—వెండాకు, భరిణి (పైడి) చెక్క చేయించి ఆకులు, పోకలు, పాందానులో పెట్టి పాందానుతో కూడా బ్రాహ్మణునికియ్యవలయును.

---

26. పసపుతాంబూలము కథ

దీనికథయును పైకథవలెనే. ప్రతిదినము అయిదుపసుపు కొమ్ములు తాంబూలములో ఉంచి ముత్తయిదువకు ఇచ్చుచుండవలయును.

ఉద్యాపనము:—వీసెయెత్తు పసుపు, వీసెయెత్తు కుంకుమ, చీర, రవికలగుడ్డ, తాంబూలము పళ్ళెములో ఉంచి ముత్తయిదువకు ఇయ్యవలయును. శక్తితప్పినా భక్తితప్పరాదు. అక్షతలుతప్పినా లక్షవేలయేండ్లు అయిదవతనము.

---

27. మాఘగౌరికథ

ఒకబ్రాహ్మణున కొకకుమార్తెకలదు. ఆ కూతురికి చిన్నతనములోనె వెధవరికము వచ్చెను. ఆపిల్లయవస్థ చూడ

లేక తల్లిదండ్రులు అడవిలోనికి తీసుకొనివెళ్ళి తిరుగుచుండగా ఒక నదిగట్టుమీద కూర్చుండి, పునిస్త్రీలంతా ఒక రేవునను విధవలంతా ఒక రేవునను, అయిదేసిపద్మాలు పట్టుకొని నోము నోచుకొనుచుండిరి. అదిచూచి ఆతల్లిదండ్రులు పిల్లను తీసుకనివెళ్ళి అదేమినోము అమ్మా అని వారిని అడిగిరి. అప్పుడు పార్వతీదేవికూడా ఆముత్తయిదువలలో ఒకముత్తయిదువగా నుండి, వాళ్లనుచూచి వారిమాటలువిని అమ్మా! ఆనోము నేను చెప్పెదనుగాని మీపిల్ల నీనదిలో స్నానము చేయించుదురుగాని తీసుకొనిరండని చెప్పెను. ఇంతేకంటేనా అమ్మా అని వారాపిల్లను తీసుకొని వెళ్ళిరి. అప్పుడు పార్వతీదేవి పిల్లనుచూచి నీళ్ళలోనున్న యిసుక దోసెడుతీసి గట్టున పోయుమన్నదట. ఆపిల్ల ఆప్రకారము పోయునరికి అదంతయు పసపు అయినదట. మళ్ళీ దోసెడు పోయుమమ్మా అన్నదట. ఆప్రకారము పోయగా అది కుంకుమ ఆయెను. మళ్ళీపోయుమనగా ఆచిన్నది మళ్ళీ దోసెడు పోయునరికి అది కొబ్బరి అయినదట. మళ్ళీ దోసెడు పోయుమమ్మా అనిచెప్పగా అది బెల్లము ఆయెను. మళ్ళీ దోసెడు పోయుమమ్మా అనగా ఆమె ఆప్రకారము పోయునరికి అది జీలకఱ్ఱ ఆయెను. అది చూపించి పట్టినయేడు పసపు, మఱుచటియేడు కుంకుమ, మూడవయేడు కొబ్బరి, నాల్గవయేడు బెల్లము, అయిదవయేడు

జీలకఱ్ఱ, సేరుంబావు సేసుంబావు చొప్పున ముత్తైదువకు తలంటి నీళ్లుపోసి భోజనముపెట్టి వాయనమియ్యమని చెప్పెను. ఈనోము మాఘమాసములో అమావాస్యవెళ్లిన పాడ్యమి మొదలు నెల్లాళ్లు మళ్లీ పాడ్యమివరకు నీరాటరేవున పసపు గౌరమ్మను పెట్టుకొని పసపుతోడ అయిదుపద్మాలు, సిందితోడ అయిదుపద్మాలు, కుంకుమతోడ అయిదుపద్మాలు, పెట్టుకొని పూజచేసుకొని యీలాగ అయిదేండ్లు పూజచేసుకొని గౌరమ్మను నీళ్లలో విడిచివేసిన వాళ్ళకు నిత్యసౌభాగ్యము వచ్చునని చెప్పెను. ఆప్రకారం ఆపిల్లచేత తల్లిదండ్రులు నోము పట్టించగా చచ్చినమగడు మళ్ళీవచ్చెను. ఆమెపట్టిన నోమంతా పట్టిరి. శక్తితప్పినా భక్తి తప్పరాదు. అక్షతలు తప్పినా లక్ష వేలయేండ్లు అయినవతనము. ఉద్యాపనము కథలోనున్నది.

---

28. బాలానివారములకథ

ఒకబ్రాహ్మణునకు, ఒక కూతురు, ఒక కొడుకుకలరు. కొడుకునకు పెండ్లిఅయి కోడలు కాపురమునకు వచ్చెను. కూతురు చిన్నపిల్ల. ప్రతిదినము వారింటికి యాయవారపు బ్రాహ్మణుడు వచ్చేవాడు. ఈచిన్నపిల్ల ఆబ్రాహ్మణునకు రోజు

యాయవారము వేసినప్పుడల్లా అతడు "గంగాస్నాన ఫలసిద్ధి రస్తు" అనేవాడు. కోడలు యాయవారము వేయగా "సౌభాగ్యవతీభవ" అనే వాడట! ఆమాటలు విని కూతురు తల్లి దండ్రులతోడ రోజూ బ్రాహ్మణుడు నన్నొకలాగున వదినె నొకలాగున దీవించుచున్నాడేమని యడుగుచుండెడిది. ఏమని దీవించినాడమ్మా! అని తలిదండ్రులు అడిగితే, ఆపిల్ల ఈరెండు మాటలు చెప్పెను. అదివిని తలిదండ్రులు దుఃఖపడి మరునాడు యాయవారపు బ్రాహ్మణుడు వచ్చినప్పుడు జాగ్రత్తగా కనిపెట్టియుండి, ఏమయ్యా! ఆపిల్ల నాలాగున, ఈపిల్ల నీలాగున, దీవించెదవని యడిగిరి. ఆబ్రాహ్మణుడు వారినిజూచి ఆచిన్నదానికి బాల్యములో వెధవరిక మున్నది. గనుక "గంగాస్నానఫలసిద్ధిరస్తు" అని దీవించుచున్నాననియు, ఈచిన్నదానికి చాలా అయిదవతనమున్నది గనుక "సౌభాగ్యవతీభవ" అని దీవించుచున్నాననియు, చెప్పెను. ఆమాటలువిని తల్లిదండ్రులు దుఃఖించి మాకొక్కర్తే కూతురు, నాయనా! అని యేడ్చి ఆబ్రాహ్మణుని కాళ్లమీదపడి, మాపాలి దేవుడవునీవే గనుక నీపిల్లకు అయిదవతనము వచ్చేమార్గముచెప్పి రక్షించవలయునని ప్రార్థించిరి. అప్పుడాబ్రాహ్మడు బ్రహ్మవ్రాత యెవ్వరు తీసివేసేవారు లేరు. అయినను నేనొకమాట చెప్పెదను.

అలాచేయుమనెను. ఇంతకంటే నేమినాయనా! చెప్పుమని వారడుగగా, ఈపిల్లకు పెండ్లిఅయిన తరువాత కొన్నిరోజులకే భర్తపోతాడు. పోగానే పోయినభర్త నింటిలోపెట్టి ఈపిల్లను తీసుకొని మీరు గంగానదికి స్నానానికి వెళ్లండి. ఆలా వెళ్లినమొదల దారిలో నొకముత్తయిదువ స్నానానికి వెళ్లుచూ చెంగున కట్టుకున్న పసపుపొట్లాము, కుంకుమపొట్లాము పడి పోతవి. అవి నింపాదిగ మీపిల్లచేత తీయించి ఆముత్తైదువతో కూడా వెనుకనే స్నానాల రేవునకు వెళ్లండి. అక్కడకువెళ్లిన తరువాత ఆమె స్నానము చేయబోయే సమయమున చెంగున నున్న మూటలు లేకపోగా అయ్యో! నాపసపు, కుంకుమ మెవరికో దొరకింది అనుకుంటుంది. ఆమాటవినగానే నాకు దొరకినదమ్మా! అని మీపిల్లను పసపు కుంకుమ యిమ్మనండి. ఇయ్యగానే ఆముత్తయిదువ ఆపిల్ల చేతిలోరవ్వంత, మీచేతిలో రవ్వంత పసపు, కుంకుమ పెట్టి తాను రాచుకొని స్నానముచే యును. అప్పుడు మీపిల్లచేత స్నానముచేయించి యింటికి తీసు కొనివచ్చి నేపుంబావు పాలు పరమాన్నము వండించి అడుగు నట్టు పైమట్టు తీసి మధ్యనున్నది ముత్తయిదువ కిప్పించి ముత్తయిదువను పంక్తిని పెట్టుకొని భోజనముచేసినతరువాత ముత్తయిదువకు చీరె, రవికెలగుడ్డ, తాంబూలము, దక్షిణతో

ఇవ్వాలి అని చెప్పెను. ఆలాగు చేసిన చచ్చిన పురుషుడు మళ్ళీ బ్రతుకుతాడు. ఈ పిల్ల చిన్నతనంలోను పసపు, కుంకుమ, అన్నివస్తులు దొంగతనముచేస్తుంటే మీరుతల్లిదండ్రులై యుండి చూస్తూఊరకొనుటచేత యీ జన్మమున ఆ దొంగతనము చేసిన దోషమున యీ పిల్లకు బాలవిధవరికదోషము న్ను, చూచుచు ఊరకొన్న కారణమున పిల్లను చూచి దుఃఖించుట మీకును కలిగినది. అని చెప్పినాడట. ఆ మాటలు విని బ్రాహ్మణునకు మ్రొక్కి ఆయన చెప్పినప్రకారం పిల్లకు పెండ్లిచేసిన తరువాత విధవరికము రాగా గంగాస్నానమునకు తీసుకొని వెళ్ళి యథావిధిగ జరిపించిరి. ఆ చిన్నదానికి అప్పుడు చచ్చినభర్త మరల బ్రతికి వచ్చెను. ఆ మె పట్టిననోము జన్మమంతా పట్టి అయిదవతనముతో సుఖపడిరి. శక్తితప్పినా భక్తితప్పరాదు. అక్షతలు తప్పినా లక్షవేలయేండ్లు అయిదవతనము.

ఉద్యాపనము కథలో నున్నది.

---

29. బచ్చలగారి కథ

ఒక చిన్నది కాపురముచేయుచుండగా అన్నగారు చూచుటకు వచ్చెను. ఆ చిన్నది అన్నగారితో కొంతసేపు ఇష్టాగోష్ఠినుండి, పిమ్మట పిండివంటలతో వంటచేసి కూరపోపునకు

కరివేపాకు కావలసివచ్చి, అన్నయ్యా! దొడ్డిలో చెట్టుఉన్నది. కొంచెము కరివేపాకు తెచ్చిపెట్టుమని అడిగెను. అలాగే అని చెప్పి వెళ్ళి యెంతసేపటికి రాలేదు. పాముకరచి అక్కడ పడి పోయెను. ఇంకను అన్నగారెంతసేపటికి రాలేదని ఆ చిన్నది దొడ్లోకి వెళ్ళేసరికి చెట్టుక్రింద పడిపోయిన అన్నగారు కనపడెను. ఆమె తొట్రుపడుచు వెళ్ళి, అన్నా! అన్నా! అని పిలిచి, పలకగపోగా యేడువసాగెను. ఆమె యేడుపు విని ఊళ్ళోవారందరు వచ్చిరి. అందులో ఒక ముసలిముత్తయిదువ ఆ చిన్నదానిని చూచి అమ్మాయీ! నీ విక్కడలేచి లోపలికివెళ్ళి పువ్వులతోడ, కాయలతోడ, పండ్లతోడ నున్న బచ్చలిచెట్లు తెప్పించి పూజచేసి ముత్తయిదువకు తలంటి నీళ్లుపోసి భోజనము పెట్టి వెండిబచ్చలికాయ, బంగారుబచ్చలికాయ చేయించి బంగారుపుది నీవుంచుకొని, వెండిబచ్చలికాయ, చీరె, రవికలగుడ్డ, బచ్చలిచెట్టు, తాంబూలము దక్షిణతోకూడ ముత్తయిదువకు వాయనమిచ్చి భోజనముపెట్టి రావమ్మా! వచ్చి నీ అన్ననులేపవమ్మా! అన్నదట. ఆమాట విని ఆ చిన్నది చటాలున లేచి ఆముసలిఅవ్వ చెప్పినట్లు చేసి మళ్ళి వచ్చి అన్నా! అని పిలిచేసరికి నిద్రనుండి లేచినట్లాతడు లేచి చూచెను. అప్పుడామె సంతోషించెను. ఇది బచ్చలి గౌరినోమమ్మా! ఇది నోచినవారికి కడుపు చలువ, తోడు

నీడచలువ, పుట్టింటి చలువ, అయిదవతనము, కలుగును. అని ముసలిముత్తయిదువ చెప్పి నేను పార్వతీదేవినని చెప్పి అంతర్ధానమయినదట. ఆమె పట్టిననోము జగమంతయు పట్టిరి. ఏడాది బచ్చలి తినకూడదు. శక్తి తప్పినా భక్తి తప్పకూడదు. అక్షతలు తప్పినా లక్షవేలయేండ్లు అయిదవతనము. (ఉద్యాపనము కథలో చెప్పబడినది.)

---

30. ధైర్యలక్ష్మికథ

ఒక బ్రాహ్మణునకు ఆరుగురుకొడుకులును, ఒకకూతురును కలరు. ఆ కూతురు అత్తింట కాపురముచేయుచుండెను. ఆ సమయములో మొదటిఅన్నకు పెండ్లికార్యము తలపెట్టి రావలసిన దని కూతురిని తల్లిదండ్రులు పిలిచిరి. ఆమె సరే అని తీరా పెండ్లికి ప్రయాణమై రాబోవుచుండగా ఆమెభర్తకు ప్రాణము మీదికివచ్చెను. అందుచేత నామె ఆ ప్రయాణమును మానివేసెను. ఇలా అయిదురోజులు ఉన్నతరువాత పెండ్లి అయినతరువాత ఆమెభర్త జబ్బుకుదిరి లేచెను. ఈలాగే అందరి అన్నల పెండ్లిండ్లకు ఆమె ప్రయాణము అయ్యేసరికి ఆయనకు ప్రాణముమీదికివచ్చి క్రిందపెట్టుచుండేవారు. ఆ పెండ్లిరోజులు అయినతరువాత ఆయనకు నెమ్మదిగానుండేది. చివరకు

కడసారపుఅన్నకు పెండ్లిరాగా ఆమె ప్రయాణము అయ్యే
సరికి ఆయనకు మామూలుప్రకారము ప్రాణముమీదికి వచ్చె
ను. ఆలా జబ్బుచేసినప్పటికి ఈ సారి ఆమె ధైర్యముతెచ్చు
కొని ఇదియేదో చిత్రముగానున్నది. ఇదిమాత్రము. నాధైర్య
లక్ష్మియే నన్ను కాపాడగల దని ఆమెయెంచుకొని యెవ్వ
రితోడను జెప్పక క్రింద పార వేసిన పురుషుని చాపలోచుట్టి
మూలపెట్టి తలుపులు తాళములువేసి తిన్నగా బయలుదేరి
పుట్టింటికి వచ్చుచుండెను. అంతదారిలో నొకజువ్విచెట్టు కన
బడెను. ఆమె యా చెట్టువద్దకు వెళ్ళి నీవే నాపాలిటిధైర్య
లక్ష్మివి. తల్లీ! నేనుతిరిగి యింటికి వచ్చేటప్పటికి నామగనికి
నింపాదిగా నుండిన నీకు ఏడాది పూజచేస్తానని దణ్ణముపెట్టి
తిన్నగాపుట్టింటికి వెళ్ళి అన్నపెండ్లి అయినతరువాత యింటికి
తిరిగివచ్చెను. వచ్చేసరికి మగడు లేచివుండెను. మిక్కిలి ఆరో
గ్యముకలవానివలెనే జబ్బు యేమిలేక కులాసాగా నుండెను.
నాడుమొదలు ఏడాది జువ్వికు పూజచేసుకున్నదట. అంతట
ఆమెకు సిరి, సంపద, తరగని అయిదవతనము వచ్చెను. అం
తట ఇరుగుపొరుగు అమ్మలు వచ్చి, ఏమమ్మా చచ్చినపురు
షుని యింట్లో పెట్టిచక్కాపోయి వచ్చేటప్పటికి పురుషుడు లేచి
తిరుగుచున్నాడు! ఏమినోము నోచినావు? ఏమివ్రతము పట్టి
నావు? అని అడిగినారట. అడిగితే ధైర్యలక్ష్మినోము పట్టి

జావిప్పి చెట్టుకు పూజచేసినానమ్మా అన్నదట. ఆమెపట్టిన నోము లోకమంతా పట్టిరి. శక్తి తప్పినా భక్తి తప్పరాదు. అక్షింతలు తప్పినా అక్షువేలయేండ్లు అయిదవతనము. (ఉద్యాపనము కథలో చెప్పబడినది.)

---

31. చిలుకముగ్గులనోముకథ

ఒక బ్రాహ్మణునకు సంతానము లేకపోయినది. విష్ణుమూర్తినిగురించి తపస్సుచేసినాడు. విష్ణుమూర్తి ప్రత్యక్షమై అయిదవతనము లేనిఆడది కావలెనా? అయుర్దాయము లేని మొగవాడుకావలెనా? అని అడిగెను. అయిదవతనములేని ఆడుదియే కావలెనని అడిగెను. ఆ ప్రకారము నీకు కూతురు పుట్టునని చెప్పెను. తరువాత ఆ బ్రాహ్మణునకు ఒక ఆడ శిశువు కలిగెను. తల్లిదండ్రులు ఆపిల్లకు నారాయణమ్మ అను పేరు పెట్టి ఆమె వివాహమునుగూర్చి విచారించుచుండిరి. ఎవరూ చేసుకొన్నారుకారు. తల్లిదండ్రులు విచారిస్తూ అడవిలోనికి వెళ్ళి ఒకరాతికి పెండ్లిచేయుదమని తలచిరి. అప్పుడు అడివిలో ఒక కృష్ణవిగ్రహము కనబడగా దానికివివాహము చేసిరి. ఆ విగ్రహము బద్దలై పిండిఅయిపోయెను. అప్పుడాచిన్నది విచారించుచు ఊళ్లోకివచ్చి విష్ణుమూర్తిని గురించి

తపస్సుచేస్తూ ఉండేది. కొన్నాళ్ళకు తలిదండ్రులు చనిపోయిరి. ఆ చిన్నది రోజూ తపస్సుచేస్తూ యెవనికీ యేమీ పెట్టకుండా, నాయింటికి రాకండి నారాయణా, సన్నిధికి అడగకండినారాయణా, అని అంటూవుండేది. అందుచే ఆ చిన్నదానిని యిలోనారాయణమ్మ అని పేరుపెట్టిరి. కొన్నాళ్ళకు ఆమెకు అవసానకాలమువచ్చెను. అప్పుడు నారాయణమూర్తి కాకి అయివచ్చి కావుకావుమని అరుచుచుండెను. అందుకామె కోపగించి అలుకుతూవున్న అలుకుగుడ్డ పుచ్చుకొని కొట్టెను. విష్ణుమూర్తి ఆ గుడ్డపుచ్చుకొని వెళ్ళగా అందులో ఒకకందిగింజ దొరికెను. ఆ గింజమొలచెను. అదిమొలచి చెట్టుఅయ్యేసరికి నారాయణమ్మ చనిపోయెను. అప్పుడు విష్ణుమూర్తి దానినితీసుకొనిపోయి అలుకుగుడ్డ కట్టుకొనియిచ్చి ఆ చెట్టుక్రింద వుండమనిచెప్పెను. అందుకా చిన్నది విచారిస్తూ నేనునీకు భక్తురాలిని. నన్నిట్లు చెయ్యవచ్చునా? అని అడుగగా, నీవు యెవరికి దానధర్మాలు చేసుకోలేదు. అందుచేత నీకు యిట్లు తటస్థించినదని చెప్పెను. ఆ చిన్నది పుట్టగా ఆ చెట్టుమీద కొన్నాళ్ళువుండగా తిరుగవిష్ణుమూర్తి ప్రత్యక్షమై నాభార్య చిలుకుముగ్గుల నోముపట్టును. అప్పుడు నిన్ను పిలుచుటకు వచ్చును. అప్పుడు ఒకబిందువు నాకుధారపోస్తే వస్తానని చెప్పుము. అప్పుడు నీకు మేలు కలుగుతుందని

చెప్పెను. ఆ ప్రకారము లక్ష్మీదేవి చిలుకుముగ్గులనోము పట్టి యీ యిలోనారాయణమ్మను పిలుచుటకు వచ్చెను. అప్పుడు విష్ణుమూర్తి మహిమవల్ల ఆ చిన్నది దివ్యవిగ్రహమై ఒక యింట్లో వుండెను. అప్పుడు లక్ష్మీదేవి అమ్మాయి! నేను చిలుకముగ్గులనోము పట్టెదను. రావలసినదని కోరెను. అందు కా చిన్నది అమ్మా! నాకొక బిందువు ధారబోస్తే వస్తాను లేకపోతే రానని చెప్పెను. ఆ ప్రకారం ధారపోసెదనని లక్ష్మీదేవి చెప్పెను. అప్పుడు ఆ చిన్నదానిని తీసుకొనివచ్చి చిలుకుముగ్గుల నోముపట్టి చిలుకుతొక్కి ఒక బిందువు ఆ చిన్నదానికి ధారబోసెను. అప్పుడు ఆ చిన్నదానికి సమస్తదోషములు పోయెను. అప్పుడు విష్ణుమూర్తి నీకు ఏమికావలెనని అడుగగా నాకు నీ పాదసేవకంటె ఏమీ అక్కరలేదని చెప్పెను. లక్ష్మీదేవి ఆమెకు ఎప్పుడు అయిదవతనము వుండేలాగు వరమిచ్చెను. నారాయణమూర్తి ఆ చిన్నదానిని ఎప్పుడు తన స్వర్గములో సుఖముగా నుండుటకు సెలవిచ్చెను. ఈ నోము నోచుకొన్నవాళ్లకున్ను, భోజనానికి వెళ్ళినవాళ్ళకున్ను, నిత్యసువాసినీత్వము కలిగి నిత్యైశ్వర్యము కలుగునని విష్ణుమూర్తి చెప్పెను.

<u>దీనికి ఉద్యాపనము:</u>— ఈ నోము అయిదేళ్లు నోచుకొని అయిదో సంవత్సరమునగాని లేక అయిదేళ్ళలోగాగాని అయిదు మానికల బియ్యము చలిమిడిచేసి అడ్డెడుతవ్వెడు బియ్యము అప్పాలుచేసి శక్త్యానుసారముగా అయిదుగురు ముత్తైదు

వులకు పదిహేనుగురు బ్రాహ్మణులకు పదిహేను కలశలు పది హేను అంగవస్త్రములు, ముత్తైదువలకు చీరలు, రవికలగుడ్డలు ఇచ్చి, భోజనముపెట్టి, దక్షిణా, తాంబూలము ఇచ్చి ఉద్యాపనము చేసుకోవలెను. శక్త్యానుసారము పేటా సంతర్పణ చేసుకోవలెను. భక్తి తప్పినా ఫలము తప్పదు. కథ లోపమయినా వ్రతలోపము కాగూడదు.

చిలుకుముగ్గుల నోముకథ

(మరియొక విధము)

తలగ తలగ యేమిబుట్టె: నందిరాయుడింట పెరగగా తలగ తలగ యేమిబుట్టె? పంది బుట్టె. పంది పరమేశ్వరుడింట పెరగగా తలగ తలగ యేమిబుట్టె? దోమ బుట్టె. దోమ దొడ్లో పెరగగా పన్నెండుకొమ్మల పన్నెండుఆకుల తులసమ్మ పుట్టె. ఆయుస్సులేని చిన్నవాడు కావలెనా? అయిదవతనము లేని ఆడది కావలెనా? అయిదవతనము లేని ఆడది అయితే మాయింటనయినా పడియుంటుంది. ఆయువులేని కుమారు డెందుకు? అయిదవతనములేని కూతురునే యిమ్మని అడుగగా పార్వతీ పరమేశ్వరులు భూమి పాలించవచ్చి ఆలాగే కలుగుతుంది అని వరమిచ్చిరి. కుమార్తె కలిగినది కుమార్తె కలిగితే

ఏ చిన్న వానికి యిస్తునా అని చూస్తూన్నాను. ఎవరికియిచ్చి చేసినా చచ్చిపోతాడు గదాయని పర్వతునికి యిచ్చి పెండ్లి చేసెను. ఆరాత్రికిచ్చి పెళ్లిచేస్తే ఆరాయికూడా బద్దలయి పోయెను. ఒక పుణ్యాత్మురాలు చిలుకుముగ్గులనోము పట్టింది. నోముపడితే నోచిననోము నాకు ధారాగతం చెయ్యవమ్మా అన్నది. పార్వతీపరమేశ్వరుల దగ్గరకువెళ్ళి అడిగింది. నోచిన నోముడు చేసుకున్న పెనిమిటిని ధారాగతము చేస్తారా? యెక్కడయినా కద్దా? అంది. బిందువులు ధారాగతం చేసింది. విధవకు ధారాగతం చేయవలసి వచ్చింది యేమిటని కొన్ని నీళ్లు ధారాగతం చేసింది. అప్పుడు పన్నెండేండ్ల బాలా కొమార్తె అయినది. ఈబిందువులు పడితేనే అయిదోతనం వచ్చింది. ఈనోము పడితే ఎంతఫలమో అని అయిదు శేర్ల పిండితెచ్చి చలిమిడిచేసి అయిదేళ్ళు చిలుకుత్రొక్కి బ్రాహ్మణుని కొకముద్ద భక్తితోయిచ్చి తనపాలిముద్దలో పాలు నెయ్యి పోసి అందరికి పంచిపెట్టి అయిదుగురు ముత్తయిదువ లకు అయిదుగురు బ్రాహ్మణులకు భోజనముపెట్టి యధావిధిగా ఆలా అయిదేళ్ళు నోము నోచుకొని అయిదోయేడు వచ్చే టప్పడికి పదిహేను మండపాలు, పదిహేను వత్తులు, పదిహేను ముగ్గులు పెట్టుకొని అయిదేళ్ళు చేసి అయిదోయేడు పూర్తి అయ్యేటప్పడికి పదిహేను కలశాలు, పదిహేను వత్తులు దీప

ములు, పదిహేను ముగ్గులుపెట్టి ఉద్యాపనచేసింది. కథలోప మయినా వ్రతలోపము కారాదు. భక్తితప్పినా ఫలము తప్పదు.

ఉద్యాపనము:—పదిహేను కలశాలు, పదిహేనువత్తుల దీపములు, పంచముగ్గులు, పదిహేను బ్రాహ్మణులకు అవుపోసనము వడ్డించి వెండితులసికోట భంగారుతులసికోట అయిదు మానికలు బియ్యం మంటపము ఏర్పరచి పూజచేసుకొని ఒక బ్రాహ్మణునకు దానమియ్యవలెను. కథలోపమైనా వ్రతలోపము కాకూడదు. భక్తితప్పినా ఫలము తప్పదు.

---

32. సావిత్రిగౌరి దేవికథ

(బొమ్మలనోము)

అనగనగా పార్వతీదేవి మూడుపండుగులు వెళ్ళిన ముక్కనుపునాడు శివునితోటి యీభూలోకంమీద అష్టఐశ్వర్యంబులు పొందేటటువంటి ఒక వ్రతము చెప్పమని యడిగెను. శివుడు చెప్పదొడగెను. ఏమనగా మూడుదొడ్ల పేడచేసి మూడుకదుళ్ళ నూలు పోసుకొని పదిమంది పేరంటాళ్ళను పోగుచేసి వ్రతము చెయ్యమని చెప్పెను. పుట్టినరోజు పులగం నైవేద్యముపెట్టి భూచక్రం ఏలెను. రెండవరోజున చలిమిడి నైవేద్యంపెట్టి చల్లనిచంద్రుడు తోడబుట్టింది. మూడవరోజున

ముత్తైలు నైవేద్యముపెట్టి ముద్దునా గారానా పెరిగింది. నాల్గవరోజున నానబియ్యం నైవేద్యముపెట్టి నాగప్పసాని అయింది. అయిదవనాడు పరమాన్నము నైవేద్యముపెట్టి సేగి లేని మనువు కోరింది. ఆరవరోజున గారెలు నైవేద్యముపెట్టి గారాబుద్దుడు తోడబుట్టింది. ఏడవనాడు అట్లు నైవేద్యము పెట్టి పట్టితల్లి అయింది. యెనిమిదవనాడు బూరెలు నైవేద్యముపెట్టి భూమంతా ఏలింది. తొమ్మిదవనాడు పెరుగు పేరినెయ్యి నైవేద్యముపెట్టి పాతాళం ఏలింది. కథ లోపమయినా వ్రతలోపము కారాదు. భక్తితప్పినా ఫలము తప్పదు. వాకుతప్పినా వ్రతము తప్పరాదు.

ఉద్యాపనము:—తొమ్మిదిచేటలు, చేట ఒక్కంటికి తొమ్మిదేసి బెల్లకుడుములు, తొమ్మిది లక్కజోళ్లు, తొమ్మిది నల్లపూసలు కోళ్లు, తొమ్మిది ఆకులు, తొమ్మిది చెక్కలు, పెట్టి తొమ్మండుగురు ముత్తైదువులకు యివ్వవలెను.

ద్వి తీ య భా గ ము

సం పూ ర్ణ ము.

సరస్వతీ పవర్ ప్రెస్, రాజమండ్రి—4995—5000—30